

Jidu'um tse'e vya'kxtk je Oy Kats je Oy Ayook

Ku je Jesucristo vyaajñ jets mínupe'e je Espíritu Santo

¹ Ñumájiva Teófilo, je muto'k nak juu' ats mitse'e ntuknuja'yi, jemts atse'e njavyejtkujx nujom juu' jatye'e je Jesús tyon'ukvaan jets juu' jatye'e je jayu tyukyak'ix-pajk'ukvaan. ² Ve'em tse'e duton'ukvaajñ dukojts'ukvaajñ van'it paat ku ve'e chajpejtñi, je Espíritu Santo tse'e putajkijup vye'na namvaate'e dutuk'ix pan ti ve'e tyón-dap kyótstap je kyukátsivatajk juu' ve'e vyinkoon. ³ Ku ve'e je jayu yak'oo'kjini, van'it tse'e jyoojntykpajknuva jetse'e va'ajts ñaajknuke'xnatajkiji may nax, ñuja'vidinup tse'e je jayu juu' ve'e íxjudu mótujudu jets joojntykip je'e ve'e je Jesús. Vujxkuxp xaaj tse'e ñaajknuke'xnatajkiji jetse'e dutukmukojtsti vintso je'e ve'e ku ve'e je jayu y'itta jem je Nte'yam y'am kya'm.

⁴ Jemna tse'e je Jesús dumaadada vye'na ku ve'e ña'-muxjidi:

—Ka'a ve'e yaja Jerusalén mpítsumdat, yaja tse'e x'a'íxtat ku ve'e je Dios Tee' je vyaanduk dukutyónut, ve'em ax jo'n x'amotunajxti ku ats miitse'e nvaajnñidi.

⁵ Tyúvam xa je'e ve'e jets je tsoxk naaj ve'e je Juan je jayu tyukyaknapajt, ax ve'e'nji tse'e ya it ñáxut, van'itts atse'e jem mja'vin kajxmda ntukyaknapéttat je Espíritu Santo, ve'em ax jo'n je Nte'yam je vyaanduk duyaktaajñ.

Ku je Jesús chajpejtñi

⁶ Ku ve'e jem je Jesús dumaatve'nada, van'it tse'e du'amotutúvidi:

—Maja Vintsán, ¿myakvimpijtnuvape'e uxyam je is-raeejlit jayu je kyutojkun?

⁷ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Ka'a xa miitse'e mtukkada'akjada jetse'e xnujavadat pan vin'ite'e je Dios Tee' nupaamduka dujayep jetse'e juu' dutónut; ⁸ ax mjayéptap tse'e je makkin ku ve'e je Espíritu Santo mnukada'akjadat, van'it tse'e je numay jayu xvaajnjadat jets pan atse'e. Yaja ve'e jerusaleenit kyajpun kujx du'ukva'anut, van'it tse'e nujom yaja judéait y'it jaat, jem samaariait y'it jootm, jets nujom vinxup to'k it to'k naxviijn.

⁹ Ku ve'e kyojtskujx, van'it tse'e je Jesús pyatajkini jetse'e ñajxni jem tsapjootm. Íxjudu tse'e je y'ixpajk-patajk. Van'it tse'e to'k pak je vínuts myejets jetse'e je Jesús duyo'tsni, ve'em tse'e du'ixtókidini. ¹⁰ Jemna tse'e pyat'ixta vye'na je y'ixpajk-patajk, van'it tse'e tun to'mayji numejtsk je ángeles pyaa'ténijidi poo'p xaxta, ¹¹ jetse'e jidu'um ña'muxjidi:

—Galiléait jáyuda, ¿tise'e mtumpat'ixtup jem tsajm tsov? Ya Jesús, juu' ve'e uxyam tuchajpét, ya'ajyam tse'e miinnuvas jado'k nax ax jo'n uxyam tux'ixta tuchajpét.

Ku je Matías je Judas dukuteni

¹² Van'it tse'e je kukatsivatajk choo'ndi joma ve'e je Olivos Kopk jetse'e vyimpijttinuva jem Jerusalén, ni ka'a-yyji kojkm legua dumujékuma je kajpun. ¹³ Ku ve'e jyeydi jem kajpun kajxm, van'it tse'e pyejtti jep mumejtsk nukavyet kujxp joma ve'e tutyanda vye'na. Jeme'e vye'nada je Pedro jets je Santiago, je Juan jets je Andrés, je Felipe jets je Tomás, je Bartolomé jets je Mateo, je Santiago juu' ve'e je Alfeo je myajntk, je Simón juu' ve'e je cananista partido dumaat y'ijt, jets je Judas juu' ve'e je Santiago je y'ónuk. ¹⁴ Nujomts je'e ve'e ijtp ñay'amókajada jetse'e

chapkotsta. Je'e maatta tse'e je Jesús je y'utsatajk jets je María juu' ve'e je Jesús je tyaak. Jempa tse'e je viijnk ta'axtajkta.

¹⁵ Tsapkojtsp jets to'k muk tse'e y'ijtti, van'it tse'e je Pedro tyeni jeja jaanchja'vivatajk akujk, numókupx ja'ii'px jo'n tse'e vye'nada, jetse'e vyaajñ:

¹⁶ —Utsta ajchta utsta tsa'ada, tun vinkopk je'e ve'e jetse'e tyónjut juu' ve'e jep Kunuu'kx Jatyán kujxp ijtp, je'e juu' ve'e je Espíritu Santo je David tyukkojtsnajx, je'ets je'e ve'e juu' ve'e y'ava'ni je Judas kajx, je'e juu' ve'e je jayu dıvovje'y jetse'e je Jesús dumátstat. ¹⁷ Uu'm maatts je'e ve'e y'ijt je Judas, ntukmaatjajepumduts uu'm je'e ve'e ya toonk. ¹⁸ (Ax je meen juu' ve'e pyajk je kyoy to'nun kajx, je'e tse'e yaktukjooy to'k viijn je naax. Je Judas tse'e naxkadaak jetse'e je tyiints pyajva'kxy jetse'e pyıtsumni je jyoot je myee'ts. ¹⁹ Ax nujom tse'e dunuja'vidi juu' ve'e tsuunidup jem Jerusalén, je'e kajxts je'e ve'e yaktukxaaji je naax juu' ve'e yakjooy Acéldama, je jerusaleenit ayookts je'e ve'e. Nuupun Naaxts je'e ve'e kyatsapıtsum.) ²⁰ Ax ve'em tse'e tyoojnji juu' ve'e jep Salmo kujxp vaamp jidu'um:

Va'an je tyajk dutañu tukva'ajts,

ni pana ve'e jem kyatsaanat.

Vaampap tse'e jidu'um:

Va'ane'e viijnk dukuténaja dukutsuunaja.

Jidu'um tse'e vya'añ.

²¹ 'Ax ve'em tse'e, jeja xa ve'e uu'm maatta je yaa'tyajkta juu' ve'e tuy'it uu'm maatta nujom vinxupe'e je Maja Vintsán Jesús ñajxy tyajki uu'm maatta ²² van'ıtani ku ve'e je Juan je Jesús duyaknapejt jets van'it paat ku ve'e je Jesús chajpejtıni. Tun vinkopkts je'e ve'e jetse'e nuto'k je yaa'tyajk mpa'mumdat juu' ve'e du'ix je Jesús ku ve'e

távani jyoojntykpajknuva vye'na, je'e tse'e je tuvakojsun dupámup jets ve'emam je'e ve'e.

²³ Van'it tse'e dupaamdi numejtsk jetse'e to'k yakvinkónut: je José juu' ve'e Barsabás yaktukxaajivap, yaktijpap tse'e Justo, jets je Matías. ²⁴ Van'it tse'e jidu'um chapkojtsti:

—Maja Vintsán, m'ixkujxp mnuja'vikujxp xa mitse'e nujom je jayu je jyoot je jya'vin jets je vyinma'yun, tuk'ixu aats to'k aaj pan pan mitse'e mvinkoon juu' ve'e ya numejtskta ²⁵ jetse'e dutónut je kukátsiva toonk juu' ve'e je Judas myasooknu je tyokin kajx jetse'e ñajxni joma ve'e tyukkada'akyju —jidu'um tse'e chapkojtsti.

²⁶ Van'it tse'e je suerte dutoondi jetse'e dunujáवादat pan pane'e tukkada'akjup. Ax je Matías tse'e ojs tyukkada'akyju. Van'it tse'e yaktukmupa'midini maat je numakto'k kukátsivada.

2

Ku je Espíritu Santo kyadaaky

¹ Ax ku tse'e dupaaty je pentecostés xaaj, jem tse'e vye'nada nujom je jaanchja'vivatajk to'k ka'ajyji amókada.

² Van'it tse'e tun to'mayji du'amotunajxti kyada'aky jem tsapjootm tsov ax jo'n je mak po'j y'amu'u, jetse'e je tajk duyaktuknojikikujx joma ve'e vye'nada. ³ Jetse'e yak'ixjidi je jan'ayee'nst jo'n juu' ve'e naxkadaak jem kyuvajkmda nuto'k nuto'k. ⁴ Van'it tse'e je Espíritu Santo je makkin jets je vinma'yun myoojyjidi anañujoma pan pan jatye'e jem ve'nidup jetse'e dutóndat juu' ve'e je Nte'yam chajkp, kyojtstu tse'e je ayook juu' ve'e kyavinmótudup, ve'em ax jo'n je Espíritu Santo myo'ojada jetse'e dukótstat.

⁵ Jem tse'e Jerusalén vye'nada je israeejlit jáyuda juu' ve'e je'ydu xaajiva, jetse'e je Nte'yam duvinjávadat duv-intsa'agadat; may viijn tse'e je kajpun joma ve'e cho'ndi.

⁶ Ku ve'e du'amotunajxti juu' ve'e motup ax jo'n je makk poj y'amu'u, van'it tse'e ñay'amojkijidi. Atuva atoki tse'e je numay jayu tyuntankajxti kux je y'aajam je y'ayookame'e y'amotunajxtu to'k jado'k ku ve'e yakmukojtsti.

⁷ Atuva atoki tse'e tyuntaandi jetse'e ñavyaajnidi:

—¿Tis, ka je galiléait jáyuvap ya'a vine'eda juu' ve'e uxyam kojststap? ⁸ ¿Vintsose'e y'oya jetse'e n'amotunajxumda kakje'e ya n'aajamda ya n'ayookamda? ⁹ Jeja xa ve'e yaja juu' ve'e tsoo'ndu jem paartiait jets médiait y'it jootmda, jem Elam jets jem Mesopotamia, jem Judea jets jem Capadocia, jem Ponto jets jem Asia, ¹⁰ jem Frigia jets jem Panfilia, jem Egipto jets juu' ve'e tsuunidup jem áfricait y'it jootm juu' ve'e najxp javee'n jem Cirene. Jéjadava tse'e je israeelit jáyuda jets je jayu juu' ve'e je israeelit je jyaanchja'vin dupanajxtup juu' ve'e jem Roma tsoo'ndu. ¹¹ Nay jéjadava tse'e juu' ve'e tsoo'nduva jem Creta jets jem Arabia. Ax nujom tse'e n'amotunajxumda ya n'avintso aajamda ya n'avintso ayookamda juu' ve'e xtukmukojtsumdup je Nte'yam je myajin.

¹² Atuva atoki tse'e tyuntankajxti, ka'a tse'e du'ukmutaayvaattini vintso ve'e jyátukadat. Jidu'um tse'e ñay'amotutúvajada vimpit atuj:

—¿Tis ya'a vine'e tyijp? —nay ve'empa— ¿Tis ya'a vine'e ñukajtsp?

¹³ Ax jempa tse'e juu' ve'e dunuxiiktu dutukxiiktu je jaanchja'vivatajk. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Mookjudup xa ya'a ve'e. Ta xa ya'a ve'e du'oknaxta je tsaaydum pa'ajk naaj.

Juu' ve'e je Pedro vyaajnidi je jayu

¹⁴ Van'it tse'e je Pedro tyeni maat je viijnk kukátsivada juu' ve'e numakto'k ijttu, jetse'e makk dumukajts je jayu. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Miiŧsta, nmu'israeejlit jáyuda, nujom pan pan jatye'e yájada Jerusalén, amotunaxta oy juu' atse'e nkotsuvaampy. ¹⁵ Ka'a xa ya'a ve'e myo'okjada ax jo'n miiŧse'e mvinmayda, ajópum xaajnume'e uxyam. ¹⁶ Ya'a juu' ve'e uxyam toojnjup kojtsjup, ya'ats je'e ve'e juu' ve'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Joel jyaay jep Kunuu'kx Jatyán kujxp. Jidu'um tse'e dujaajy:

¹⁷ Vaamp xa ve'e je Nte'yam:

“Ku ve'e tyáminit je itakax,
mpámupts atse'e jem jya'vin kajxmda je n'Espíritu nujom
je jayu juu' ve'e to'k it to'k naxviijn tsuunidup,
kyojtsnáxtap tse'e ats je n'ayook je mmajntktajkta jets je
mnaaxtajkta,
nyak'ixtaptats atse'e juu' atse'e ntsajkp je mmuutskit
ónukta,
kuma'ajtap tse'e je mmújit jáyuda.

¹⁸ Mpámupts atse'e jem jya'vin kajxmda je n'Espíritu pan
pan jaty atse'e xmutoondup xmupajktup,
je yaa'tyajk jets je ta'axtajk,
jetse'e dukojtsnáxtat ats je n'ayook.

¹⁹ Nyakjéjapts atse'e jem tsajviinm juu' jatye'e yaktuk'atú-
vap,

mpámupts atse'e je nuja'vin jem naxviinm:
je nuu'pun jets je jaajn, jets ooy je jok.

²⁰ Vinkoo'tsinup tse'e je aampa xaaj,
jetse'e nuu'pun jo'n je aampa po'o cháptsinit,
ka'ana ve'e dupaa'ty vye'nat je xaaj ku ve'e je Maja
Vintsán kyadaaknit,
je xaaj juu' ve'e dunumájap jetse'e dunuvinkópkat.

²¹ Nujom tse'e pan pan jatye'e je Maja Vintsán dujaanch-
ja'vidup,

je'e tse'e tso'oktap.”

Jidu'um tse'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ.

²² Van'it tse'e je Pedro jyaa'kvaajñ:

—Nmu'israeejlit jáyuda, amotunaxta ya ayook. Oy miitse'e xnujávada je majin jets je mújit atuva jets je mújit nuja'vin juu' ve'e jeja miits mvinkujkta je Nte'yam je kyutojkun kajx tyoon je Jesús, je nazarétit jayu. ²³ Je Nte'yam tse'e dunupaajmtki juu' ve'e je Jesús játjup náxjup, ñuja'vits je'e ve'e jets yakpámup je'e ve'e jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjjudup. Miits xa je'e ve'e myakjay'oo'kjudu. Ko'oy jáyuts je'e ve'eda juu' ve'e yakcruuzpejtjudu. Je'e tse'e tyoondu juu' miitse'e mtsojktu. ²⁴ Ax je Nte'yamts je'e ve'e duyakjoojntypajknuva, je oo'kune'e tuknuvaatsjinu, kux ka'a ve'e je oo'kun je kutojkun dujayep jetse'e aa'k dutunyaktánut. ²⁵ Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n jujpani je David dukojtsnajxy je Jesús je y'ayook. Jidu'um tse'e vyaajñ:

Nxa'ma'ixp atse'e je Maja Vintsán jeja ats nvinkujk, je'e maatsts atse'e n'it, ve'emts atse'e nkativinmay,

²⁶ je'e kajx tse'e xyoonduk ats ya njoot ya nja'vin jets ats mitse'e nyakmaja nyakjaancha.

Je'e kajxts atse'e to'k joot n'it, kux óyam atse'e n'oo'kut, joojntypajknuvaps atse'e.

²⁷ Ka'ats mitse'e ats ya njoot ya nja'vin xmaso'okut jem je oo'kun kya'm,

ka'a ve'e xyakajtpat jetse'e mya'atut ats ya nni'kx ya nkokk, ats, mits je mVa'ajts Jayu.

²⁸ Xtuk'ix ats mitse'e je too' juu' atse'e nyo'oyup jets atse'e xa'ma kajx njoojntykinit,

xyakxoondukupts ats mitse'e ku atse'e n'ijtnit mits maat. Jidu'um tse'e je David dukojtsnajxy je Jesús je y'ayook.

²⁹ Nmu'israeejlit jáyuda, va'ajts xa ve'e nnuja'vimda jets oo'ke'e je njujpit jáyuvamda David, jetse'e ñaxtajkini, kux jeena ve'e je it joma ve'e ñaxtajki. ³⁰ Ax je David,

je Nte'yam je y'ayookts je'e ve'e kyojtsnajx, ñuja'vits je'e ve'e jets tukvinva'niju je'e ve'e je Nte'yam jets to'ke'e je chaan je kyooj kyuténajat kyutsaanajat, je'ets je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e ðuyakkutojkjap je Nte'yam je jyayu ve'em ax jo'n je David ðuyakkutojkji je njujpit jáyuvamda.

³¹ Y'ixts je'e ve'e je David jets joojntypajknvape'e je Cristo, ve'eme'e vyaajñ jets ka'a ve'e je Cristo je jyoot je jya'vin tyuntánut jem je oo'kun kya'm jets ka'a ve'e je ñi'kx je kyopk mya'atut. ³² Ax je Cristo, je Jesusjyams je'e ve'e. Je Nte'yamts je'e ve'e ðuyakjoojntypajknuva. Je'ets aatse'e mpuump je tuvakojsun jets n'ix aats je'e ve'e ku ve'e távani jyoojntypajknuva vye'na. ³³ Ax je Nte'yamts je'e ve'e tuknumájijinu jeja y'aka'yun pa'ayi, jetse'e dumooyini je kutojkun jetse'e ðukéxut je Espíritu Santo, ve'em ax jo'n je Nte'yam tyukvinva'niji. Ax nujomts ya'a ve'e juu' ve'e tux'ixta tux'amotunaxta, je Espíritu Saantots ya'a ve'e ðuyakjéjip. ³⁴ Ka je Daviijape'e tsajpejt. Jidu'ume'e viinm vyaajñ:

Je Nte'yam xa ve'e dunuujmi ats je nMaja Vintsán:

“Ajxtuku yaja ats n'aka'yun pa'ayi ³⁵ namvaat atse'e nyakvintókida pan pan jatye'e mtso'oxpajkjudup.”

Jidu'um tse'e je David ðu'ava'ni juu' ve'e je Nte'yam kyojts.

³⁶ 'Miiitsta, nmu'israeejlit jáyuda, ve'em xa ve'e ðutsak jetse'e va'ajts xnujávadat jets je Jesús, juu' ve'e myak-jacryuuzpejtjudu, je'ejyam tse'e je Nte'yam pyaam Maja Vintsán, je Cristo, juu' ve'e vyinkoon jetse'e yakkutojknit.

³⁷ Ku ve'e ðu'amotunajxti, van'it tse'e ñatyukja'vijidi je tyokin jetse'e ðu'amotutúvidi je Pedro maat je myukukat-sivatajk:

—Nmu'israeejlit jáyuda, ¿tis aatse'e ntónup?

³⁸ Van'it tse'e je Pedro y'atsoojviji:

—Vinmayumpijttini, masooktini je mko'oy joojntykinda, van'it tse'e mnapéttat je'e kajx jetse'e nujava tyánut jets je Jesucristo ve'e mpanajxuvaandup, ve'em tse'e myaktokinmee'kxtat jetse'e tyákat jem mja'vin kajxmda je Espíritu Santo. ³⁹ Mtukvinva'nijidu xa miitse'e je Nte'yam je Espíritu Santo, yaktukvinva'niduva tse'e je m'ónukta jets nujom pan pan jatye'e jékumda, nujom tse'e pan pan jatye'e je Maja Vintsán vyinkaamp, uu'm je nNte'yamamda.

⁴⁰ Van'it tse'e je Pedro je numay jayu dujaa'kkojtsjidi, may viijn tse'e je jayu dutukmukojtsti. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Masooaktini je mko'oy joojntykinda, ka'a tse'e xmaatvintókidat ya ko'oy jáyuda.

⁴¹ Ax nujom tse'e pan pan jatye'e dukuvajktu je'e je y'ayook, napejttu tse'e. Je xaaj tse'e jyaa'knuyojkidi janu-toojk miijl jo'n je jáyuda pan pan jatye'e dujaanchja'vidu je Jesús. ⁴² Ijtp tse'e du'amotunaxta juu' ve'e je kukát-sivatajk tuk'íxjudup jetse'e to'k aaj to'k joot dujayepa, ve'em tse'e chapkotsta jetse'e amoka je chapkaaky duto-jkva'kxta ax jo'n je Jesús dutuujn maat je y'ixpajkpatajk ku ve'e jado'k nax dumaat'a'óxini.

Vintso je jaanchja'vivatajk oy jayu ñapyajmjidi

⁴³ Tsa'agataandu tse'e nujom je jayu juu' ve'e dukaku-vajktu je ayook; ax je kukatsivatajk, ooy tse'e je majin jets je mújit atuva dutuntoondi je Nte'yam je kyutojkun kajx. ⁴⁴ Nujom tse'e pan pan jatye'e dujaanchja'vidu je Maja Vintsán, ijtpst je'e ve'e ñay'amókajada, oy jayu tse'e ñapyámjada maat je myujaanchja'vivatajka. Pan pan tse'e jep juu' dumaat, tyuknu'ayo'vidup tse'e pan pan jatye'e katih'ijtxjudup, ⁴⁵ jetse'e dutoo'kta juu' jatye'e y'íxtup jyayejptup jetse'e je meen duyaktonda pan vintso

ve'e juu' kya'ijtu_xjada to'k jado'k. ⁴⁶ Jóvum xaaj tse'e ñay'amókajada jep maja tsaptujkp jetse'e tajkm tajkm je tsapkaaky dutojkva'kxta jetse'e to'k muk kyayda. Xoonduk aaj xoonduk joot tse'e ve'em dutonda, to'kji tse'e je jya'vinda to'kji tse'e je vyinma'yunda. ⁴⁷ Ijtp tse'e je Nte'yam dujaa'myétsta. Oyya'vijidu tse'e anañujoma je jayu juu' ve'e dukajaanchja'vidup je Jesucristo. Jóvum xaaj tse'e je Maja Vintsán dujaa'kyaknujóka pan pan jatye'e je Jesucristo dujaanchja'vidup jetse'e ve'em dujáyéptat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

3

Ku to'k je jayu jyotkadaaky juu' ve'e je tyek dukatukyo'yp y'ijt

¹ Toojk yaaxp tse'e vye'na ku ve'e je jayu chapkats, van'it tse'e je Pedro maat je Juan ñajkxiti jep maja tsaptujkp. ² Jóvum xaajts je'e ve'e jep maja tsaptak'aagup y'it to'k je yaa'tyajk juu' ve'e ka'o'yixjup jetse'e je tyek dutukyo'oyut, ve'emam je'e ve'e kye'x. Yakpatsaampts je'e ve'e jetse'e najkx jep yakjuk jeja je maja tsaptak'aka'a vyinkujk juu' ve'e duxaaj Tsoj. Jep tse'e je jayu je meen du'amotu pan pan jatye'e tajkidup jep maja tsaptujkp. ³ Ku ve'e je yaa'tyajk du'ix jets jep'e maja tsaptujkp je Pedro maat je Juan tyakava'anda, jetse'e du'uk'amotu je meen. ⁴ Van'it tse'e je Pedro maat je Juan vyin'ixjidi, jetse'e je Pedro je yaa'tyajk dunuujmi:

—Vin'ixu aats.

⁵ Van'itts je'e ve'e du'a'ixtk je Pedro maat je Juan, ve'emts je'e ve'e y'ukvinmaajy jets je meene'e yakmo'o-vaamp. ⁶ Ax jidu'um tse'e je Pedro ña'muxji:

—Ka'a atse'e ti oro ka'a atse'e ti plata nmaada. Juu'ts atse'e nmaat, nyajkypts atse'e. Je Jesucristo, je nazarétit jayu, je'e tse'e myakjotkadaakjinup. Tena jets jaamni.

⁷ Van'it tse'e je Pedro je yaa'tyajk je y'aka'yun ka'aj dumajtsji jetse'e duyakténini. Tun jatyji tse'e je tyekuy-
o'kt jets nujom je tyek myakkpajkni, ⁸ jetse'e yejtsuk.
Van'it tse'e yo'y'ukvaanni, jetse'e je Pedro maat je Juan
dumaattajkidi jep maja tsaptujkp, yo'ynup, yejtsuknup,
jetse'e je Nte'yam dutunyakmájini dutunyakjaanchini.
⁹ Nujom tse'e je jayu y'ixji ku ve'e yo'yni jetse'e dutun-
yakmájini dutunyakjaanchini je Nte'yam. ¹⁰ Atuva atoki
tse'e tyuntaandi, ka'a tse'e du'ukmutaayvaattini vintso
ve'e jyátukadat kux y'ixada je'e ve'e je yaa'tyajk juu' ve'e
je tyek dukatukyo'yp y'ijt jets ñuja'vidinupe'e jets je'e
je'e ve'e juu' ve'e je meen du'amótup tuy'it jeja je maja
tsaptak'aka'a vyinkujk juu' ve'e duxaaj Tsoj.

*Ku je Pedro kya'amaajy joma ve'e je eputsooktkun juu' ve'e
duxaaj je Salomón Jye'e*

¹¹ Je yaa'tyajk juu' ve'e je tyek dukatukyo'yp y'ijt, ka'a
tse'e dumasaaak je Pedro maat je Juan. Nujom tse'e je jayu
atuva atoki noomp ñajxxti joma ve'e je eputsooktkun juu'
ve'e duxaaj je Salomón Jye'e. ¹² Ku ve'e je Pedro du'ix,
van'it tse'e je numay jayu dunuujmidi:

—Nmu'israeejlit jáyuda, ¿tyajxse'e xtuk'atúvada?
¿Tyajxts aatse'e xvin'ixta ax jo'n aats ya'a ve'e
kunyakyo'pyúk aats ya n'avintso makkin kajx aats ya
n'avintso va'ajts joot kajx? ¹³ Je njujpit jáyuvamda, je
Abraham, je Isaac, maat je Jacob, je'e je Ntye'yamda
tse'e duyakmaji duyakjaanchi je y'Onuk Jesús, je'e juu'
miitse'e mpaamdinu jem je Pilato kya'm. Ku ve'e je Pilato
y'ukmaso'okuvaajnji naspaka, ka'ats miitse'e xyakajtti.
¹⁴ Ñojk'óy xa ve'e kux'amótudi jetse'e kuyakmasaaak
je Jesús, va'ajts jayu je'e ve'e jets tuv je jyáyuvin je
jyoojntykin. Ax ka'a tse'e ve'em xtoondi. Je'ets miitse'e
m'amótudu jetse'e tyánut naspaka to'k je yakjaju'oo'kpa.

¹⁵ Je'ets miitse'e myakjay'oo'kjudu pane'e je joojntykin duyajkp. Ax je Nte'yam tse'e yakjoojntykpajkjinuva. Mpuumps aatse'e je tuvakojsun jets n'ix aats je'e ve'e je Jesús ku ve'e távani jyoojntykpajknuva vye'na. ¹⁶ Je Jesusjyam tse'e tuduyakjotkadaakni, tudumajumooyini ya yaa'tyajk juu' ve'e m'íxtup jetse'e m'íxada. Je'e kajx ku aatse'e njaanchjáva je Jesús, je jaanchja'vin tse'e dutoomp jetse'e ya yaa'tyajk tucha'ak, ve'em ax jo'n uxyam x'ixta jo'n.

¹⁷ 'Miits, jáyuda, maat je myakkutojkpada, myak-jay'oo'kjudu tse'e je Jesús. Ax nmuja'vipts atse'e jets ka'a ve'e oy xnuja'vidi juu' ve'e mtoondu. ¹⁸ Ve'em tse'e je Nte'yam dukutyuujn juu' ve'e y'ava'ni je y'ayook kojtsnajxpatajkta, je'ets je'e ve'e jets tsaachpaa'tupe'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit. ¹⁹ Je'e kajx tse'e, vinmayumpijttini, masooktini je mko'oy joojntykinda, panajkxtini je Nte'yam, ve'em tse'e je Nte'yam mtokinmee'kxjadat jetse'e xjayéptat jem mja'vin kajxmda je xoojntkun juu' ve'e je Maja Vintsán mmo'ojadap. ²⁰ Je Nte'yam tse'e dukejxnuvap je Cristo, ²¹ óyame'e vinkopk jetse'e uxyam je Cristo jem tsapjootm tyánut. Ku ve'e je Nte'yam nujom juu' jaty duyak'o'yikáx-ut, van'it tse'e je Cristo myiinnuvat jado'k nax, ve'em ax jo'n jujpani vyaandi je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. ²² Jidu'um xa ve'e je Moisés dunuujmi je nujpit jáyuvamda: “Vinkánani xa ve'e je Maja Vintsán, je nNte'yamamda, dujayep nuto'k uu'm je njáyuvamda, ve'em ax jo'n atse'e xvinkaajn, juu' ve'e mkojtsnajxjadap je Nte'yam je y'ayook, je'e tse'e mkats'amotunáx-tap. ²³ Pan pan tse'e dukamajapaamp je ayook juu' je'e ve'e kyótsup, ka'ats je'e ve'e y'ítut je Nte'yam je jyayu.” Jidu'um tse'e je Moisés vyaajñ.

²⁴ Van'it tse'e je Pedro jyaa'kvaajñ:

—Ax ve'em tse'e, van'ítani ku ve'e je Samuel jyoojntyki jets pan pan jatye'e jaa'kmiindu, ñukojtstu tse'e nujom je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta juu' ve'e uxayam toojnjup kojtsjup. ²⁵ Uu'm xa ve'e xtsaanimdup xkoojimdudup je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. Xtukkadaakumdudups uu'm je'e ve'e juu' ve'e je Nte'yam tyukvinva'nidu je njujpit jáyuvamda. Jidu'um tse'e je Nte'yam dunuujmi je Abraham: “Mits je mtsaan je mkooj kajx tse'e dupaa'ttat je kunoo'kxun je jayu pan nuvinxupe'e chaanada to'k it to'k naxviijn.” ²⁶ Ku ve'e je Nte'yam je y'Onuk Jesús dukejx yaja naxviijn, too'vajkpts uu'me'e xtuknukejxumdi jetse'e xkunoo'kxumdat, ve'em tse'e nmasookumdinit nujom juu' jatye'e ka óyap.

4

Ku je Pedro maat je Juan duvinténidi pan pan jatye'e dunumájidup jep tsaptujkp

¹ Jemna tse'e je Pedro maat je Juan dumukotsta vye'na je numay jayu, van'it tse'e ñuje'yjidi je tee'tajk maat je saduceotajk jets je tsaptakmutoompa juu' ve'e dunuvintsánip je tsaptakmutoompatajk, ² je'e ve'e ejkjudup ku ve'e je Pedro maat je Juan je jayu duvaajnjada jets joojntypajknuva ve'e je Jesús, jetse'e je jayu duvaajnjiduva jets joojntypajknuvape'e je jayu je'e kajx ku ve'e je Jesús jyoojntypajknuva. ³ Van'it tse'e yakmajtsti jetse'e yakpoxuntakpaamdi kux tánani ve'e van'it je it vye'nini, je kujápite'e duyakpitsumuva'anda jetse'e dutokimpay-ó'oydat. ⁴ Ax numay tse'e pan pan jatye'e du'amotunajxtu je ayook juu' ve'e je Pedro tukka'amaajyjudu, je'e tse'e dujaanchja'vidu je Jesús. Tunjaa'knuma'yidu tse'e pan pan jatye'e je Jesús dujaanchja'vidu, ax ve'em tse'e jye'ydi numugooxk miijl jo'n je yaa'tyajkta, apuk je ta'axtajkta maat je pi'k ónukta.

⁵ Je kujápit tse'e ñay'amojkijidi jem Jerusalén je israeejlit yakkutojkpada maát je myújit jáyuda jets je tsaptujkpit yak'ixpajkpada. ⁶ Je'e maát tse'e vye'niva je Anás, je tee' je'e ve'e juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta, nay ve'empa je Caifás, je Juan, je Alejandro, jets nujom je tee'tajk je vyintsanda. ⁷ Ku ve'e ñay'amojkijidi, van'it tse'e dunukejxidi je Pedro maát je Juan. Ku ve'e duyakmiindi, van'it tse'e jeja itakujk dupaamdi, jetse'e du'amotutúvidi:

—¿Pan tse'e tumna'muxjada jets ya'a ve'e xtóndat? ¿Pane'e ya kutojkun mmooyjudup?

⁸ Van'it tse'e je Pedro je Espíritu Santo myooyji je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp, jetse'e vyaajñ:

—Miiitsta, je kajpun je ñuvintsanda, mújit jayutajkta, ⁹ miits xa aatse'e x'amotutúvidup je y'oy je'e juu' ve'e yaktoojni to'k je jayu juu' ve'e pajkjud tuy'it. Je'e ve'e mnujavavaandup vintso ve'e y'o'yini. ¹⁰ Yájats atse'e miits mvinkujkta n'avana jetse'e xnujávadat vintso ve'e ya jayu mvinténajada makkatsots. Ax ka miitsjap tse'e mnujávadap, nay ve'empa ve'e dunuja'viduvat nujom pan joma jatye'e je israeejlit jayu. Je Jesucristo, je nazarétit jayu, je'e juu' miitse'e myakjacryuuzpejtjudu jetse'e je Nte'yam yakjoojntykpajkinuva, je'e tse'e je kutojkun duyajk jetse'e ve'em ya majin yaktún. ¹¹ Ve'em xa miitse'e xtonda ax jo'n je pojtspatajk juu' ve'e dumasooktu to'k je oy tsaaj kuxe'e duko'oyja'vidi. Ax ux'ook tse'e je oy tsaaj yakpuujm joma ve'e dunuvinkopkikux je maja tsaptakpats. Ve'em tse'e xtonda kuxe'e xko'oyjávada je Jesucristo, je'e juu' ve'e je Nte'yam pyaam jetse'e dunuvintsanikajxnit nujom juu' jaty. ¹² Je Jesusji tse'e o'yixjud jetse'e xmo'yumdat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Ni pana xa ve'e je Nte'yam jado'k dukatuknuvana

yaja tsajp pa'tki jětse'e je ntókinam xtuknuvaatsumdat —jidu'um tse'e je Pedro vyaajñ.

¹³ Ku ve'e du'ixti jětš mákk aaj mákk joote'e je Pedro maat je Juan kyotsta, jětse'e dunuja'vidi jětš ka'a ve'e y'ixpúkada, atuva atóki tse'e tyuntaandi. Van'it tse'e je nuja'vin dupajkti jětš je'eda ve'e je Jesús dumaatvíttu.

¹⁴ Jempa tse'e vye'niva je yaa'tyajk juu' ve'e je tyek dukatukyo'yp y'ijjt, je'e kajx tse'e dukoo'kmutaayvaattini pan vintso ve'e kudunuvampejtti. ¹⁵ Van'it tse'e yakkejx-pítsumdi jětse'e aje'ejyji tyaandi jětse'e dukojtsmóktat.

¹⁶ Jidu'um tse'e ñavyaajnidi vimpit atuj:

—¿Tise'e nto'numdap maat ya jáyuda? Ñuja'vidinup xa ve'e nujom pan pan jatye'e tsuunidup yaja Jerusalén jětš ta ya'a ve'e ya jayu duyakjotkada'akta. Ka'a tse'e ñun'oya vintso ve'e nva'numdat jětš ka'a ya'a ve'e je majin tudutonda. ¹⁷ Va'an tse'e du'atsa'kimda jětse'e ni pana dukoo'ktuknuja'vidinit je Jesús jye'e, ve'em tse'e kyajaa'kva'kxtukut ya ayook —jidu'um tse'e ñavyaajnidi.

¹⁸ Van'it tse'e duvatsoovdi jětse'e dutukpavaandi jětš ni vintsova ve'e je jayu dukoo'kvaajnjdinit ukpu dukoo'ktuknuja'vidinit je Jesús jye'e. ¹⁹ Ax van'it tse'e je Pedro maat je Juan ña'muxjidi:

—Payo'oyda n'it viinm pan oy je'e ve'e jeja je Nte'yam vyinkujk jětš miitse'e myakkatsapáktat jětš ka'a ve'e je Nte'yam. ²⁰ Ka'a xa ve'e nvaat jětš aats je'e ve'e nka'h'avá-nat juu' aatse'e n'ix jětš juu' aatse'e n'amotunajx.

²¹ Ku ve'e dujaa'ktoondi vintso ve'e du'atsa'agadat, van'it tse'e dumasookti, ka'a tse'e dupaatti ti ve'e tyukkutsaachpaadadap, kux nujome'e je jayu je Nte'yam duyakmájidi duyakaanchidi je'e kajx juu' ve'e toojnju kojtsju. ²² Je yaa'tyajk juu' ve'e jotkadaaknu, vujxtkupx joojnt náxyanits je'e ve'e vye'na.

Ku je jaanchja'vivatjck je Nte'yam du'amótudi je makk aaj je makk joot

²³ Ku ve'e yakmasookti je Pedro maat je Juan, van'it tse'e ñajxiti joma ve'e je myujatyoo'tajkta, jem tse'e dutukmumaajntykti vintsō ve'e ña'muxjidi je tee'tajk je vyintsanda maat je israeejlit je myújit jáyuda. ²⁴ Ku ve'e du'amotunajxti, van'it tse'e nujom chapkojtsti. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Maja Vintsán, mits xa ve'e je Nte'yam. Mits tse'e mpaam ya tsajp ya naax, je maaxy naaj, jets nujom juu' jatye'e ijtp jem tsajviinm jets yaja naxviijn. ²⁵ Myajk mitse'e ya ayook juu' ve'e je Espíritu Santo tyukkojtsnajx je David. Jidu'umts je'e ve'e vyaajñ:

¿Tyajx tse'e ñaajkjotma'atjada je jayu juu' ve'e ka je israeejlitap
jetse'e je israeejlit jayu dvinmayda jetse'e dutóndat juu'
ve'e ka'oyixjudup?

²⁶ Nay'amojkijidu tse'e je naxviijnit yakkutojckpada jetse'e dutso'oxpáktat je Maja Vintsán maat je Cristo. Jidu'um tse'e ya ayook juu' ve'e je Espíritu Santo je David tyukkojtsnajx.

²⁷ Tyúvam xa ya'a ve'e juu' ve'e je Espíritu Santo kyojts. Navyaatju xa ve'e je Herodes maat je Poncio Pilato je vyinma'yunda maat je israeejlit jáyuda jets pan pan jatye'e ka je'epta, je'e tse'e dutso'oxpajktu je mva'ajts ónuk Jesús, juu' mitse'e mvinkoon jetse'e yakkutojcknit. ²⁸ Ve'emts je'e ve'e dutoondi juu' ve'e mnupaajmtki jetse'e ve'em tyónjut kyótsjut. ²⁹ Maja Vintsán, amotunaxu to'k aaj uxuyam vintsō ve'e vya'anda jets aatse'e x'atsa'agadat. Mooyk aats mitse'e je makk aaj je makk joot jets aatse'e ve'em je jayu nvaajnjadat je mkats je m'ayook kaja'vina katsa'kina, aats, mits je mmutoompa je mmupajkpa, ³⁰ jets

aatse'e mits je mkutojkun kajx je pa'am jayu nyakjotkanda'aktat, jets aatse'e je mva'ajts ónuκ Jesús je makkin xmo'ot jets aatse'e ntónut je mújit atuva jets je majin.

³¹ Ku ve'e chapkojtskajxti, van'it tse'e y'ojxi jem joma ve'e vye'nada. Nujom tse'e je Espíritu Santo myoojyjidi je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutóndat juu' ve'e je Nte'yam chajkp, mak aaj mak joot tse'e je Nte'yam je kyats je y'ayook dukojtsti.

Vintso je jaanchja'vivatajk dutukjoojntykidi juu' ve'e y'ixtu jyayejptu

³² Je numay jayu juu' ve'e je Jesús dujaanchja'vidu, to'kji tse'e je jya'vinda to'kji tse'e je vyinma'yunda. Ni pana tse'e kyava'añ jets y'avintso je'e je'e ve'e pan tii, nujom juu' ve'e y'ixtup jyayejptup, ve'em tse'e dujávada jets nujome'e duje'eda. ³³ Je kutojkun maat tse'e ooy je kukatsivatajk dutun'ava'nidi jets joojntykpajknuva ve'e je Maja Vintsán Jesús. Ooy tse'e je Nte'yam tyunkunoo'kx-jada anañujoma. ³⁴ Ka'a ve'e pan pane'e juu' nunka'ijtuxjudup, kux je'eda pan pan jatye'e je naax ukpu je tajk dujayejptup, tyoo'ktupts je'e ve'e ³⁵ jetse'e je meen je kukatsivatajk dutukkatakada, ve'em tse'e to'k jado'k yakma'a pan vintso ve'e juu' kya'ijtuxjada.

³⁶ Jem tse'e vye'na to'k je jayu juu' ve'e je Leví je chaan je kyooj, Joseejts je'e ve'e xyaaj, chípreit jayu, Bernabé je'e ve'e je kukátsiva tyijjada. (Jidu'um tse'e kyatsapítsum je Bernabé, Yakjot'amájiva.) ³⁷ Je Bernabé tse'e to'k viijn je naax dutoo'k jetse'e je meen dutukkatajki je kukátsivatajk.

5

Je tókin juu' ve'e tyoondu je Ananías maat je Safira

¹ Ax jempa tse'e jado'k je jayu juu' ve'e Ananías duxaaj. Je'e maat je ñuda'ax Safira, je'e tse'e to'k viijn je ñaax dutoo'ktu. ² Van'it tse'e je Ananías dupajkva'kxy je naxtsov jetse'e to'k viijn dutukkatajki je kukátsivatajk, ve'em ax jo'n nujom je meen kuy'ijt. Ñuja'vipts je'e ve'e je ñuda'ax jets ve'eme'e dutonuva'añ. ³ Van'it tse'e je Pedro dunujmi je Ananías:

—Ananías, ¿tyajxts mitse'e je Satanás tux'ituma'a jetse'e tutyaka jem mja'vin kajxm jetse'e ve'em xvin'aa'nuva'añ je Espíritu Santo? Mnapyaajmjup xa mitse'e ax jo'n to'k ka'ajyji je mnaxtsov taá kuxyakmejts; ax ta tse'e xpukán. ⁴ ¿Ka mits je mnaaxap je'e ve'e tuy'it? Ku tse'e tuxtaa'k, ¿ka mits je mmeenapts je'e ve'e tuy'it? ¿Tyajxts mitse'e ve'em tumjátuka? Ka je jáyuvap xa mitse'e mvin'uu'mp; je Nte'yame'e mvin'aa'nuvaampy.

⁵ Ku tse'e je Ananías du'amotunajxy, aa'k tse'e ñaxka-daaky. Ax nujom tse'e pan pan jatye'e dumótudu vintso ve'e y'aa'k, ooy tse'e tyuntsa'kipajkkajxti. ⁶ Ku ve'e je Ananías y'aa'k, van'it tse'e je vajutyajk tyénidi, jetse'e je ñi'kx je kyopk dutukvimpitti je vit, jetse'e duyaknajkxtini naxtajkiva.

⁷ Ku ve'e toojk hora jo'n je it ñaxy vye'na, van'it tse'e je Ananías je ñuda'ax jye'y. Ka'ats je'e ve'e dunujava ti ve'e toojnju kojtsju. ⁸ Van'it tse'e je Pedro y'amotutúviji:

—Vaajnja ats, ¿vanxúpame'e tumyakmo'oda ku ve'e tuxtoo'kta je mnaax?

Van'it tse'e y'atsaajv:

—Vanxúpam xa je'e ve'e.

⁹ Van'it tse'e je Pedro ña'muxji:

—¿Tyajx tse'e tuxkojtsmókta jetse'e xvin'aa'ndat je Espíritu Santo?, juu' ve'e ijtp jem je Maja Vintsán jya'vin kajxm. Uxep xa ve'e tak'aagup myejtstini juu' ve'e ojts je mnuyaa'y tuduyaknaxtajkidini. Uxyamts mits je'e

ve'e najkx myaknaxtajkijidinuva —jidu'um tse'e je Pedro vyaajñ.

¹⁰ Tun je'yji tse'e ñaxvipp jeja je Pedro vyinkujk jetse'e je jya'vin tyukvaatsjini. Ku ve'e tyajkidi je vajutyajkta, aa'kani tse'e dupaattini. Van'it tse'e duyakpítsumdini jetse'e ojts duyaknaxtajkidini jeja je ñuyaa'y pya'ayi.

¹¹ Tsa'kipajktu tse'e je jaanchja'vivatajktta jets nujom pan pan jatye'e dumótudu.

Ku ooy je mújit nuja'vin jets je mújit atuva yaktuujn

¹² Tyoondu tse'e je kukátsivatajk jeja je numay jayu vyinkujk ooy je mújit nuja'vin jets je mújit atuva je'e kajx ku ve'e je Nte'yam je kyutojkun myoojyidi. Jem tse'e je jaanchja'vivatajkt ñay'amókajada y'ijt to'k ka'ajyjida joma ve'e je eputsooktkun juu' ve'e duxaa' je Salomón Jye'e, to'kji tse'e je jyootta je jya'vinda to'kji tse'e je vyinma'yunda.

¹³ Cha'kidup tse'e je numay jayu jetse'e je jaanchja'vivatajkt dumaatnay'amókajadat; óyam tse'e vye'ema, vintsa'kijidup tse'e anañujoma je jayu. ¹⁴ Ax jaa'knuma'yi'ataatstinu tse'e je jayu juu' ve'e dujaanchja'vidup je Maja Vintsán, je yaa'tyajkt jets je ta'axtajkt.

¹⁵ Je jayu juu' ve'e jemda, je'e tse'e duyakpítsumdu jem maajntkun kajxm je pya'am jáyuda jetse'e dupaamdi jeja too' aajy joma ve'e je Pedro ñaxuva'añ, ve'em tse'e oyje'e je y'ake'exa pyaa'tjadat jetse'e jyotkada'aktat. ¹⁶ Je'yduva tse'e numay je jayu juu' ve'e jem viijnk kajpun kajxm tsoo'ndu juu' ve'e je Jerusalén dumutámidup, yakje'myojktu tse'e je pya'am jáyuda maat je'e pan pan jatye'e jem jya'vin kajxmda je ko'oyjáyuvap. Nujom tse'e duyakjotkadakkajxtini.

Ku je kukátsivatajkt yakmajtsti

¹⁷ Van'it tse'e jyotma'tti je tee' juu' ve'e dunuv-intsanikajxp je tee'tajkta maat je saduceotajkt juu' ve'e

myaatve'nidup, ¹⁸ je'e kajx tse'e je kukatsivatajk duyak-jamyajtsjidi jetse'e duyakjapyaaajmjidi jep poxuntujkp. ¹⁹ Ax to'k tse'e je Maja Vintsán je y'aangeles koo'ts je poxuntak'aka'a duyak'avaach jetse'e je kukatsivatajk duyakpítsumdi, jetse'e dunuujmidi:

²⁰ —Najkxta jep maja tsaptujkp, jep tse'e je numay jayu xvaajnjadat pan vintso ve'e dujajejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

²¹ Ku ve'e du'amotunajxti, van'it tse'e je kujápit tyajkidi jep maja tsaptujkp jetse'e je jayu duyak'ixpajkti.

Ax je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta maat je jayu pan pan jatye'e myaatta vye'na, je'e tse'e dūvomojktu pan pan jatye'e dunumájjiduvap jep tsaptujkp. Van'it tse'e dunukejxidi je kukátsivada jep poxuntujkp. ²² Ku ve'e je tsaptakmutoompa jye'ydi jep poxuntujkp, ka'ats jepe'e dupampaatti, van'it tse'e vyimpijttinuva je kats maat, ²³ jetse'e vyaandi:

—Oy atuk xa aatse'e je poxuntajk tumpaa'ty. Jep tse'e vyinténajada pan pan jatye'e du'ix'ijttup. Ax kuts aatse'e tunyak'ava'ach, ka'ats aatse'e jep tumpampaa'ty.

²⁴ Ax ku tse'e du'amotunajxti je tee'tajk je vyintsanda maat je tsaptakmutoompa juu' ve'e dunuvintsánip je tsaptakmutoompatajk, ka'a tse'e dūvinmótudi pan vintso je'e ve'e najkx kyukaxa. ²⁵ Van'it tse'e to'k je jayu jye'y juu' ve'e tuknuja'vijidu, jetse'e ña'muxjidi jidū'um:

—Je yaa'tyajkta juu' ve'e tuxpoxuntakpamda, jepts je'e ve'e je numay jayu duyak'ixpakta maja tsaptujkp.

²⁶ Van'it tse'e je tsaptakmutoompa juu' ve'e dunuvintsánip je tsaptakmutoompatajk maat je jyayu, je'e tse'e ojts dumatsta je kukátsivada, ka'a tse'e dujomtonda dutitonda, je'e ve'e cha'kidup kux ku ve'e je numay jayu chaka'atsjadat. ²⁷ Ku ve'e duyakmejtsti, van'it tse'e dupaamdi jeja je jayu vyinkujkta juu' ve'e dunumájjidup

jep tsaptujkp. Van'it tse'e ña'muxjidi je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta:

²⁸ —¿Ka mákkap aats miitse'e ntukpavaandi jets ka'a ve'e je jayu x'ukvaajnidinit je Jesús jye'e? Ax íxtats n'it juu' ve'e tuxtonda. Nujom tse'e je jayu juu' ve'e yaja Jerusalén, ta tse'e dunujávada juu' miitse'e myak'ixpajktup, jets aatse'e xtuktokinava'anda ku ve'e je Jesús y'aa'k.

²⁹ Van'it tse'e je Pedro maat je viijnk kukátsivada y'atsoojvjidi:

—Tun vinkopk xa je'e ve'e jetse'e je Nte'yam yakkat-sapákut. Ax pan pyavaampy tse'e je jayu juu' ve'e kya-paatyp kyah'akeeguij maat je Nte'yam je y'ayook, ka'a tse'e yaktónut. ³⁰ Je njujpit jáyuvamda je Ntye'yamda, je'e tse'e duyakjoojntypajknuva je Jesús, je'e juu' miitse'e myakjay'oo'kjudu ku ve'e xyakjacryuuzpejtjidi. ³¹ Je Jesús tse'e tsajpejtnu je Nte'yam je kyutojkun kajx jetse'e je Nte'yam je majin myoojyjini ku ve'e jeja y'aka'yun pa'ayi dupaamni, ax ve'em tse'e je Jesús y'it Yakkutojkpa jets Yaktsookpa, ve'em tse'e je israeejlit jayu vyinmayumpij-tinit, je kyo'oy joojntykin dumasooktinit, jetse'e je tyokin yakmee'kxjadat. ³² N'ix nmotu aatse'e je Jesús ku ve'e tá-vani jyoojntypajknuva vye'na. Ax je Espíritu Santo, juu' ve'e je Nte'yam myooy pan pan jatye'e katsupajkjudup, je'e tse'e je tuvakojsun dupaampap jets ve'emam je'e ve'e je Nte'yam dutuujn —jidu'um tse'e vyaandi.

³³ Ku ve'e du'amotunajxti, ooy tse'e tyun'eijkjidi tyun-jot'aajnidi, je'e kajx tse'e du'ukkojtsmojkti jetse'e ku-duyakjay'oo'kjidi je kukátsivada. ³⁴ Ax je jayu juu' ve'e dunumájidup jep tsaptujkp, jeja tse'e je'e y'akujkta vye'na to'k je fariseo juu' ve'e Gamaliel duxaaaj. Je pava'nune'e tyukyak'ixpujkp. Ooy je'e ve'e je jayu tyunvintsa'agaja. Je'e tse'e teni jetse'e dupavaajñ jetse'e duyakpítsumdat je

kukátsivada namvaate'e ve'e'n je it ñaxy. ³⁵ Van'it tse'e dūnuujmi je myujatyoo'da:

—Miiſta, nmu'israeejlit jáyuda, tumpayo'oyda oy pan ti ve'e mtonuvaandup maat ya'a ya yaa'tyajka. ³⁶ Jem xa ve'e to'k je jayu y'ijt juu' ve'e Teudas duxaaj, ve'emts je'e ve'e ñapyaaajmji ax jo'n je jayu juu' ve'e dūnumájip. Numaktaaxk mókupx jo'n tse'e je jayu pyanajkxji. Ku ve'e je jayu yak'oo'kjidini, van'it tse'e yo'vya'kxkajxtini nujom pan pan jatye'e panajkxjudu. Je vaatji tse'e kyukajxini. ³⁷ Ku ve'e je it ñajxy, van'it ku ve'e je jayu yaknujaaydi, jempa tse'e je Judas, galiléait jayu. Numay tse'e je jayu pyanajkxji. Ax yak'oo'kjuduva tse'e je jayu jetse'e yo'vya'kxkajxtini nujom pan pan jatye'e panajkxjudu. ³⁸ Je'e kajx tse'e, kadi xvintsotonda ya'a ya yaa'tyajka, kadi xtso'oxpákta. Kux pan jayu je'e ve'e juu' ve'e ya kutojkun moojyjudup jetse'e dutóndat juu' ve'e tyoondup, kukáxapts ya'a ve'e; ³⁹ ax pan je Nte'yamts je'e ve'e juu' ve'e ya kutojkun moojyjudup, ka'a tse'e m'o'yixjada jetse'e x'amaadaagadat. Nay'íxjada kux ku ve'e je Nte'yam xtso'oxpáktat —jidu'um tse'e je Gamaliel vyaajñ.

⁴⁰ Tuktajkijidu tse'e je kats. Oyam tse'e vye'ema, ku tse'e dūnukeixidi je kukátsivada, van'it tse'e duvojpti, jetse'e dupavaandi jets ka'a ve'e je jayu du'ukvaajnjinidit je Jesús jye'e. Van'it tse'e dūmasookti. ⁴¹ Van'it tse'e je kukátsivada dūvinva'kvaatsti je jayu juu' ve'e dūnumájidup jep tsaptujkp; va'ajts xoojntktup tse'e ñajxxtini kux yakajtuxjudu ve'e je Nte'yam jetse'e yakviijnk'íxti je Jesús kajx. ⁴² Jóvum xaaj tse'e duyak'ixpakta jetse'e dukotsta jets je Jesús je'e ve'e je Cristo, je'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit. Ve'em tse'e dūtoondi jep maja tsaptujkp jets ve'empa tajkm tajkm.

6

Ku yakvinkoondi nuvuxtojtuk je patto'nivada

¹ Ax ku tse'e ñuma'yi'ata'atsta je jayu juu' ve'e je Jesús dujaanchja'vidup, van'it tse'e chaachvinmapyajkti je'e juu' ve'e dukojtstup je griego aaj. Ve'em tse'e vya'anda jets ka'a ve'e je kyu'aa'k ta'axtajk yak'ixpaa'tta ku ve'e jóvum xaaj je kaaky je naaj vya'kxy. ² Van'it tse'e je numakmejtsk kukátsiva duyaknay'amojkijidi je jaanchja'vivatajka, jetse'e jidu'um dunuujmidi:

—Ka'a xa ve'e y'oya jets aatse'e je Nte'yam je kyats je y'ayook ntukka'amay'atúvat jets aatse'e je kaaky je naaj nyakva'kxut. ³ Je'e kajx tse'e, utsta ajchta, vinkonda nuvuxtojtuk je yaa'tyaj amiitsjida juu' ve'e oy yaknukojtstup, juu' ve'e vijta kejta jets juu' ve'e je Espíritu Santo moojyjudup je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutóndat juu' ve'e je Nte'yam chajkp, je'e tse'e mtukpava'andap ya toonk, ⁴ ax ve'emts aatse'e ntsapkojtsténat jets aatse'e ijtp je jayu ntukyak'ixpákut je Nte'yam je kyats je y'ayook —jidu'um tse'e vyaandi.

⁵ Y'oyja'vidu tse'e nujom je jaanchja'vivatajk. Van'it tse'e divinkoondi je Esteban, to'k juu' ve'e to'k aaj to'k joot dujaanchja'vip je Jesucristo jetse'e je Espíritu Santo mya'aju je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp. Vyinkoonduva tse'e je Felipe jets je Prócoro, je Nicanor jets je Timón maat je Parmenos, nay ve'empa je Nicolás, antioquíait jayu, to'k juu' ve'e je Nte'yam divinja'vip divintsá'kip ax jo'n je israeejlit jáyuda. ⁶ Ku ve'e duyakmejtsi jeja je kukátsivatajk vyinkujka, van'it tse'e je kukátsivatajk je kya'aj tyuknukojnjidi jetse'e ñutsapkojtsjidi.

⁷ Yakkojtsva'kx'ataatstp tse'e je Nte'yam je kyats je y'ayook, numa'yi'ataatstuvap tse'e jem Jerusalén je jayu

juu' ve'e je Jesucristo dujaanchja'vidup. Numay tse'e je israeejlit tee'tajk dujaanchja'viduva je Jesús.

Ku je Esteban yakmajch

⁸ Je Esteban, je'e tse'e je Nte'yam je maa'yun to'nuxju jetse'e je makkin myoojyji jetse'e jeja je numay jayu vyinkujk dutuujn je mújit nuja'vin jets je mújit atuva. ⁹ Van'it tse'e je Esteban dumaatnakyojtsvintsoojvjidi juu' ve'e yaktukxaajidup Tsaptujkpit Naspaka Jayu, je'e juu' jatye'e tsoo'ndu jem Cirene jets jem Alejandría, nay ve'empa juu' ve'e tsoo'ndu jem cilíciait jets ásiait y'it jootmda. ¹⁰ Ax ka'a tse'e y'o'yixjada vintso ve'e je Esteban du'amaadaagadat kux je vijin je kejun maate'e je Esteban dukats juu' ve'e je Espíritu Santo moojyup. ¹¹ Van'it tse'e dumujooydi je jáyuda jetse'e vya'andat jets y'amotunajxtu ve'e ku ve'e je Esteban dupakajts je Moisés je pyava'nun jets ku ve'e divinkojtspejt je Nte'yam. ¹² Ve'em tse'e duyakyoojmukti duyak'ajxukti je numay jáyuda, je'e maatta tse'e je israeejlit je myújit jáyuda jets je tsaptujkpit yak'ixpajkpada. Van'it tse'e je Esteban dumajtsti jetse'e duyaknajkxtini joma ve'e ñay'amókajada je jayu juu' ve'e dunumájidup jep tsaptujkp. ¹³ Van'it tse'e dupaamdi je jayu juu' ve'e tyuknuvampéttap jeja je'e vyinkujkta. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Ka'a xa ya'a ve'e ya jayu dupakojs'tatúva ya maja tsaptajk jets je Moisés je pyava'nun. ¹⁴ Ve'em aatse'e n'amotunaxy ku ve'e vyaajñ jets to'ke'e je nazarétit jayu juu' ve'e Jesús duxaaj, je'ek tse'e duyakkutókiyup ya maja tsaptajk jetse'e duyaktikskáxut je costumbre juu' ve'e je Moisés yaktaajnjimdu.

¹⁵ Tsuunidup tse'e vye'nada je jayu juu' ve'e nay'amojkijidup, jetse'e duvin'ixti je Esteban. Ve'em tse'e je vyiijn je y'aaj kye'x ax jo'n je ángeles kuy'ijt jo'n.

7

Ku je Esteban d̄uvinteni p̄an p̄an jatye'e d̄un̄um̄ájidup jep tsaptujkp

¹ Van'it tse'e je tee' juu' ve'e d̄un̄uvintsanikajxp je tee'tajkta, je'e tse'e d̄u'amotut̄uvi je Esteban:

—¿Ve'emam mitse'e mva'añ ax jo'n ya'a ve'e vya'anda?

² Jetse'e y'atsaajv:

—Nmu'israeejlit jáyuda, mújit jayutajkta, amotunaxta juu' ats miitse'e ntukmukotsuvaandup. Je Nte'yam, juu' ve'e nujom d̄un̄um̄ajikajxp, je'e tse'e naajkn̄uke'xnatajk-iju jeja je n̄ujpit jáyuvamda Abraham vyinkujk ku ve'e jem mesopotámiait y'it jootm vye'na, ka'anume'e ñujkx vye'na tsuuniva jem haraanit kyajp̄un kajxm. ³ Jidu'um tse'e d̄un̄uujmi: “Tunmasookni je m'it je mnaax jets nujom je mjayu, jets najkxu joma ve'e je naax juu' ats mitse'e ntuk'ixup.” ⁴ Van'it tse'e je Abraham choo'nni jem caldéait y'it jootm jetse'e ñujkx jem Harán. Ku ve'e je tyee' y'oo'kni, van'it tse'e je Nte'yam yakmijnjini joma ve'e ya it ya naax, joma ve'e n'ijtumda ntsuunimda. ⁵ Ka'a tse'e yaja dumoojy je Nte'yam ya naax je Abraham, ni je'e joma ve'e ñaxva'akut; tyukvinva'ni ve'e jets my-ope'e ya naax je chaan je kyooj, óyame'e van'it ka'a p̄an je Abraham je y'ónuk vye'na. ⁶ Na'muxjuva tse'e je Nte'yam jets jékumit jayu ve'e y'íttat je Abraham je chaan je kyooj jetse'e chaanadat joma ve'e dukanaaxada, jem tse'e maktaaxk mókupx joojnt je jayu jyomtónjadat tyitónjadat jetse'e akee'y yaktónjadat. ⁷ Na'muxjuva tse'e jidu'um je Nte'yam: “Ats xa ve'e ntokimpayo'oyup je jayu juu' ve'e je mtsaan je mkoj akee'y duyaktóndap, van'it tse'e je mtsaan je mkoj choo'ndinit jem jets atse'e yaja min xvinjávada xvintsa'agada.” Jidu'um tse'e je Nte'yam vyaajñ. ⁸ Je Nte'yam xa ve'e je kojstán duyaktaan maat

je Abraham. Je'e tse'e tyukpavaan jetse'e je Abraham maät nujom je chaan je kyooj juu' ve'e mix ónukta, je'e tse'e yakpaajmjadap je ixta'nun jetse'e duni'kxmadat dukojmadat, ve'em tse'e duyaknuke'xnatákadat jets kyuvajktupe'e je kojstán. Ax ku tse'e je myajntk Isaac kye'x, kutoodojtuk xaaj tse'e dupaajmji je ixta'nun, nay ve'empa tse'e je Isaac dutoompa maät je myajntk Jacob. Ax ve'empa tse'e je Jacob dutoompa maät je myajntktajkta, uu'm je njujpit jáyuvamda, je'e tse'e duyaktsoo'ntktu je makmejtsk jak'a juu' ve'e je israeejlit jáyuda.

⁹ Je Jacob je myajntktajkta, je'eda tse'e dumu'ejkjudu je y'uts José, jetse'e dutoo'ktini. Ax jem tse'e Egipto yaknajxjidini juu' ve'e joojyudu. Y'ix jyajejp tse'e je Nte'yam je José, ¹⁰ je'e tse'e tuknuvaatsju nujom juu' ve'e tso'oxjajtuxju jetse'e je vjin je kejun myoojyji. Je Nte'yam tse'e je vinma'yun dumooj je faraón, je egíptovit yakkutojkpa, jetse'e je José dujávát dutsókut. Je faraón tse'e paajmju jetse'e je egíptovit jayu duyakkutojkjat, je faraón je jyaajin je tyajk paat.

¹¹ Van'it tse'e je makk yooj ñajxy jem egíptovit y'it jootm jets yaja canaanit y'it jaat. Ooy tse'e je jayu tyuntsaachpaatti van'it, ka'a tse'e je njujpit jáyuvamda dupaa'tta ti ve'e tyukjoojntykadap. ¹² Ku ve'e je Jacob dumotu jets jeme'e Egipto je tukjoojntykin, van'it tse'e jem dupakejxti je myajntktajk, je njujpit jáyuvamda, je'ets je'e ve'e ku ve'e muto'k nax ñajkxti. ¹³ Ku ve'e mumejtsk nax ñajkxtinuva, van'it tse'e je José ñaajknuke'xnatajk-iji jeja je y'uts je y'ajch vyinkujk. Ax ve'em tse'e je egíptovit yakkutojkpa dunuja'vi jets pan jayu je'e ve'e je José. ¹⁴ Van'it tse'e je José dunukejxini je tyee' Jacob maät nujom je jyáyuda. Nutoogupxuk makmoxe'e y'ijtti. ¹⁵ Ve'em tse'e jyajty jetse'e je Jacob ñajkxni tsuuniva jem Egipto. Jem tse'e y'oo'kni; nay jempa tse'e y'oo'ktini je

myajntktajkta, uu'm je njujpit jáyuvamda. ¹⁶ Ku tse'e je Jacob je ñi'kx je kyopk duyaknajkxtini jem Siquem, jem tse'e duyaknaxtajkidini jep aajntkup joma ve'e je naax juu' ve'e je Abraham jyooy je plata maat, juu' ve'e je Hamor je myajntktajk tukmutoo'kjudu.

¹⁷ 'Ku ve'e tyámini vye'na je xaaj ku ve'e duyakpo'okut je joojnt juu' ve'e je Nte'yam tukna'muxju je Abraham jets je chaan je kyooj ve'e tsaanadap jem Egipto, numáyani ve'e ooy je israeejit jayu tyunve'nada, ¹⁸ van'it tse'e jem Egipto yakkutojk'ukvaajñ to'k juu' ve'e dukanuja'vip jets pan pan je'e ve'e je José y'ijt. ¹⁹ Je yakkutojkpa tse'e je njáyuvamda dūvin'aa'n jetse'e dujomtuuñ dutituuñ, jetse'e du'akee'yi jetse'e dumasooktinit je myix ónukta juu' ve'e pi'k maaxna jetse'e ve'em y'oo'ktinit. ²⁰ Van'ítani tse'e kye'x je Moisés; ooye'e tyuntsoja y'ijt. Toojk po'o tse'e jem je tyee' je tyaak tyak'am yu'uts yak'ijtji. ²¹ Ax ku tse'e kyoo'k'o'yixjidini jetse'e yu'uts dujaa'kyak'íttat, van'it tse'e je yakkutojkpa je ñaax pyaatji jetse'e duyakye'e'k ax jo'n je y'avintso ónuk kuy'ijt jo'n. ²² Je'e kajx tse'e je Moisés dunu'ixpajki nujom juu' ve'e je egíptovit jayu jyajttup, viji kej tse'e juu' dutuuñ dukajts.

²³ 'Vujxtkupx joojntani tse'e je Moisés vye'na, van'it tse'e ojts du'ix je jyáyuda. ²⁴ Jem tse'e du'ix to'k je egíptovit jayu ku ve'e dujomtún dutitún to'k je Moisés je jyayu, van'it tse'e je Moisés duyak'aa'k je egíptovit jayu jetse'e ve'em dukuvaajñ je jyayu. ²⁵ Ve'eme'e je Moisés y'ukvinmaajy jets kudūvinmótudi ve'e je jyáyuda jets vyinkónup je'e ve'e je Nte'yam je Moisés jetse'e ve'em dutukyapítsumdat je myu'israeejit jayu; ax ka'ats je'e ve'e dūvinmótudi. ²⁶ Je ku'óxit tse'e je Moisés du'ix jets jeme'e numejtsk je myu'israeejit jayu ñachii'kjada. Y'ukyaknamyujot'oyavaajjudupts je'e ve'e du'uktij, je'e kajx tse'e jidu'um dunuujmidi: "To'k jáyují xa miitse'eda.

¿Tyajxse'e mnachii'kjada?" ²⁷ Van'it tse'e je nakyutsi-i'kuva je Moisés dunasti'tsi, jetse'e dunuujmi: “¿Pants mitse'e tumpumju jets aatse'e xyakkutojkjat jets aatse'e xtokimpayo'oyut? ²⁸ ¿Xyak'oo'kuvaampap ats mitse'e ax jo'n ox xyak'aa'k je egíptovit?” ²⁹ Ku ve'e je Moisés du'amotunajxy, van'it tse'e dunuja'vi jets ñuja'vinup je'e ve'e je jayu jets je'e ve'e je jayu tuduyak'aa'k, je'e kajx tse'e kyeek jetse'e ñujkx jem madiaanit y'it jootm. Ax jékumit jayu tse'e y'ijit ku ve'e jem chuuni; jem tse'e je Moisés ñamyajntkiji numejtsk.

³⁰ 'Vujxtkupx joojnt tse'e je it tuñajxnuva vye'na, van'it tse'e to'k je ángeles yak'ixji jem janjootm jem ápit kup akojkm jem vinva'ajts it kajxm joma ve'e je Sinaí Kopk. ³¹ Atuva atoki tse'e je Moisés dutuktaajñ juu' ve'e yak'ixju. Ku ve'e dumutami jetse'e du'ix'óyat, van'it tse'e du'amotunajxy je Maja Vintsán myukatsju. Jidu'um tse'e vyaajñ: ³² “Ats xa ve'e je mjujpit jayu je Ntye'yamda, je Abraham, je Isaac, maat je Jacob je Ntye'yamda.” Van'it tse'e je Moisés myippajkni, tsá'ki tse'e jetse'e je jaajn dujaa'k'íxut. ³³ Van'it tse'e je Maja Vintsán ña'muxji: “Napyakjenju kux kunuu'kx ya'a ve'e ya naax juu' ve'e mtukténip. ³⁴ Ta atse'e n'ix vintso ve'e ats je njayu yakjomtonda yaktitonda jem Egipto, ta atse'e nmoṭu vintso ve'e jem ya'axta jetse'e ñañutsaachvinmáyjada, je'ets atse'e tunukada'aky jets atse'e nyakpítsumdat. Mínuṭs n'it, mits atse'e mpakéxup jem Egipto.”

³⁵ 'Ax je Nte'yamts je'e ve'e divinkoon je Moisés jetse'e duyakkutojkjat je njujpit jáyuvamda jetse'e duyakpítsumdinit jem Egipto. Je Moisés tse'e je Nte'yam kejxju ku ve'e to'k je ángeles du'ix jem janjootm jem ápit kup akojkm. Je Nte'yam tse'e je Moisés dutuknukejx je njáyuvamda, je Moisés juu' ve'e vyijjn'íxtu ku ve'e vyaandi: “¿Pan tse'e tumpumju jets aatse'e xyakkutojkjat

jets aatse'e xtokimpayo'oyut?" ³⁶ Je Moiseests je'e ve'e juu' ve'e dutoon je mújit nuja'vin jets je mújit atuva jem Egipto jets joma ve'e je Tsapts Maaxy Naaj, je'e tse'e duyakpítsumnu jem Egipto je njujpit jáyuvamda jetse'e je majin dujaa'ktuujn je vujxkuxp joojnt ku ve'e yo'ydi jem vinva'ajts it kajxm. ³⁷ Je Moiseests je'e ve'e juu' ve'e je nmu'israeejlit jáyuvamda jidu'um dunuujmidu: "Vinkánani xa ve'e je Maja Vintsán, uu'm je nNte'yamamda, dujayep to'k uu'm je njáyuvamda, ve'em ax jo'n atse'e xvinkaajn, je'e tse'e mkojtsnajxuxjadap je Nte'yam je y'ayook." ³⁸ Je Moiseespats je'e ve'e juu' ve'e mukojtsju je ángeles jem vinva'ajts it kajxm joma ve'e je Sinaí Kopk, jetse'e dukojtsnajxji je njujpit jáyuvamda. Je Moisés tse'e yakmooy je ayook juu' kajxe'e je jayu dujayeptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, yakmooyts je'e ve'e jetse'e xtuknuja'vimdat.

³⁹ 'Ax ka'a tse'e je njujpit jáyuvamda dukatsapajkti je Moisés, ka'a ve'e dumajapaamdi, jeme'e Egipto vyimpituvaandinuva. ⁴⁰ Van'it tse'e je Aarón jidu'um dunuujmidi: "Paajmjikts aatse'e to'k aaj to'k je apamnax juu' ve'e nyaknte'yamimdap jetse'e xvintoo'vajkimdat, kux ka'a xa ve'e nnuja'vimda ti n'ite'e tujyatyju tuñaxyju je Moisés juu' ve'e jem Egipto xyakpítsumumdu." Jidu'um tse'e vyaandi. ⁴¹ Van'it tse'e to'k je kaaj ónuuk du'apamnaxjti, je tánuk duyak'oo'kti, jetse'e dutukvintsa'kidi. Ooy tse'e dutuntukxoojntkti juu' ve'e tyoondu. ⁴² Je'e kajx tse'e je Nte'yam myasookjidi. Van'it tse'e dvinja'vidi dvinntsa'kidi juu' jatye'e ijtp jem tsajviinm, je maatsa, je aampa xaaj, jets je aampa po'o. Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n jatyañ y'it jep nak kujxp juu' ve'e jyatyaandu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. Jidu'um tse'e jatyañ y'it:

Miitsta, israeejlit jáyuda,

¿Myak'oo'ktu vine'e je tánuk jets atse'e xtukvintsa'kidi ku ve'e xyo'ydi vujxtkupx joojnt je vinva'ajts it?

⁴³ Ax ka'a tse'e, mpakaaydu ve'e jem mja'vin kajxmda je Moloc je tyajk apamnax jets je Renfán je myaatsa apamnax, miitsts je'e ve'e mpaamdu jetse'e xyaktanda jem mja'vin kajxmda jetse'e xvinjávada xvintsa'agada. Je'e kajxts ats miitse'e nyakpítsumdat joma ve'e je m'itta je mnaaxta jetse'e mpakéxtat jem Babilonia naxy. Jidu'um tse'e jatyáñ y'it.

⁴⁴ Van'it tse'e je Esteban jyaa'kvaajñ:

—Jem tse'e vinva'ajts it kajxm dujajejpti je njujpit jáyuvamda je tabernáculo joma ve'e je Nte'yam dvinjávadat dvinvintsa'agadat. Jem tse'e dukoojnukti je tsatsets joma ve'e je Nte'yam je pyava'nun dujatyaaajñ. Ve'em tse'e je tabernáculo dupum y'ijt ax jo'n je Nte'yam dutupavaajñ je Moisés ku ve'e dunuujmi jets ve'eme'e dunupamva'atsut ax jo'n yak'ixji. ⁴⁵ Ax ku tse'e je Moisés y'oo'kni, je Josué tse'e yaktukkatajkinu je kutojkun, je'e tse'e duyakje'y je njujpit jáyuvamda joma ve'e uxyam n'ijtumda ntsuunimda. Je Nte'yam tse'e duputajki je njujpit jáyuvamda jetse'e duyakkutókidi je jayu juu' ve'e yaja tsuunidup y'ijt. Je njujpit jáyuvamda tse'e duyakmejtstu je tabernáculo, je'e maatta tse'e je tabernáculo y'ijt van'it paat ku ve'e je yakkutojkpa David jyoojntyki. ⁴⁶ Jya'vits je'e ve'e je Nte'yam je David. Chojk tse'e je David jetse'e kudupaamdi to'k je tsaptajk joma ve'e chaanat je Jacob je Ntye'yam. ⁴⁷ Ax je Salomoonts je'e ve'e juu' ve'e dupaam je Nte'yam je chaptajk, ⁴⁸ óyame'e je Nte'yam kyatsuuna jep tsaptujkp juu' ve'e je jayu pyuump, ve'em ax jo'n je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa dutukkojtsnajxy jidu'um: ⁴⁹ Ve'em ax jo'n je kutojkun tsuujntkun, ve'em tse'e yaja tsapjaat joma atse'e ntsuuna.

Ve'em xa ve'e jem naxviinm ax jo'n je va'kpejtun joma atse'e ya ntek kunyukkán.

¿Ti tsaptajkts je'e ve'e juu' ats miitse'e xpaajmjavaandup, ukpu joma ve'e je it joma ats miitse'e kuxyakpoo'kxta?

⁵⁰ Ats xa ve'e mpamkajx nujom juu' jaty.

⁵¹ Van'it tse'e je Esteban jyaa'kna'muxjidi:

—Miiitsta, ooye'e tyunmakka je mkuvajk xpamda, ve'em ax jo'n je tsaaj, ka'a ve'e je Nte'yam je y'ayook mtuktákajada jetse'e xkamotuvuva'anda. Mxa'matso'ox-pajktup xa miitse'e je Espíritu Santo. Ve'em xa miitse'eda ax jo'n je njujpit jáyuvamda. ⁵² Je njujpit jáyuvamda xa ve'e dujomtoondu dutitoondu nujom je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, je'e tse'e duyak'oo'ktu pan pan jatye'e dunukojtstu jets mínupe'e je'e pane'e tuv jáyuvip joojntykip. Ax kuts je'e ve'e myiijn, miiitsts je'e ve'e jem je viijnk jayu kya'm mpaamdinu jetse'e xyakjay'oo'kjidini. ⁵³ Yakmo'yumdu xa ve'e je pava'nun juu' ve'e je angelestajk tukkatajkiju je Moisés; ax ka'a tse'e xkuvakta je pava'nun —jidu'um tse'e je Esteban dunuujmi je jayu juu' ve'e dunumájidup jep tsaptujkp.

Ku je Esteban y'oo'kni

⁵⁴ Ku ve'e du'amotunajxti, jotma'ttu tse'e, je'e kajx tse'e ooy tyunnatyatskaa'tjada, je Estébane'e tyunmu'ejk'oo'kjudup. ⁵⁵ Ax je Esteban, je Espíritu Santo tse'e moojyju je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp, pat'ix tse'e jem tsapjootm tsov jetse'e je Nte'yam je myajin du'ix, jetse'e du'ixpa je Jesús tyena jeja je Nte'yam y'aka'yun pa'ayi. ⁵⁶ Van'it tse'e je Esteban vyaajñ:

—¡Ixta! N'ixp xa atse'e je Jayu Juu' ve'e Nupaamdúka Ijtp, jéjats je'e ve'e tyena je Nte'yam y'aka'yun pa'ayi.

⁵⁷ Van'it tse'e dütuk'ayaaxti je Esteban, jetse'e ñatyaatskmajtsjidi, jetse'e dununajkxti. ⁵⁸ Van'it tse'e dumajstini jetse'e duyaknajkxtini jep kajpun pa'ap. Jep tse'e ojts duyak'oo'ktiini tsaka'achji. Pan pan jatye tse'e ve'em játkidu, jep tse'e je vyit duyaktaandi joma ve'e to'k je mootsk ónúk juu' ve'e Saulo duxaaaj. ⁵⁹ Namvaate'e duka'atsta, van'it tse'e je Esteban chapkajts. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Maja Vintsán Jesús, kuvaku to'k aaj ats ya njoot ya nja'vin.

⁶⁰ Van'it tse'e kyoxkteni jetse'e makk jidu'um vyaajñ:

—Maja Vintsán, kadi ya tokin xtukkuvetta.

Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e y'oo'kni.

8

¹ Y'oyja'vits je'e ve'e je Saulo ku ve'e je Esteban duyak'oo'kti.

Ku je Saulo dujomtuuñ dütuuñ je jáyuda juu' ve'e je Jesús dujaanchja'vidup

Ax van'it tse'e ooy tyunyakjomton'ukvaandi tyunak-titon'ukvaandi jem Jerusalén je jayu juu' ve'e dujaanchja'vidup je Jesús. Nujom tse'e y'ayo'vya'kxkajxti jem judéait jets samaariait y'it jootm, je kukatsivatajkji tse'e taandu jem Jerusalén. ² Jeme'e je jayu juu' ve'e dvinja'vidup dvintsa'kidup je Nte'yam, je'e tse'e duyaknaxtajkidinu je Esteban jetse'e ooy dütunnuyaaxti. ³ Ax je Saulo, y'ixtipts je'e ve'e vintso ve'e je jayu dukoo'k-jaanchja'vidunit je Jesús, tajkm tajkm tse'e tyaka jetse'e duyakjavyaa'mpítsumjada jetse'e duyakjapyoxuntakpámjada pan pan jatye'e dujaanchja'vidup je Jesucristo, ve'em je yaa'tyajak ve'em je ta'axtajk.

Ku je oy kats je oy ayook yaktukka'amaajy jep samaariait kyajpun kujxp

⁴ Ax je'eda pan pan jatye'e yo'vya'kxtu, y'ava'nidupts je'e ve'e je oy kats je oy ayook nujom pan joma tso ve'e ñajkxta. ⁵ Je Felipe tse'e ojs jem samaariait kya-jpun kajxm jetse'e jem je jayu duvaajnji je Cristo jye'e. ⁶ Nay'amojkijidu tse'e numay je jayu jetse'e to'k joot du'amotunaxta juu' je'e ve'e kyajtsp; y'ixtuvaps je'e ve'e je mújit nuja'vin juu' je'e ve'e tyuump. ⁷ Yakjotkadaaktinu tse'e numay je jayu juu' ve'e jem jya'vin kajxmda je ko'oyjáuvap, ayaaxp tse'e je ko'oyjáuvap tyukvaatsjidi; yakjotkadaaktuva tse'e je mojkpa jayu jets je uxket jayu. ⁸ Ax ve'em tse'e je jayu ooy tyunxoointkti jem kajpun kajxm.

⁹ Jem tse'e vye'na to'k je maayva juu' ve'e Simón duxaaj, je'e tse'e je samaariait jayu duvin'aa'n ku ve'e vyaajñ jets ñumájip je'e ve'e. ¹⁰ To'k joot je'e ve'e je jayu y'amotunajxjuduva y'ijt, je mújit je muutskit. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Je Nte'yam je myaja kutojkun maat xa ya'a ve'e ya yaa'tyajk.

¹¹ Myajapaamdudup tse'e kux jeke'e tyunvin'aa'njidi je maayk kajx. ¹² Ku ve'e je Felipe tyukmukojsjidi vintso je'e ve'e ku ve'e je jayu y'itta jem je Nte'yam y'am kya'm jetse'e vya'nuxjidi je Jesucristo jye'e, numay tse'e dujaanchja'vidi je Jesucristo jetse'e ñapejtti, ve'em je yaa'tyajk ve'em je ta'axtajk. ¹³ Jyaanchja'viva tse'e je Simón juu' ve'e je Felipe tukmukojsju jetse'e ñapejtpa, jetse'e je Felipe dumaatnáxy dumaattáka, je'e ve'e tyuk'atúvip je majin jets je mújit nuja'vin juu' ve'e toojnjup.

¹⁴ Je kukatsivatajk juu' ve'e jem Jerusalén taandu, ku tse'e je kats dumótudi jets kyuvajktu ve'e je samaariait jayu je oy kats je oy ayook, van'it tse'e jem dukejxti

je Pedro maat je Juan. ¹⁵ Ku ve'e jye'ydi, van'it tse'e dunutsapkojtsti je samaariait jayu juu' ve'e je Jesús du-jaanchja'vidup jetse'e ve'em je Espíritu Santo tyákat jem jya'vin kajxmda, ¹⁶ kux ni pana ve'e jem jya'vin kajxmda kya'itna vye'na je Espíritu Santo, napetji ve'e vye'nada ku ve'e vyaandi jets je Maja Vintsán Jesuuse'e pyanajkx-uvaandup. ¹⁷ Van'it tse'e je Pedro maat je Juan je kya'aj tyuknukoojnidi. Ku ve'e ve'em dutoondi, van'it tse'e je Espíritu Santo tyajki jem je jayu jya'vin kajxmda.

¹⁸ Ku ve'e je Simón du'ix jets tajkipe'e jem je jayu jya'vin kajxm je Espíritu Santo ku ve'e je kukátsivada je kya'aj tyuknukoojnidi, van'it tse'e je meen dujavampejtjidi, ¹⁹ jetse'e vyaajñ:

—Mooyduva ats to'k aaj je kutojkun jets ku atse'e opyana ya nka'aj ntuknukónut, van'it tse'e je Espíritu Santo tyákat jem je jayu jya'vin kajxmda.

²⁰ Van'it tse'e je Pedro ña'muxji:

—¡Kijpxe'e je mmeen xmaatvintókiyut je'e kajx ku ve'e ve'em mvinmay jets o'yipe'e jetse'e je meen yaktukjóyut juu' ve'e je Nte'yam yajkyp je myaa'yun kajx! ²¹ Ka'a xa mits ya'a ve'e mtukkada'akyju jetse'e xtónut ya toonk aats maat kux ka'a ve'e je mjoot je mja'vin y'oya jeja je Nte'yam vyinkujk. ²² Vinmayumpijtni, masookni je mko'oy joojntykin, jets munoo'kxtuku je Nte'yam. Oyape'e mme'e'kx-uxjut je ko'oy vinma'yun juu' ve'e mjayejpp, ²³ kux ta atse'e n'ix jets ooye'e je ko'oy joot xtunjayep, je tokin tse'e mka'mijup.

²⁴ Van'it tse'e je Simón y'atsaajv:

—Nutsapkotsta ats to'k aaj, ve'emts atse'e xkajatut xkanáxut juu' ve'e tuxkotsta jets atse'e nkavintókiyut —jidu'um tse'e y'atsaajv.

²⁵ Ku ve'e je kukátsivada je jayu duvaajnjidi je Nte'yam je kyats je y'ayook jets ti ve'e y'ixtu myótudu ku ve'e je

Jesús dumaatvítini, van'it tse'e vyimpijttini jem Jerusalén. Namvaate'e jem ñajkxtini, van'it tse'e du'ava'nidi je oy kats je oy ayook jem may kajpun kajxm juu' ve'e jem samaariait y'it jootm.

Je Felipe jets je etiopíait jayu

²⁶ Ku ve'e ve'em jyajty, van'it tse'e to'k je Maja Vintsán je y'aangeses dumukajts je Felipe. Jidu'um tse'e dunuujmi: —Pojtuku jets najkxu jem vinva'ajts it kajxm, je'e tse'e mpákup je too' juu' ve'e tsoo'mp jem Jerusalén jetse'e jem Gaza ñujkx.

²⁷ Van'it tse'e je Felipe pyojtuk jetse'e ñujkx. Jem tse'e ñujkx vye'na ku ve'e dumaatnavyaatji to'k je yaa'tyajk, etiopíait jayu je'e ve'e; je Candace, to'k je etiopíait yakkutojkpa ta'axtajk, je'ets je'e ve'e je tyoompa, je'e je myeen tse'e kya'mip. Jemts je'e ve'e Jerusalén je yaa'tyajk y'ats, ojs je'e ve'e jem je Nte'yam dvinjava dvinvasa'aga, ²⁸ vimpijtnup je'e ve'e vye'na jem tyak'am. Jemts je'e ve'e ñakukats vye'na carreta jootm juu' ve'e je caballo pyavuu'mp, je'e tse'e kyajtsp juu' ve'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Isaías jyaay. ²⁹ Van'it tse'e je Espiritu Santo dunuujmi je Felipe:

—Mutama xi carreta.

³⁰ Ku ve'e ñaajktámiji je Felipe, van'it tse'e du'amotunaxxy jets je'e ve'e kyajtsp je nak juu' ve'e je Isaías jyatyaaan. Van'it tse'e du'amotutuvi:

—¿Mvinmótupts ya'a ve'e juu' ve'e mkajtsp?

³¹ Van'it tse'e y'atsaajv:

—¿Vintsos atse'e nvinmótuvut pan ka'a ve'e pan pan pan atse'e xtukvinmótuvup?

Jetse'e je Felipe yak'amotu jetse'e pyétut jem carreta jootm jetse'e dupaa'ajxtukat.

³² Je Kunuu'kx Jatyán juu' ve'e kyajtsp vye'na, jidu'umts je'e ve'e vya'añ:

Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n je carnero juu' ve'e je y'oo'kun
yaktuk'avo'vip,

ve'em ax jo'n je carnero juu' ve'e ama'at taamp ku ve'e
yaknu'kee'p,

ka'ats je'e ve'e ti dukats ku ve'e je jayu yak'oo'kuva'añju.

³³ Je naax je po'ox jo'nts je'e ve'e yakpuujm jetse'e
kyayak'otyokimpayo'y.

¿Pants vine'e va'anup jets jeme'e je chaan je kyooj?

Yak'oo'kjudu xa ve'e je jayu yaja naxviijn.

Jidu'umts je'e ve'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ juu' ve'e
kyojts.

³⁴ Van'it tse'e je yakkutojkpa ta'axtajk je tyoompa
du'amotutuvi je Felipe:

—Vaajnikts ats to'k aaj. ¿Viinme'e je Nte'yam je
y'ayook kojtsnajxpa ñatyijju ku ya'a ve'e dujaajy, ukpu
viijnk jayu je'e ve'e tyijp?

³⁵ Van'it tse'e je Felipe vya'nuxji je oy kats je oy ayook,
tyuknuja'vi ve'e je yaa'tyajk je Jesús jye'e. Je Kunuu'kx
Jatyán juu' ve'e y'ixtu jetse'e dukojtsti, je'e tse'e ky-
ojtsvaats too'vajkp. ³⁶ Ku tse'e ñaxta vye'na jem too' am,
jetse'e je tsoxk naaj du'ixpaatti, van'it tse'e je yaa'tyajk
vyaajñ:

—Uxyaja xa ve'e je tsoxk naaj, ¿ax ti tse'e dukayak'o'yip
jets atse'e nnapétut?

³⁷ Van'it tse'e je Felipe vyaajñ:

—Pan to'k aaj to'k joot xa ve'e je Jesucristo xjaanchjáva,
o'yip tse'e.

Van'it tse'e y'atsaajv:

—Njaanchja'vip xa atse'e jets je Nte'yam je y'Onuk je'e
ve'e je Jesucristo.

³⁸ Van'it tse'e je tyoompa dunuujmi jetse'e duyak'atú-
vat je carreta. Ku ve'e y'atuvi, van'it tse'e vyajntkti
je Felipe maat je yaa'tyajk jetse'e duyaknapejt. ³⁹ Ku

ve'e pyítsumdini jem najootm, van'it tse'e je Espíritu Santo, juu' ve'e ijtp jem je Maja Vintsán jya'vin kajxm, je'e tse'e je Felipe to'mayji duyaknajkx viijnk tsov, ka'a ve'e y'uk'íxjini je yaa'tyajk. Xoojntkp tse'e je yaa'tyajk ñajkxni. ⁴⁰ Ax je Felipe, jemts je'e ve'e azótovit kyajpun kajxm ojts yak'ix, kajpun kajpun tse'e ñajxy jetse'e du'ava'ni je oy kats je oy ayook jem Cesarea paat.

9

*Ku je Saulo dujaanchja'vi'ukvaajñ je Jesús
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)*

¹ Ax vintso tse'e je it ñaxy, ka'ajyam tse'e je Saulo dutuk'atsa'ki'atúva je oo'kun pan pan jatye'e je Maja Vintsán dujaanchja'vidup. Je'e kajx tse'e ojts du'ix je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta. ² Je'e tse'e chajkp jetse'e myo'ojut je nak jetse'e ñajkxut jem damaascovit kyajpun kajxm jetse'e jep chaptujkpta du'íxtat pan pan jatye'e dupanajkxtup je Maja Vintsán, ve'em tse'e duyakjamyátsjadat jetse'e jem Jerusalén duyaknajkxtat, ve'em je yaa'tyajk ve'em je ta'axtajk. ³ Jeena tse'e too' aajy vye'na, je damaascovit kyajpun mutámani, van'it tse'e tun to'mayji je tsapjootmit ajajtk ooy tyunnujajji tyunnuta'kxji. ⁴ Van'it tse'e je Saulo ñaxvipp jetse'e du'amotunajxy to'k je ayook juu' ve'e vaan:

—Saulo, Saulo, ¿tyajxts atse'e xtso'oxpúk?

⁵ Van'it tse'e je Saulo vyaajñ:

—¿Pants mitse'e?

Van'it tse'e yak'atsaajv:

—Ats xa ve'e je Jesús, juu' ve'e mtuntso'oxpújkp. Viinm xa mitse'e mnakyo'otyúnju ku atse'e ve'em xtun.

⁶ Van'it tse'e je Saulo cha'kikujx jetse'e vyaajñ:

—Maja Vintsán, ¿tise'e mtsajkp jets atse'e ntónut?

Van'it tse'e yak'atsaajv:

—Pojtuku jets najkxu jem kajpun kajxm, ax jem tse'e myakvaajnjat pan ti ve'e mtónup.

⁷ Je Saulo je myujatyoo'da, va'ajts tsa'kidupts je'e ve'e kux myótudu ve'e je ayook; ax ka'a tse'e pan du'ixti.

⁸ Van'it tse'e je Saulo pyojtuk. Ku ve'e jyavin'ixva'kxy, ka'a tse'e y'uk'ixni. Van'it tse'e je myujatyoo' myajtsjidi jem kya'm jetse'e pyavijtsjidi jem damaascovit kyajpun kajxm. ⁹ Jem tse'e y'ijit toojk xaaj, ka'a tse'e y'ix, ka'a tse'e kyay y'uu'k.

¹⁰ Jem tse'e damaascovit kyajpun kajxm y'ijit to'k je jaanchja'viva juu' ve'e Ananías duxaaj, je'e tse'e je Maja Vintsán yak'ixju jetse'e ña'muxji:

—¡Ananías!

Van'it tse'e y'atsaajv:

—Uxyaja ats, Maja Vintsán.

¹¹ Van'it tse'e je Maja Vintsán ña'muxji:

—Pojtuku jets najkxu joma ve'e je too' juu' ve'e duxaaj Tuv, jem tse'e je Judas tyak'am x'amotutúvat to'k je yaa'tyajik juu' ve'e Saulo duxaaj, tsapkojtspts je'e ve'e.

¹² Ta je'e ve'e yak'ixju mtaka joma ve'e y'it jetse'e je mka'aj xtuknukán jetse'e vyin'ixpajknuva.

¹³ Ku ve'e je Ananías du'amotunajxy, van'it tse'e vyaajñ:

—Maja Vintsán, ooyani xa atse'e je kats ntunmotu vintso je'e ve'e je yaa'tyajik dutsaachtún je mjáyuda jem Jerusalén; ¹⁴ ax yaja tse'e tumyets je kutojkun maat juu' ve'e moojyju je tee'tajk je vyintsanda, jetse'e duyakjamyátsjut duyakjachómjut nujom pan pan jatye'e mjaanchja'vijidup.

¹⁵ Ax jidu'um tse'e je Maja Vintsán ña'muxji:

—Najkxu, kux ats je'e ve'e nvinkoon jetse'e ats nje'e duvaajnjadat pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, je yakkutojkpada, jets je israeejlit jáyuda. ¹⁶ Ats xa ve'e ntuknujávap jets ooy atse'e xtunkutsaachpaadat.

¹⁷ Van'it tse'e je Ananías ñujkx jem je jayu tyak'am joma ve'e je Saulo vye'na. Ku ve'e tyajki, van'it tse'e je kya'aj dutuknukaajin jetse'e dunuujmi:

—Uts Saulo, je Maja Vintsán Jesús, juu' ve'e myak'ixju jeja too' aajy, je'ets atse'e tuxkex jetse'e mvin'ixpajknuvat jetse'e je Espíritu Santo mmō'ojut je makkin jets je vin-ma'yun jetse'e xtónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp.

¹⁸ Tun jatyi tse'e je Saulo vyinvaatsji juu' ve'e ve'em íxuvip ax jo'n je ajkx nameen, jetse'e vyin'ixpajknuva. Van'it tse'e je Saulo tyeni jetse'e ñapejt. ¹⁹ Van'it tse'e kyaajy y'uuk jetse'e myajuvajknuva. Jem tse'e vee'n je it duyaknajxy damaascovit kyajpun kajxm maat je'eda pan pan jatye'e dujaanchja'vidup je Jesús.

Ku je Saulo kya'amaajy jep Damasco

²⁰ Jem tse'e je Saulo kya'amay'ukvaajñ jep je damaascovit chaptujkpta, je'e tse'e y'ava'nip jets je Nte'yam je y'Onuk je'e ve'e je Jesús. ²¹ Nujom pan pan jatye'e amotunajxjudu, atuva atoki tse'e tyuntaandi, jetse'e ñay'amotutúvijidi vimpit atuj:

—¿Ka ya'aap je'e vine'e juu' ve'e jem Jerusalén dujomtoomp dutitoomp tuy'it pan pan jatye'e je Jesús dujaanchja'vidup? ¿Ka je'ep ya'a vine'e juu' ve'e yaja miimpa jetse'e duyakjamyátsjut pan pan jatye'e dujaanchja'vidupap je Jesús jetse'e tsum duyaknajkxut joma ve'e je tee'tajk je vyintsanda? —jidu'um tse'e ñay'amotutúvijidi.

²² Ax je Saulo, yakmakkpajk'ataatsnupts je'e ve'e je kya'amayun jetse'e duyaknukē'xnatáka jets je Jesús je'e ve'e je Cristo, je'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit. Ka'a tse'e y'o'yixjada vintsō ve'e y'amaa-daagajadat je israeejlit jayu juu' ve'e tsuunidup jem Damasco.

Ku je Saulo je myu'israeejlit jayu dukukeek

²³ May xaajani tse'e je it ñaxy vye'na jetse'e je israeejlit jayu du'ukkojtsmojkti jetse'e je Saulo kuduyak'oo'kti, ²⁴ jóvum xaaj jóvum tsooj tse'e je Saulo yak'a'ix jeja kajpun naa'páts aka'aajy jetse'e kuduyak'oo'kti. Ku ve'e je Saulo dunuja'vi ti ve'e tyonuvaandup, ²⁵ van'it tse'e je jaanchja'vivatajk pyaajmjidi jem tójum jetse'e koo'ts ñasta'yijidi jeja ne'ev viijn tsov juu' ve'e je kajpun tuknaa'pats'ijtp, ve'em tse'e je Saulo kyeek.

Ku je Saulo jep Jerusalén vye'na

²⁶ Ku ve'e je Saulo jy'e'y jem Jerusalén, jyamaatnay'amokavaajnjudu tse'e je jaanchja'vivatajkta; ax tsá'kidu tse'e nujomda kux ka'a ve'e dujaanchjávada jets jyaanchja'vinup je'e ve'e je Jesús. ²⁷ Ax je Bernabé tse'e dutuknuvoov je kukátsivada, van'it tse'e dutukmumaajntykti vintso ve'e je Saulo du'ix je Maja Vintsán jeja too' aajy, vintso ve'e je Nte'yam myukojsji, jets vintso ve'e je Saulo mákk aaj mákk joot je Jesús jy'e'e dutukka'amaayni jem damaascovit kyajpun kajxm. ²⁸ Van'it tse'e je Saulo tyaaññ jem Jerusalén, je'e ve'e myaatnajxyp myaattajkip, kaja'vina katsa'kina tse'e je Maja Vintsán jy'e'e je jayu dutuknujávada ²⁹ jetse'e dumaatnakyojtsvintsávju je israeejlit jayu juu' ve'e je griego aaj dukojtstup. Ax ka'a tse'e dukuvajkti je ayook juu' ve'e je Saulo kyojts, je'e kajx tse'e du'uknupaajmtkidi jetse'e je Saulo kuduyak'oo'kti. ³⁰ Ku tse'e je jaanchja'vivatajk dunuja'vidi, van'it tse'e je Saulo duyaknajxiti jem Cesarea jetse'e dupakejxti jem taarsovit kyajpun kajxm.

³¹ Van'it tse'e oy joot chuunidini nujom pan pan jatye'e dujaanchja'vidu je Jesucristo jem judéait jets galiléait jets samaariait y'it jootmda, ve'em tse'e ñumáyada jetse'e je

jyoot je jya'vin myakkpajk'ata'atsta je Jesús maat, vyin-
ja'vidup vyintsa'kidupts je'e ve'e je Maja Vintsán jetse'e
je Espíritu Santo yakjot'amájajada.

Ku je Eneas jyotkadaaky

³² Najkx tse'e je Pedro may viijn, je'e tse'e najkx
duku'ixta je utsta je ajchta jets je utsta je tsa'ada. Ojts tse'e
duku'ixpa je utsta je ajchta jets je utsta je tsa'ada juu' ve'e
tsuunidup jem lídait kyajpun kajxm. ³³ Jem tse'e dupaaty
to'k je mojka jayu juu' ve'e Eneas duxaaj, toodojtuk
joojntanits je'e ve'e pya'amma'aj vye'na. ³⁴ Van'it tse'e je
Pedro ña'muxji:

—Eneas, je Jesucristo xa ve'e myakjotkadaakjinup. Po-
jtukni jets pakmojkni ya mmaajntkun.

Tun jatyi tse'e je Eneas pyojtukni. ³⁵ Íxjudu ve'e
nujom pan pan jatye'e joojntykidup jem lídait jets sa-
roonit kyajpun kajxmda, ve'em tse'e dumasookti je ko'oy
vinma'yunda jetse'e je Maja Vintsán dupanajxkti.

Ku je Dorcas jyoojntykpajknuva

³⁶ Jem tse'e je jópeit kyajpun kajxm y'ijt to'k je ta'axtajk
juu' ve'e je Jesús dujaanchja'vip, Tabita je'e ve'e xyaaj,
Dorcas je'e ve'e kyatsapítsum je griego aaj. Je ta'axtajk,
ooyts je'e ve'e je jayu je maa'yun dutuntuujnja jetse'e
duputaka pan pan jatye'e katih'ijtuxjudup. ³⁷ Ax ku
tse'e je Pedro vye'na jem lídait kyajpun kajxm, van'it
tse'e je Dorcas pya'ampejt jetse'e y'aa'k. Távani tse'e
duyaktsi'ivda je ñi'kx je kopk, van'it tse'e dupaamdi jep
mumejtsk nukavyet kujxp. ³⁸ Je Jope, myutámipts je'e ve'e
je lídait kajpun, jem joma ve'e je Pedro vye'na. Myótuduts
je'e ve'e je jaanchja'vivatajk jets jeme'e vye'na, van'it tse'e
dutuknukejxti numejtsk je yaa'tyajk jetse'e dumunoo'kx-
tuktat jidu'um:

—Uk mtónupe'e je maa'yun jetse'e nja'mdat jem Jope.

³⁹ Ku ve'e je Pedro yakvaajnji, van'it tse'e tyeni jetse'e dumaadi. Ku ve'e jem jye'y, van'it tse'e duyaknajkxti jep nukavyet kujxp joma ve'e vye'na je ni'kx je kopk. Nujom tse'e je ku'aa'k ta'axtajkta nunyaaxnup dutuk'ixti je Pedro je vit je xox juu' ve'e je Dorcas pyaam ku ve'e dumaatve'nada. ⁴⁰ Van'it tse'e je Pedro je jayu duyakpitsumkujx, jetse'e kyoxkteni, jetse'e chapkajts. Van'it tse'e je oo'kpa dvin'ix jetse'e dunujmi:

—Tabita, pojtukni.

Van'it tse'e je Dorcas vyin'ixva'kxni. Ku ve'e je Pedro du'ix, van'it tse'e y'ajxtk. ⁴¹ Van'it tse'e je Pedro myajtsji jem kya'm jetse'e yakténiji. Van'it tse'e je Pedro dyaaxji je utsta je ajhta jets je utsta je tsa'ada maat je ku'aa'k ta'axtajkta, jetse'e jeja vyinkujkta joojntyk dutuk'ixti je Dorcas. ⁴² Yaknuja'vits ya'a ve'e nujom jem jópeit kya-jpun kajxm; numay tse'e dujaanchja'vidi je Maja Vintsán. ⁴³ Jem tse'e je Pedro tyaañ jek jaty jem je akukoo'tspa Simón tyak'am.

10

Je Pedro maat je Cornelio

¹ Jem tse'e cesaréait kyajpun kajxm vye'na to'k je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numókupx je tojpatajk, Cornelio je'e ve'e xyaaj. Itáliait je'e ve'e xyaaj to'k jaka'a je tojpa juu' ve'e je Cornelio kya'mip. ² Vyinja'vip vyintsá'kipts je'e ve'e je Nte'yam maat nujom je yaaaj je tyajk, yajkrap tse'e ooy je meen jetse'e je israeejlit jayu yaktukputaka, ijtpst je'e ve'e tyuntsapka'ts. ³ To'k nax tse'e, toojk yaaxp jo'n vye'na xuujun, jetse'e je Cornelio yak'ixji to'k je Nte'yam je ya'angeles. Je'e tse'e nutajkiju joma ve'e vye'na jetse'e ña'muxji:

—¡Cornelio!

⁴ Van'it tse'e je Cornelio maj d_uvin'ix je ángeles, ooy tse'e tyuntsa'ki, jetse'e d_u'amotutuvi:

—¿Tise'e?

Van'it tse'e je ángeles vyaajñ:

—Mkats'amotunajxjup xa ve'e je Nte'yam ku ve'e mt-sapkats, jaa'myéts je'e ve'e dujayep vintso ve'e je jayu xputaka pan pan jatye'e katih'ijtuxjudup. ⁵ Pakéxuts n'it je yaa'tyajka jem Joepetse'e duyakméstat je Simón juu' ve'e duxaajivap Pedro. ⁶ Jeme'e ñamyayju je akukoo'tspa Simón tyak'am. Jem maaxy napa'am je'e ve'e je jayu chuuna.

⁷ Ku ve'e je ángeles ñajxni juu' ve'e mukojtsju, van'it tse'e je Cornelio d_uvatsaajv numejtsk je tyoompa jets to'k je tojpa juu' ve'e to'k aaj to'k joot mutoojn_ujup. ⁸ Van'it tse'e dutukmumaajntykti juu' ve'e toojnju kojtsju jetse'e dupakejxti jem jópeit kyajpun kajxm.

⁹ Ax je ku'óxit tse'e, jeenats je'e ve'e too' aajy vye'nada, myutámidinupe'e jem Joepetse'e je Pedro pyejt jem azotea ni'kxm tsapkojtspa, ¹⁰ ooye'e tyunyu'aa'kju vye'na jetse'e tyunkayuva'añ. Ax namvaat tse'e je kaaky je toj_kx y'avaada, van'it tse'e va'ajts yak'ixji ¹¹ je tsapjootmit it y'ava'ach jetse'e jem tso chaa'n je'e juu' ve'e ke'xp ax jo'n to'k je maja vit, maktaaxk esquina tse'e tsum, jetse'e ñukada'akyju. ¹² Jem tse'e vit jootm numay je tánuk, je eey je tíkuts: jem tse'e juu' ve'e maktaaxk tékax, jempa tse'e juu' ve'e je tyiints dutukyo'ydup, nay jempa tse'e je jeyyva tánuk. ¹³ Van'it tse'e to'k je ayook dumotu:

—Pedro, pojtu_{ku}, yak'oo'ku, jets ja'kxu.

¹⁴ Van'it tse'e je Pedro y'atsaajv:

—Ka'a, Maja Vintsán; ni vin'ita xa atse'e nkaju'kx juu' ve'e ka va'ajtsap, juu' ve'e je Moisés jyatyaan jets ka'a ve'e je jayu duja'kxut.

¹⁵ Van'it tse'e je ayook dumótunuva, jetse'e yaknuujmi:

—Juu' xa ve'e je Nte'yam yakvaats, ka'ats mits je'e ve'e xtíjút ka va'ajtsap.

¹⁶ Toojk nax tse'e ve'em jyajty jeejyji jeejyji, van'it tse'e je vit pyatajkinuva jetse'e ñajkxnuva jem tsapjootm.

¹⁷ Pyayo'yp tse'e je Pedro vye'na pan ti ve'e ñukajtsp juu' ve'e yak'ixju, van'it tse'e jye'ydi je yaa'tyajka juu' ve'e je Cornelio kejxjudu, y'amotutúvidup tse'e je jayu vye'nada jetse'e dunujáavadat pan joma ve'e chuuna je akukoo'tspa Simón. Ax ve'em tse'e jye'ydi je'e tyak'aajy. ¹⁸ Van'it tse'e du'amotutúvidi pan jepe'e to'k je yaa'tyajk juu' ve'e Simón duxaaj, juu' ve'e duxaajivap Pedro. ¹⁹ Je'ena tse'e je Pedro pyayo'yp vye'na juu' ve'e yak'ixju, van'it tse'e je Espíritu Santo ña'muxji:

—Ixu n'it, uxep xa ve'e m'íxtajada nutoojk je yaa'tyajk. ²⁰ Ténats, vánuku, jetse'e xmaadadat. Ka'a tse'e xtivin-máyut, ats ya'a ve'e tunkexta.

²¹ Van'it tse'e je Pedro vyajntyk joma ve'e vye'nada je yaa'tyajka juu' ve'e je Cornelio kejxjudu, jetse'e jidú'um dunuujmidi:

—Ats xa je'e ve'e pane'e m'íxtidup. ¿Tise'e tuxnu-minda?

²² Van'it tse'e y'atsoovdi:

—Je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numókupx je toj-patajk, juu' ve'e Cornelio duxaaj, je'ets aatse'e xkejxp. Je'e tse'e je Nte'yam dvinja'vip dvintsá'kip, tívts je'e ve'e je jyáyuvin je jyoojntykin, nujom tse'e je israeejit jayu jyávajada chókjada. Je Nte'yam je y'aangeles tse'e tuña'-muxju jetse'e mnukéxajat, ve'em tse'e du'amotunáxut juu' mitse'e mtuknujávap.

²³ Van'it tse'e je Pedro yaktajkijidi jep tujkp jetse'e je tsooj jem myataandi. Je ku'óxit tse'e je Pedro dumaadidi, jeme'e je utsta je ajhta juu' ve'e tsuunidup jem jópeit kyajpun kajxm juu' ve'e mujatyoo'ijidu.

²⁴ Je ku'óxit tse'e jye'ydi jem Cesarea. Jem tse'e je Cornelio y'a'íxjada vye'na jem tyak'am maat je jyuu'tta je myugo'okta jets juu' ve'e myaatnayja'vijidup. ²⁵ Ku ve'e je Pedro jye'y, van'it tse'e je Cornelio je Pedro du'anajkxi jetse'e dıvinkoxkteni, jetse'e du'ukvinjavavaajñ du'ukv-intsa'agavaajñ. ²⁶ Ax jidu'um tse'e je Pedro ña'muxji:

—Tena, jáyuva xa atse'e ax jo'n mits.

²⁷ Namvaate'e dumaatnakyátsju, van'it tse'e duyaktajki jep tujkp joma ve'e amoka vye'nada numay je jayu. ²⁸ Van'it tse'e je Pedro ña'muxjidi:

—Mnuja'vidinup xa miitse'e jets ka'a ve'e aats je mpava'nun duyakjaty jets aatse'e nku'íxtat ukpu aatse'e n'ítut je'e maatta juu' ve'e ka je israeejlit jáyuvap. Ax je Nte'yamts atse'e xtuk'ix jets ni pana atse'e nkatíjut ka va'ajtsap. ²⁹ Paatyts atse'e jatyji tunmín, ka'ats atse'e je it nyaknajxy jets atse'e too'vajkp mpayo'oyut, je'ets atse'e nnujavavaampy pan ti atse'e xtuknukejxip.

³⁰ Van'it tse'e je Cornelio y'atsaajv:

—Maktaxxaj it atse'e yaja nve'na ntak'aajy, tsapkojtsp jets ayoojips atse'e nve'na. Toojk yaaxp jo'n tse'e vye'na ku ve'e je jayu chapkats, ve'em ax jo'n uxyam, van'itts atse'e n'ix to'k je ángeles, va'ajts ajajp ata'kxp je vyit je xyox. ³¹ Jidu'umts atse'e xnuujmi: “Cornelio, mkat-s'amotunajxjup xa ve'e je Nte'yam ku ve'e mtsapkats, jaa'myéts je'e ve'e dujayep vintso ve'e je jayu xputaka pan pan jatye'e katih'ijtuxjudup. ³² Nukéxats jem jópeit kyajpun kajxm je Simón juu' ve'e duxaajivap Pedro. Jem tse'e ñamyayju je akukoo'tspa Simón tyak'am, jem maaxy napa'am je'e ve'e chuuna.” Jidu'umts atse'e xnuujmi. ³³ Ax paatyts ats mitse'e jatyji nnukejxi. Oy tse'e tuxtún ku ve'e to'k aaj tummets. Ax uxyamts aatse'e yaja je Nte'yam vyinkujk, je'e aatse'e n'amotunaxuvaampy pan

juu' ve'e je Maja Vintsán tumtukpava'añju jets aatse'e xtuknujávát.

Ku je Pedro kya'amaajy jep je Cornelio tyak'ap

³⁴ Van'it tse'e je Pedro vyaajñ:

—Uxyam atse'e oy nmujava jets ka'a ve'e je Nte'yam pan dūviiñk'ix, ³⁵ y'oyja'vip je'e ve'e opyana pan pane'e vinja'vijup vintsa'kijup jetse'e dutún juu' je'e ve'e chajkp. ³⁶ Je Nte'yam xa ve'e je y'ayook je israeejit jayu dutuknukejx. Ya oy kats ya oy ayookts je'e ve'e ku ve'e je jayu yakvaajñja je Jesucristo jye'e, je'e pane'e nujom je jayu dunuvintsánip jetse'e je jayu duyaknamyujot'oyaja je Nte'yam maat. ³⁷ Oy miitse'e xnujávada jets ya ayooke'e va'kxtk jem judéait y'it jootm, jeme'e galiléait y'it jootm choo'ntk, távani tse'e je Yaknapéjtpa Juan je jayu duvaajnjada vye'na jetse'e vyinmayumpijttinit, je kyo'oy joojntykinda dumasooktinit, jetse'e ñapéttat. ³⁸ Je Jesús, je nazarétit jayu, je'e tse'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e dujajejpnit je Espíritu Santo jets je kutojkun, je'e tse'e je y'oy je'e dutoon jetse'e duyakjotkadaakni nujom pan pan jatye'e je ko'oyjáyuvap yaktsaachpaatjudup vye'na. Ve'em je'e ve'e dutuujn kux ijtp'e je Nte'yam je'e maat. ³⁹ N'ixts aats je'e ve'e nujom juu' ve'e je Jesús tyoon kyojts jem judéait y'it jootm jets jem jerusaleenit kyajpun kajxm. Van'it tse'e je jémit jayu je Jesús duyakjay'oo'kjidi ku ve'e duyakjacryuuzpejtjidi. ⁴⁰ Ax je Nte'yamts je'e ve'e yakjoojntykpajkinuva kutoojk xaaj jetse'e duyaknuke'x-natajki joojntyk jeja aats nvinkujk. ⁴¹ Ka jéjap xa je'e ve'e duyaknuke'xnatajki nujom je jayu vyinkujk, jeejyi ve'e aats nvinkujk, je'e ve'e ku aatse'e je Nte'yam xvinkaajin jémani jets aatse'e je jayu nvaajnjadat juu' aatse'e n'ix nmotu. Nmaatkaay nmaat'ook aats je'e ve'e ku ve'e távani jyoojntykpajknuva vye'na. ⁴² Je Nte'yam aatse'e

xtukpavaan jets aatse'e je jayu nvaajnjadat je oy kats je oy ayook, jets aatse'e je tuvakojsun mpámut jets je'e ve'e dupaam jets je Jesuusjyame'e dutokimpayo'ynup pan pan jatye'e joojntykidup jets pan pan jatye'e aa'kanda. ⁴³ Nukojtstuts ya'a ve'e nujom je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, ve'eme'e vyaandi jets nujom pan pan jatye'e dujaanchja'vidup je Jesús, yakmee'kxjadapts je'e ve'e je tyókinda.

Ku je Espiritu Santo tyajki jem jya'vin kajxmda pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap

⁴⁴ Kojtspna tse'e je Pedro vye'na ku ve'e je Espiritu Santo dunukadaaky pan pan jatye'e du'amotunajxtup vye'na. ⁴⁵ Je israeejlit jáyuda juu' ve'e dujaanchja'vidup je Jesús jets juu' ve'e je Pedro myaatje'ydu, atuva atoki tse'e tyaandi kuxe'e je Nte'yam dupuujm je Espiritu Santo jem je jayu jya'vin kajxmda pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, ⁴⁶ y'amotunajxtup tse'e ku ve'e dukotsta je ayook juu' ve'e kyavinmótudup jetse'e je Nte'yam duyakmájada duyakjaanchada. ⁴⁷ Van'it tse'e je Pedro vyaajñ:

—¿Pan tse'e dukayakjátup jetse'e ya jayu ñapéttat? Ta xa ve'e je Espiritu Santo tyaka jem jya'vin kajxmda, ve'em ax jo'n uu'mda.

⁴⁸ Van'it tse'e je Pedro dupavaajñ jetse'e ñapéttat je'e kajx jetse'e nujava tyánut jets je Jesucristo je'e ve'e pyanajxvuandup. Van'it tse'e je Pedro dumunoo'kxtkti jetse'e jamejtsk jatoojk xaaj jyaa'kmaattánjadat.

11

Juu' ve'e je Pedro tyukmumaajntyktu je jaanchja'vivatajk jep Jerusalén

¹ Je kukátsivatajk maat je utsta je ajchta jets je utsta je tsa'ada juu' ve'e jem Judea ve'nidup, myótuduts je'e

ve'e je kats jets kyuvajktuva ve'e je Nte'yam je kyats je y'ayook pan pan jatye'e ka je israeejlit jayuvap. ² Ku ve'e je Pedro vyimpijtnuva jem Jerusalén, kyo'oyja'vidu tse'e je'eda pan pan jatye'e duyakvinkópkidup jetse'e je jayu yakpaajmjadat je ixta'nun jetse'e duni'kxmadat dukojmadat ax jo'n je israeejlit jayu du'tonda, ve'eme'e vyaandi jets ka'a je'e ve'e y'oya juu' ve'e je Pedro tyoon. ³ Jetse'e je Pedro du'amotutúvidi:

—¿Tis, mitse'e ojts xku'ix jetse'e xmaatkaaydi pan pan jatye'e kayakpaajmjidu je ixta'nun?

⁴ Van'it tse'e je Pedro tyukmumaajntykjidi nujom juu' ve'e toojnju kojtsju. Jidu'um tse'e vyaajñ:

⁵ —Tsapkojtsp atse'e nve'na jem jópeit kyajpun kajxm, van'itts atse'e xyak'ix jets jeme'e tsapjootm chaa'n to'k je maja vit jo'n juu' ve'e maktaaxk esquina tsum, jets atse'e xnukadaaky. ⁶ Ku atse'e oy n'ix pan ti ve'e myaat je vit, jem tse'e dumaada may je tánuk, je eey je tíkuts: jem tse'e juu' ve'e maktaaxk tékax, jempa tse'e juu' ve'e je tyiints dutukyo'ydup, nay jempa tse'e je jeyyva tánuk.

⁷ Van'itts atse'e n'amotunajxy to'k je ayook juu' ve'e vaan: “Pedro, pojtuku, yak'oo'ku, jets ja'kxu.” ⁸ Van'itts atse'e nvaajñ: “Ka'a, Maja Vintsán, ni vin'ita xa atse'e nkaju'kx juu' ve'e ka va'ajtsap, juu' ve'e je Moisés jyatyaa jets ka'a ve'e je jayu duja'kxut.” ⁹ Van'itts atse'e je tsapjootmit ayook xnuujminuva: “Juu' xa ve'e je Nte'yam yakvaats, ka'ats mits je'e ve'e xtíjut ka va'ajtsap.” ¹⁰ Toojk naxts ya'a ve'e ve'em jyajty jeejyji jeejyji, van'it tse'e pyatajkinuva jetse'e ñajkxnuva jem tsapjootm. ¹¹ Van'it tse'e jye'ydi nutoojk je yaa'tyajk juu' ve'e jem Cesarea tsoo'ndu, yaktukpavaandu ve'e jets atse'e ojts x'íxtada. ¹² Je Espíritu Saantots atse'e xkejx maat je'eda jets atse'e xnuujmi jets ka'a atse'e ntivinmáyut. Nmaat'ojtstuvats atse'e ya nutojtuk utsta ajchta. Nujomts aatse'e ntajki

jep to'k je jayu tyujkp, ¹³ je'ets aatse'e xtukmumaajntyk vintso ve'e jep tyujkp du'ix to'k je Nte'yam je yaan-geles juu' ve'e na'muxju: “Nukexa jem Jope je Simón juu' ve'e duxaajivap Pedro, ¹⁴ je'e tse'e mva'nuxjup pan ti ve'e mtónup jetse'e xjayéput je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, nay ve'empa ve'e je jayu juu' ve'e jep mjuump mtujkp.” ¹⁵ Ku ats je'e ve'e nmukojs'tukvaandi, van'it tse'e je Espíritu Santo ñukadaakjidi, ve'em ax jo'n uu'me'e xnukadaakumduva jo'n ku ve'e too'vajkp myiijn. ¹⁶ Van'litts atse'e njaa'myejts vintso ve'e je Maja Vintsán vyaajñ: “Tyúvam xa ve'e jets je tsoxk naaj ve'e je Juan je jayu tyukyaknapajt; ax ntukyaknapéttaps ats miitse'e je Espíritu Santo jem mja'vin kajxmda.” Jidu'um tse'e je Maja Vintsán vyaajñ. ¹⁷ Ax pan je Nte'yam tse'e dukejx je Espíritu Santo, juu' ve'e tajki jem je jayu jya'vin kajxmda, ve'em ax jo'n tyajkiva yam uu'm nja'vin kajxmda, uu'mda, pan pan jatye'e je Maja Vintsán Jesucristo du-jaanchja'vidup, ¿pants atse'e jets atse'e nkayakjátut juu' ve'e je Nte'yam tyonuvaampy? —jidu'um tse'e je Pedro vyaajñ.

¹⁸ Ku ve'e du'amotunajxti je utsta je ajchta juu' ve'e jem Jerusalén, ka'a tse'e du'ukko'oyja'vidini juu' ve'e je Pedro tyoon, jetse'e je Nte'yam duyakmájidi duyakjaanchidi. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Pan ve'em xa ve'e, to'nuxjudufts je'e ve'e je Nte'yam je maa'yun pan pan jatye'e ka je israeelit jáyuvap jetse'e ve'em y'o'yixjada jetse'e vyinmayumpijttinit, je ky'o'oy joojntykinda dumasooktinit, jetse'e dujayejptuvat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

Je jaanchja'vivatajk juu' ve'e nay'amojkijidu jep Antioquía

¹⁹ Ku ve'e duyak'o'okti je Esteban, van'it tse'e dujontoondi dutitoondi je jayu juu' ve'e dujaanchja'vidu je

Jesús, je'e kajx tse'e y'ayo'vya'kxkajxti. Jem tse'e pan pan jatye'e najkxtu jem feníciait jets chípreit y'it jootmda, jempa tse'e pan pan jatye'e najkxtu jem antioquíait kyajpun kajxm. Jem tse'e duvaajnidi je oy kats je oy ayook je'ejjida pan pan jatye'e israeejlit jáyuda. ²⁰ Ax jem tse'e je jaanchja'vivada juu' ve'e jem Chipre jets Cirene tsoo'ndu, je'e tse'e je'ydu jem Antioquía jetse'e dutukmukojtstuva pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap je oy kats je oy ayook, je'e ve'e ku ve'e je jayu yakvaajñja je Maja Vintsán Jesús jye'e. ²¹ Putajkijidu tse'e je Maja Vintsán, ve'em tse'e numay je jayu je Jesús dujaanchja'vidi.

²² Ku ve'e je kats dumótudi je jaanchja'vivatajka juu' ve'e jem Jerusalén, van'it tse'e dupakejxti je Bernabé jem Antioquía. ²³ Ku ve'e je Bernabé jye'y jetse'e du'ix vintso ve'e je Nte'yam kyunoo'kxjidi, ooyts je'e ve'e tyunxoojntk jetse'e anañujoma dunuujmidi jets makk aaj makk joot'e je Maja Vintsán dujaa'kpanajkxtat, ²⁴ kux oy jayu je'e ve'e je Bernabé, to'k aaj to'k joot je'e ve'e dujaanchjáva je Jesucristo jetse'e je Espíritu Santo mya'aju je makkín jets je vinma'yun jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp. Ve'em tse'e numay je jayu dujaanchja'vidi je Maja Vintsán.

²⁵ Van'it tse'e je Bernabé ñujkx jem taarsovít kyajpun kajxm, je Saulo ve'e ojts du'ixta. Ku ve'e dupaaty, van'it tse'e duvaajv jem Antioquía. ²⁶ Jem tse'e y'lijtti to'k joojnt je jaanchja'vivatajk maatta; numay tse'e je jayu duyak'ixpajkti. Jem Antioquía tse'e je jaanchja'vivatajk yaktij'ukvaandi je Cristo je jyáyuda.

²⁷ Ku ve'e jem duyak'ixpajkti, van'it tse'e jye'ydi jem Antioquía je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajka, jeme'e Jerusalén choo'ndi. ²⁸ Van'it tse'e nuto'k je'eda juu' ve'e Agabo duxaaj, je'e tse'e teni jeja uts ajch jets uts tsa'a akujka, jetse'e vyaajñ jets jéjape'e je makk yooj to'k it

to'k naxviijn, je Espíritu Santo tse'e ve'em je vinma'yun moojyju. Ax ve'emam tse'e tyoojnji kyojtsji van'it ku ve'e yakkutojpk vye'na juu' ve'e duxaaj Claudio. ²⁹ Van'it tse'e je antioquíait jaanchja'vivatajk dunupaajmtkidi jetse'e je putajkin dutuknukéxtat je utsta je ajchta maat je utsta je tsá'ada juu' ve'e jem Judea tsuunidup, ve'em tse'e dukéxtat pan vintso ve'e y'o'yixjada nuto'k nuto'k. ³⁰ Tyoondu tse'e ve'em, tyuknukejxtu tse'e pan pan jatye'e dunuvinténidup je jaanchja'vivatajk jem Judea; je Bernabé jets je Saulo, je'e tse'e tyukmukejxidu je putajkin.

12

Ku je Santiago y'oo'kni jetse'e je Pedro yakpoxuntakpuujm

¹ Ax ve'emts je'e ve'e jyajty van'it, jetse'e jem je jaanchja'viva juu' ve'e je yakkutojpkpa Herodes yakjamyajtsjudu; ² je tsojxts je'e ve'e tyukyajakj'oo'kju je Santiago, je Juan je y'ajch. ³ Ku ve'e je Herodes du'ix jets y'oyja'vidu je'e ve'e je israeejlit jáyuda, van'it tse'e je Pedro duyakjamyajtsjuva. Van'it ya'a ve'e tyoojnji kyojtsji ku ve'e je tsapkaaky yakkay juu' ve'e je levadura dukamaat. ⁴ Ax ku tse'e je Pedro duyakjamyajtsji, van'it tse'e duyakjapyoxuntakpaajmji. Jep tse'e je tojpada numaktojt juu' ve'e ix'ijjtjudup, numaktaaxk jatyts je'e ve'e ñatyíkutsjada. Ve'eme'e je yakkutojpkpa du'uknupaajmtki jetse'e je Pedro kuduyaknuké'xnatajki jeja je jayu vyinkujk ku ve'e je pascua xaaj ñáxut. ⁵ Ix'it tse'e je Pedro vye'na jep poxuntujkp; ax to'k aaj to'k joot tse'e ñutsapkótsjada je jaanchja'vivatajka.

Ku je Nte'yam je Pedro duyakjapyítsumji jep poxuntujkp

⁶ Ax je kujápit tse'e je Herodes du'uknupaajmtki jetse'e kuduyakjapyítsumji je Pedro. Je tsooj tse'e je Pedro maap vye'na jeja numejtsk tojpa akujk jets mejtsk je cadena

tuk'atsommuk je kya'aj ado'om ado'om maat je tojpa je kya'aj. Jep tse'e vye'niduva numejtsk je tojpa juu' ve'e je poxuntak'aka'a du'ix'ijttup. ⁷ Tun to'mayji tse'e to'k je Maja Vintsán je y'aangeles je Pedro dıvinkuva'ki, jetse'e jep poxuntujkp y'ajaj y'atu'kx. Van'it tse'e je ángeles duti'tsti je Pedro to'k ado'om jetse'e duyakjotvij. Van'it tse'e dunuujmi:

—Pojtuku jatyi.

Van'it tse'e je cadena jem je Pedro kya'm kyustajkikujx, ⁸ jetse'e je ángeles ña'muxji:

—Natyintsómju jets pamu je mka'ajk.

Ku ve'e je Pedro ve'em dutuujn, van'it tse'e je ángeles ña'muxjinuva:

—Naxyoxju jets paminu ats.

⁹ Van'it tse'e je Pedro dupapıtsum je ángeles, ka'a ve'e dunujava pan tyıvame'e juu' ve'e je ángeles tyuump, ve'eme'e vyinmay jets tónaji ve'e ve'em yak'ixju. ¹⁰ Van'it tse'e dıvinnajxti je muto'k tojpa juu' ve'e je tak'aka'a du'ix'ijtp. Van'it tse'e je mumejtsk tak'aka'a joma ve'e jado'k je tojpa du'ix'ijtpa. Ax ku tse'e jyelydi joma ve'e je pojxun zaguán joma tso ve'e pyıtsumdinit jem kajpun jootm, viinm tse'e je pojxun zaguán y'aye'pvaach. Ku ve'e pyıtsumdini jetse'e vee'n yo'lydi, van'it tse'e je ángeles myasookjini. ¹¹ Van'it tse'e je Pedro oy je nuja'vin dupujk, jetse'e vyaajñ:

—Uxyamts atse'e tuuv nmujava jets je Maja Vintsán-dame'e je y'aangeles tudukex jets atse'e je Herodes tux-tukkava'ach, nay ve'empa ve'e juu' ve'e je israeejlit jayu y'a'ixtup vintso atse'e xtóndat.

¹² Pyayo'lyp tse'e je Pedro vye'na, jetse'e ñujkx jem je María tyak'am, je Juan juu' ve'e duxaajivap Marcos, je'ets je'e ve'e je tyaak. Jem tse'e numay je jayu ñay'amókajada tsapkojtspa. ¹³ Ku ve'e je Pedro je zaguán duyaknajk,

van'it tse'e to'k je jajtspa pyítsum juu' ve'e Rode duxaaaj jětse'e du'íxut pan pan jepe'e. ¹⁴ Ku ve'e duyukmotukajpy jets je Pedro ve'e kojtsp, ka'a tse'e duyak'avaach; ño-jk'óye'e va'ajts xoojntkp noomp vyimpijtkojni jětse'e ojts duvaajnikaj je jaanchja'vivatajk jets jepe'e zaguán aagup je Pedro tyena. ¹⁵ Van'it tse'e yaknuujmi:

—¡Ka'a mits vine'e mvija!

Van'it tse'e y'atsaajv jets vaampame'e. Van'it tse'e jyaa'kvaandi:

—Ka je'ep je'e ve'e, je y'aangeles xa je'e n'ite'e.

¹⁶ Jēpna tse'e je Pedro je zaguán dujaa'kyaknák. Ku ve'e je zaguán duyak'avaatsti jětse'e du'ixti, atuva atoki tse'e tyuntaandi. ¹⁷ Van'it tse'e je Pedro je kya'aj dukoojnuk jětse'e y'amó'ottat. Van'it tse'e dutukmumaajntykti vintsó ve'e je Maja Vintsán duyakjapyítsumju jep poxuntujkp. Van'it tse'e vyaajñ:

—Vaajnjada je Santiago jets je utsta je ajhta.

Van'it tse'e pyítsum jětse'e viijnk tsó ñujkx.

¹⁸ Ku ve'e je it jyajtk, atuva atoki tse'e je tojpatajk tyuntaandi kux ka'a ve'e dunujávada pan ti ve'e toojnju je Pedro maat. ¹⁹ Van'it tse'e je Herodes duyakjay'íxtiji. Ku ve'e dukapaatti, van'it tse'e je tojpada dutokimpayó'y jětse'e duyakjay'oo'kjidini. Van'it tse'e je Herodes choo'nni jem Judea jětse'e ñujkx tsuuniva jem Cesarea.

Ku je yakkutojkpa Herodes y'oo'kni

²⁰ Myu'ejkjup tse'e je Herodes je jáyuda juu' ve'e tsuunidup jem tiirovit jets sidoonit kyajpun kajxmda. Je jayu tse'e dukojtsmojkto vintsó ve'e najkx dumukotsta je Herodes, je'e tse'e tyoonda vintsó ve'e y'oyjávajadat je Blasto juu' ve'e duyakkutojkjip je tompatajk jep je Herodes tyujkp. Je Blasto tse'e du'amotu je yakkutojkpa jětse'e oy joot y'ítut je jayu maatta, kux je yakkutojkpa je

ñaax je'e ve'e tyukjoojntykidup. ²¹ Ku ve'e je xaaj dupaaty ku ve'e je yakkutojkpa Herodes dunupaajmtki jetse'e je jayu dumukótstat, van'it tse'e dupuuujm je y'oy vit, jetse'e y'ajxk jem joma ve'e tyokimpayo'oy, jetse'e je jayu dumukajts. ²² Van'it tse'e je numay jayu y'aa'mitaakti, makk tse'e vyaandi:

—Yá'a juu' ve'e kojtsp, nte'yamts ya'a ve'e, ka jáyuvap!

²³ Tun jatyji tse'e to'k je Maja Vintsán je y'aangeles je Herodes duyakpa'ampejt kux ka'a ve'e je Herodes je Nte'yam duyakmaji duyakjaanchi; tánukinuts je'e ve'e, van'it tse'e y'oo'kni.

²⁴ Ax je Nte'yam je kyats je y'ayook, jaa'kyakkojtsva'kx'ataatspts je'e ve'e may viijn.

²⁵ Ku ve'e je Bernabé maat je Saulo je tyoonk duyakkukajxidi jem Jerusalén, van'it tse'e vyimpijttinuva jem Antioquía, myaatnajkxtuva ve'e je Juan juu' ve'e Marcos duxaajivap.

13

Ku je Bernabé jets je Saulo ñajkxti ka'amaayva

¹ Je jaanchja'vivatajk juu' ve'e nay'amojkijidu jem Antioquía, jem tse'e aje'ejyjida je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajk jets je yak'ixpajkpatajk. Jem tse'e je Bernabé, jem tse'e je Simón juu' ve'e yaktijpa Yak Jayu, jem tse'e je Lucio juu' ve'e ciréneit jayu, jempa tse'e je Manaén juu' ve'e kijpx dumaatyee'k je Herodes juu' ve'e je galiléait jayu duyakkutojkji, nay jempa tse'e je Saulo. ² Vyinja'vidup vyintsá'kidupts je'e ve'e vye'nada je Nte'yam jetse'e y'ayoojada ku ve'e je Espíritu Santo jidu'um ña'muxjidi:

—Yak'apúkada je Bernabé jets je Saulo je toonk kajx juu' ats je'e ve'e ntuknuyaaxjidu.

³ Távani tse'e y'ayoojada jetse'e chapkotsta vye'na, van'it tse'e je kya'aj dutuknukoondi je Bernabé maat je Saulo, jetse'e dumasookti.

Ku je kukátsiva kya'amaaydi jep Chipre

⁴ Van'it tse'e choo'ndi je Bernabé maat je Saulo, je Espíritu Santo tse'e kejxjudu, jetse'e ñajkxti jem seléuciait kyajpun kajxm. Ax jem tse'e Seleucia dupajkti to'k je barco jetse'e ñajkxti jem Chipre, to'k je naax juu' ve'e jem maaxy naaj akojkm. ⁵ Ku ve'e jye'ydi jem joma ve'e je kajpun duxaaja Salamina, van'it tse'e dutukka'amaaydi je Nte'yam je kyats je y'ayook jep je israeejlit jayu chaptujkpta, myaadiduva tse'e je Juan Marcos jetse'e pyutákajadat. ⁶ Ax ku tse'e dutukyo'vyatskajxti je it jetse'e je jayu duvaajnidi je oy kats je oy ayook, van'it tse'e jye'ydi jem páfosit kyajpun kajxm. Jem tse'e vye'na to'k je maayva juu' ve'e natyijjup je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa, israeejlit jayu je'e ve'e, Barjesús je'e ve'e xyaaj. ⁷ Jem tse'e vye'niva to'k je yakkutojkpa juu' ve'e Sergio Paulo duxaaj, kuvijts je'e ve'e. Van'it tse'e je Sergio Paulo duyakjañukejxiji je Bernabé maat je Saulo kux je'e ve'e chajkp jetse'e du'amotunáxut je Nte'yam je kyats je y'ayook. Jem tse'e je Sergio Paulo dumaada vye'na je maayva. ⁸ Ax je maayva, yaktijpaps je'e ve'e Elimas, ka'ats je'e ve'e duyakjatuva'añ jetse'e je yakkutojkpa du'amotunáxut juu' je'e ve'e kyojstsup. ⁹ Van'it tse'e je Saulo, yaktijpaps je'e ve'e Pablo, je'e tse'e je Espíritu Santo moojyju je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp, je'e tse'e makk duvin'ix je maayva, ¹⁰ jetse'e dunuujmi:

—Mits, vin'aa'mpa, je ko'oyjáyuvap je jyayu, mtso'ox-pujkp xa mitse'e nujom je y'oy je'e, ¿vin'it tse'e xyakma't'atúvat je Maja Vintsán je tyoo'? ¹¹ Uxyamts n'ite'e

je Maja Vintsán mtukkuvétjut, mtánup tse'e viints, jeke'e xkah'a'íxtukut je xaaj je y'ajajtk.

Ax tun jatyji tse'e tyaañ viints jetse'e je it kyoo'tsixji. Van'it tse'e dujatoondi dujamajtsti jem kya'm pan pane'e kupyavijtsjini. ¹² Ku ve'e je yakkutojkpa du'ix ti ve'e toojnju, van'it tse'e dujaanchja'vi je Nte'yam je kyats je y'ayook, atuva atoki tse'e dutuktaañ je Maja Vintsán je y'ixpajkun.

Ku je Pablo maat je Bernabé vye'nada jep Antioquía juu' ve'e

jep pisidiait y'it jaatp

¹³ Ku ve'e je Pablo maat je myujatyoo' choo'ndi jem barco jootm jem Pafos, van'it tse'e jye'ydi jem Perge, to'k je kajpun juu' ve'e jem panfiliat y'it jootm. Jem tse'e je Juan Marcos myasookjidini jetse'e vyimpijtni jem Jerusalén. ¹⁴ Ax ku tse'e choo'ndi je Pablo maat je Bernabé jem Perge, van'it tse'e jye'ydi jem Antioquía, to'k je kajpun juu' ve'e jem pisidiait y'it jootm. Ku ve'e je poo'kxtkun xaaj dupaaty, van'it tse'e tyajkidi jep je israeejlit jayu chaptujkp jetse'e y'ajxtkti. ¹⁵ Ku ve'e yakkojtskujx je Moisés je pyava'nun jets juu' ve'e jyaaydu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, van'it tse'e je tsaptujkpit je ñuvintsanda yakjaña'muxjidi:

—Nmu'israeejlit jáyuda, pan jem xa ve'e juu' ve'e mkotsuvaandup, nvaat tse'e xkótstat.

¹⁶ Van'it tse'e je Pablo tyeni jetse'e je kya'aj duyakpoj-tuk, je jayu ve'e yak'ama'tp. Van'it tse'e vyaañ:

—Nmu'israeejlit jáyuda, pan pan jatye'e je Nte'yam duvinja'vidup duvintsá'kidup, amotunaxta juu' atse'e nkotsuvaampy. ¹⁷ Je Nte'yam, juu' ve'e nvinja'vimdup nvintsá'kimdup, je'e tse'e divinkoon uu'm je njujpit jáyuvamda jetse'e duyaknuma'yidi ku ve'e chaanadana vye'na

jem egíptovit y'it jootm. Ku ve'e máyani ooy tyunve'nada, van'it tse'e je kyutojkun maat jem duyakpítsumdini. ¹⁸ Vujxkuxp joojnt jo'n tse'e je Nte'yam dumuteni vintso ve'e je jayu jyáyuvada ku ve'e vyitti jem vinva'ajts it kajxm, ¹⁹ van'it tse'e duyakkutókidi vuxtojtuk viijn je jayu juu' ve'e dūvintsuunidup y'ijit je canaanit it jetse'e duyakva'kxjidi je naax je njujpit jáyuvamda. ²⁰ Ku ve'e jem chaanada vye'na maktaaxk mókuxp jagojkm joojnt jo'n, van'it tse'e je Nte'yam myoojyjidi pan pane'e tokimpay-oyjadap. Ve'em tse'e dutuujn van'it paat ku ve'e jyoojntyki je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Samuel. ²¹ Van'it tse'e je jayu je Nte'yam du'amótudi to'k je yakkutojkpa. Van'it tse'e je Nte'yam dūvinkaajn je Saúl jetse'e yakkutojkuxjadat, je Cis je'e ve'e je myajntk, je Benjamín je chaan je kyooj. Ax vujxkuxp joojnt tse'e je Saúl yakkutujk. ²² Ku ve'e je Nte'yam yakpítsumjini, van'it tse'e dupuujm je David jetse'e yakkutókut, je Isaí je myajntk. Ax jidu'um tse'e je Nte'yam ñukojtsiji: “Ta atse'e mpaa'ty pane'e ats ya njoot ya nja'vin dumaatnavyaatjup, je'e ve'e dutónup nujom juu' atse'e ntsajkp, Daviijts je'e ve'e xyaa, je Isaí je myajntk.” ²³ Ax je David tse'e je chaan je kyooj je Jesús, juu' ve'e je Nte'yam pyaam jetse'e je israeejlit jáyuda duyaktso'okut, ve'em ax jo'n je kats duyaktaajñ. ²⁴ Ax ka'anum tse'e je Jesús je jayu dūvinkunajkxada vye'na, jetse'e je Yaknapejtpa Juan dutukka'amaajy jetse'e nujom je israeejlit jayu vyinmayumpijttinit, jetse'e dumasooktinit je kyooj joojntykinda, jetse'e ñapétat. ²⁵ Ax ku tse'e je Yaknapejtpa Juan je y'oo'kun tyámini, van'it tse'e je jayu dunuujmidi: “Ka átsap xa je'e ve'e pan miitse'e mtijtup, miimpnum xa je'e ve'e pane'e dūjaa'knúmájjip jets ka'a ve'e ats, ni je'ets atse'e nkavinmachju jets ats je'e ve'e je kya'ajk jaa'p nmukéjjat.”

²⁶ 'Miiitsta, nmu'israeejlit jáyuda, je Abraham je

chaanda je kyoojta, pan pan jatye'e je Nte'yam dūvinja'vidup dūvintsa'kidup, miitse'e mtuknukejxjudup ya oy kats ya oy ayook, je'e ve'e ku ve'e je jayu yakvaajñja vintso ve'e dujajejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ²⁷ Kux je'e juu' ve'e tsuunidup jem Jerusalén maat je vyintsanda, ka'ats je'e ve'e dunujávada pan pan je'e ve'e je Jesús. Qyam tse'e vye'ema, ku ve'e duyakjay'oo'kjidi, kyutyoondu tse'e je ayook juu' ve'e jyatyaandu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, je ayook juu' ve'e je israeejlit jayu kyojtstup vimpoo'kxtkun xaaj jep chaptujkpta. ²⁸ Ku ve'e je jayu je tokin dukapaatjidi je Jesús jetse'e y'oo'kut, y'amótudu tse'e je Pilato jetse'e duyakjay'oo'kjut. ²⁹ Ax ku tse'e dukutyonkajxti je ayook juu' ve'e javyétani ve'ninup je Jesús kajx, van'it tse'e duyakvajntkti jem cruz kajxm jetse'e duyaknaxtajkidi. ³⁰ Ax je Nte'yamts je'e ve'e duyakjoojntykpajknuva. ³¹ Je jayu juu' ve'e dumujatyoo'idu je Jesús ku ve'e jem Galilea choo'ndi jetse'e ñajxkti jem Jerusalén, je'e tse'e may xaaj íxjidinuva joojntyk, je'e tse'e je numay jayu dutuknuja'vidu jets joojntykpajknuva je'e ve'e je Jesús.

³² Ax nay ve'empats aatse'e uxyam n'ava'niva je oy kats je oy ayook juu' ve'e je Nte'yam tyukvinva'ni je njujpit jáyuvamda. ³³ Kyutyoonst je'e ve'e uu'm maatta je ayook juu' ve'e tyukvinva'nidu, uu'mda, je'e je chaanda je kyoojta, je'e tse'e kyutyoon ku ve'e je Jesús duyakjoojntykpajknuva. Ve'emts je'e ve'e ax jo'n javyete jep mumejtsk salmo kujxp: “Ats xa mitse'e xTee'ip, uxyamts ats mitse'e ntoonkma'a.” Jidu'umts je'e ve'e javyete. ³⁴ Ax je'e ku ve'e je Nte'yam duyakjoojntykpajknuva je Jesús jetse'e ve'em je ñi'kx je kyopk ni je vin'ita kyama'atut, jidu'um tse'e vyaajñ: “Nkunoo'kxtap xa ats miitse'e, ve'em ax jo'n atse'e ntukvinva'ni je David.” ³⁵ Paaty tse'e vyaampa jado'k je salmo: “Ka'a ve'e xyakjátut jetse'e je mVa'ajts

Onuk je ñi'kx je kyopk mya'atut.” Jidu'um tse'e vya'añ.
³⁶ Ax ka je David kajxapts ya'a ve'e yakkajts, kux oo'knu
 ve'e je David, ve'em ax jo'n je jyujpit jayu y'oo'ktinuva,
 jetse'e je ñi'kx je kyopk mya'tni, távani tse'e dumutún
 dumupuk vye'na je jyayu ax jo'n je Nte'yam dutsak.
³⁷ Ax ka'a tse'e ve'em je Jesús je ñi'kx je kyopk jyajty,
 ka'a tse'e mya'ty; je Nte'yame'e yakjoojntykpa'jkinuva.
³⁸ Nmu'israeejlit jáyuda, nujávada tse'e jets je Jesuuse'e
 je jayu dutokinmee'kxp. ³⁹ Je'e kajx tse'e nujom pan
 pan jatye'e jaanchja'vijidup, yakmee'kxjidupts je'e ve'e
 je tyókinda; ax je Moisés je pyava'nun kajx, ni pana
 tse'e kyayaktokinmee'kx. ⁴⁰ Nay'ixjadats miitse'e kux
 ku ve'e mtukkada'akjadat juu' ve'e jep Kunuu'kx Jatyán
 kujxp jyatyaandu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta.
 Jidu'um tse'e dujatyaaandi juu' ve'e je Nte'yam kyojts:

⁴¹ Íxtats n'it, jáyuda juu' ve'e dukamaj'íxtup duká-
 jaanch'íxtup ats je n'ayook,
 tuk'atúvada jets vintókida.

Kux juu' xa atse'e ntónup van'it ku ve'e mjoojntykadat,
 ka'ats miits je'e ve'e xjaanchjávadat óyame'e mjayaktuk-
 mumaayduktat.

⁴² Ku ve'e je Pablo jets je jayu choo'ndi jep tsaptujkp,
 van'it tse'e ña'muxjidi je'eda pan pan jatye'e ka je israee-
 jlit jáyuvap jets ku ve'e jado'k je poo'kxtkun xaaj to'k
 aaj jyaa'ktukmukótsjadat je ayook juu' ve'e tyukka'amaay.
⁴³ Ku ve'e ñavya'kxjidini je'eda pan pan jatye'e nay'amo-
 kjididu jep tsaptujkp, numay tse'e je jayu dupanajkxti je
 Pablo maat je Bernabé, ve'em je israeejlit jáyuda ve'em
 pan pan jatye'e ka je'epta juu' ve'e je Nte'yam duvin-
 ja'vidup divintsa'kidup ax jo'n je israeejlit jáyuda. Van'it
 tse'e je Pablo maat je Bernabé kyojtsuxjidi, ve'eme'e ña'-
 muxjidi jets to'k aaj to'k joote'e ñaajk'ítjadat je Nte'yam

maat, ijtp tse'e dupayo'oydat vintsö ve'e je Nte'yam je jayu dutoojnjada je maa'yun.

⁴⁴ Ax ku tse'e je pöö'kxtkun xaaj dupaatnuva, javee'n tse'e kyanay'amojkikajxjidi je kajpun, je Nte'yam je kyats je y'ayook tse'e y'amotunaxuvaandup. ⁴⁵ Ku tse'e je israeejlit jayu du'ixti jets va'ajts numaye'e je jayu tyunnay'amojkijidi, ejkjudu jot'aajnjudu tse'e. Van'it tse'e dukojtsvintsoovdi je Pablo jetse'e divinkojtspejtti. ⁴⁶ Van'it tse'e je Pablo maat je Bernabé makk aaj makk joot kyojtsti, jetse'e vyaandi:

—Miiitsta, nmu'israeejlit jáyuda, tun vinkopk xa je'e ve'e jetse'e je Nte'yam je kyats je y'ayook too'vajkp myakvaajnjadat. Ax je'e kajx tse'e kuxe'e xkakuvakta jetse'e mkanatyukvinmátsjada je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, paatyts aatse'e uxyam nmunujkx pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap. ⁴⁷ Kux ve'em aatse'e xtukupavaajñ je Maja Vintsán ku ve'e vyaajñ:

Ta xa ats miiitse'e mpamda ax jo'n je kujajpa je kutá'kxpa, jets miiitse'e xvaajnjadat je jayu pan nuvinxupe'e chaa-nada to'k it to'k naxviijn jets vintsö ve'e dujayejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

⁴⁸ Ku ve'e du'amotunajxti pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, xoojntktu tse'e jetse'e vyaandi jets oye'e je Maja Vintsán je kyats je y'ayook; jyaanchja'vidu tse'e je Jesús nujom pan pan jatye'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e dujayejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ⁴⁹ Ax ve'em tse'e yakkojtsva'kxy je Maja Vintsán je kyats je y'ayook jem nujom pisídiait y'it jootm. ⁵⁰ Je israeejlit jayu juu' ve'e dukakuvajktu juu' ve'e je Pablo maat je Bernabé kyojtstu, je'e tse'e dumaatnakyojtsjudu je ta'axtajkta juu' ve'e jem dunumájidup jetse'e je Nte'yam divinjávada divintsá'agada; nay ve'empa tse'e je yaa'tyajkta juu'

ve'e d_{un}ukajp_{unkuvaj}kidup, je'e tse'e du'akojsidu je jayu jetse'e d_{utso}'oxpáktat je Pablo maát je Bernabé. Ax yakvojppítsumdu tse'e jem. ⁵¹ Van'it tse'e je Pablo maát je Bernabé je kya'ajkta d_{uvinxij}tti, jetse'e d_{uyakke}ekti je naxvay jetse'e d_{uyaknuke}'xnatákada jets ka óyap je'e ve'e juu' ve'e je jayu tyoondup. Van'it tse'e ñajkxti jem icóniovit kyajp_{un} kajxm. ⁵² Juu' ve'e je Jesús dujaanchja'vidu, xoojntktuts je'e ve'e jetse'e je Espíritu Santo myoojyjidi je ma_{kk}in jets je vinma'yun jetse'e d_{utóndat} juu' ve'e je Nte'yam chajkp.

14

Ku je Pablo maát je Bernabé vye'nada jep Iconio

¹ Jem tse'e Iconio je Pablo maát je Bernabé tyajkidi jep je israeejlit chaptujkpta. Jep tse'e kya'amaaydi. Ve'em tse'e numay dujaanchja'vidi je Jesucristo, ve'em je israeejlit jáyuda ve'em pan pan jatye'e ka je'epta. ² Ax je israeejlit jáyuda juu' ve'e dukajaanchja'vidup je oy kats je oy ayook, je'e tse'e du'akojsidu pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap jetse'e duko'oyjavadat je jaanchja'vivatajk. ³ Jek jaty tse'e jem tyaandi je Pablo maát je Bernabé, ma_{kk} aaj ma_{kk} joot tse'e je jayu d_{utuk}'ixti je Maja Vintsán je y'ayook. Je Maja Vintsán tse'e je ma_{kk}in moojyjudu jetse'e d_{utóndat} je mújit nuja'vin jets je mújit atuva, ve'em tse'e je jayu d_{unuj}avadat jets tyúvam je'e ve'e juu' ve'e kyojtstup; je maa'yun juu' ve'e je Nte'yam tyoojn_{jip} je jayu, je'e tse'e y'ava'nidup. ⁴ Ax ka'a tse'e je kukajpunda kijpx je vinma'yun dujajejpti: jem tse'e pane'e dumaatnapyajkjudup je israeejlit jayu juu' ve'e dukajaanchja'vidup je oy kats je oy ayook, nay jempa tse'e pane'e dumaatnapyajkjudup je Pablo maát je Bernabé. ⁵ Van'it tse'e pan pan jatye'e israeejlit jáyuda jets pan pan jatye'e ka je'epta, je'e

tse'e du'ukkojtsmojkto maät je yakkutojkipada jetse'e ku-dujomtoondi kudütitoondi jetse'e kuduka'ts'oo'kti. ⁶ Ax ku tse'e dunuja'vidi je Pablo maät je Bernabé, keektu tse'e jetse'e ñajkxti jem Listra jets jem Derbe, mejtsk je kajpun juu' ve'e jem licaóniait y'it jootm, jetse'e ñajkxtuva jem kajpun kajxmda juu' ve'e myutámip. ⁷ Jem tse'e je oy kats je oy ayook du'ava'niduva.

Ku je Pablo yaktsaka'ch jep Listra

⁸ Jem tse'e liistrait kyajpun kajxm vye'na to'k je yaa'tyajk juu' ve'e ka'o'yixjup jetse'e je tyek dutuky-o'oyüt, tsuunip tse'e tyun'it, kux ve'emam je'e ve'e kye'x, ni vin'ítam je'e ve'e kyayo'oy. ⁹ Ax y'amotunajxypts je'e ve'e vye'na juu' ve'e je Pablo kyajtsp. Van'it tse'e je Pablo je yaa'tyajk du'ix jetse'e dunuja'vi jets o'yixjup je'e ve'e jetse'e je jyaanchja'vin kajx jyotkada'akut. ¹⁰ Van'it tse'e makk jidu'um ña'muxji:

—Tukténini je mtek.

Van'it tse'e je yaa'tyajk jatyji tyeni jetse'e yo'pyajkni. ¹¹ Ku ve'e je numay jayu du'ixti juu' ve'e je Pablo tyoon, van'it tse'e je licaóniait aaj makk dukojtsti. Jidu'um tse'e vyaandi:

—iNte'yamda xa ya'a ve'eda juu' uu'me'e tuxnuka-daakumda jayu jo'n! —jidu'um tse'e vyaandi.

¹² Vyinja'vidu vyintsá'kidu tse'e je jáyuda may juu' ve'e ka je Nte'yamap. Mejtsk juu' ve'e vyinja'vidu vyintsá'kidu, Júpiter jets Mercuriots je'e ve'e dutijta. Kux je Pablo ve'e nuyojk kojtsk, je'e kajx tse'e je jayu dutijta Mercurio. Ax je Bernabé, je'e tse'e tyijtup Júpiter. ¹³ Van'it tse'e je tee' juu' ve'e toomp joma ve'e je Júpiter yakvinjava yakvintsá'aga, joma ve'e je tsaptajk juu' ve'e taamp jeja kajpun pa'ayi, je'e tse'e noomp ojts du'ixta je puj jets je tsapkaaj, je'e ve'e tyukvintsá'agavaandup

jeja je numay jayu vyinkujk. ¹⁴ Ku ve'e je Pablo maat je Bernabé je kats dumótudi jets je'e ve'e yaktukvintsa'a-gavaandup, van'it tse'e je vyit ñatyuknukaa'tsvaatsjidi jetse'e duyaknuke'xnatákada jets ka óyap je'e ve'e juu' ve'e je jayu tyonuvaandup, jetse'e noomp tyajkidi jeja numay jayu akujk, makk tse'e vyaandi:

¹⁵ —¿Tyajxse'e ve'em mjátukada? Jáyuva xa aatse'e, ya'aam xa aatse'e nnumiimp jets aats miitse'e nnaajmadat jetse'e xmasooktinit ya'a juu' ve'e ni vinxupa katoomp, van'it tse'e xpanajxtinit je joojntyk Nte'yam, juu' ve'e dupaam ya tsajmit it, ya naxviijnit it, je maaxy naaj, jets nujom juu' jatye'e ijtp. ¹⁶ Yakjajtuxjuts je'e ve'e jetse'e je jáyuda juu' ve'e joojntykidu jujpani jets juu' ve'e joojntykidup uxyam paat, je'e tse'e dutóndap pan juu' ve'e chojktup; ¹⁷ jyave'ema tse'e, xa'ma kajx tse'e je Nte'yam ñaajknuke'xnatákaja jetse'e ve'em yak'íxat, je'e ve'e ku ve'e je y'oy je'e dutún. Je'e xa ve'e xkejxjimdudup je tooj jetse'e je naax dukunuu'kx jetse'e tyama ku ve'e je ta'ma aats dupaa'ty, xmo'yumdupts je'e ve'e juu' ve'e nka'yumdudup nja'kxumdudup jets juu' jatye'e tsojkjup jetse'e ntukxoojntkumdat —jidu'um tse'e je jayu dunuujmidi.

¹⁸ Qyam tse'e je Pablo maat je Bernabé ve'em vyaandi, tso'ox tse'e y'ijjt jetse'e dunaxkótstat je jayu jetse'e dukayak'oo'ktat je tsapkaaj jetse'e dutukvintsa'agadat.

¹⁹ Van'it tse'e jye'ydi je israeejlit jáyuda juu' ve'e tsoo'ndu jem Antioquía jets jem Iconio, je'e tse'e du'uk'akojsidu je numay jayu jetse'e je Pablo ku-duyak'oo'kti tsaka'achji. Ax kya'tstu tse'e. Ku ve'e dunasja'vidi jets távani ve'e duyak'oo'kta, van'it tse'e duvaa'mpítsumdi jem kajpun pa'am. ²⁰ Ax ku tse'e je jaanchja'vivatajk ñaa'va'kvittjidi, van'it tse'e je Pablo pyojtuk jetse'e kyajpuntajkinuva. Je ku'óxit tse'e je Bernabé dumaaatssa'n jetse'e ñajkxti jem deerbeit kyajpun kajxm.

²¹ Ku ve'e je jayu duvaajnidi je oy kats je oy ayook jem Derbe, van'it tse'e numay dujaanchja'vidi je Jesús. Van'it tse'e je Pablo maat je Bernabé vyimpijttinuva jem Listra, jem Iconio, jets jem Antioquía. ²² Jem tse'e dukojtsmákkidi je jaanchja'vivatajk, ve'em tse'e dunuujmidi jets makk aaj makk joote'e je Jesucristo dujaanchjávadat, ve'eme'e vyaandi jets ooye'e je jayu tyuntsaachpaa'ttat pan tajkidupe'e jem je Nte'yam y'am kya'm. ²³ Ku tse'e dupaamdi pan pan jatye'e dunuvinténadap je jaanchja'vivatajk kaktok viijn joma ve'e ñay'amókajada, van'it tse'e chapkojtsti jetse'e y'ayoojidi, jetse'e jem je Maja Vintsán y'am kya'm dupaamdi je ñuvinténivatajkta.

Ku je Pablo maat je Bernabé vyimpijttinuva jep Antioquía juu' ve'e

jep siiriat y'it jaatp

²⁴ Van'it tse'e dutuknajxti jem pisídiat y'it jootm jetse'e jye'ydi jem panfliat y'it jootm. ²⁵ Ku ve'e dutukka'amaaydi je oy kats je oy ayook jem peergeit kyajpun kajxm, van'it tse'e ñajkxti jem Atalia. ²⁶ Jem tse'e je barco dupajkti jetse'e ñajkxti jem Antioquía, je kajpun joma ve'e je jaanchja'vivatajk pyaajmjidi jem je Nte'yam y'am kya'm je toonk kajx juu' ve'e tyoondú. ²⁷ Ku ve'e jem jye'ydi, van'it tse'e duyaknay'amojkijidi je jaanchja'vivatajk jetse'e dutukmumaajntykti nujom juu' jatye'e tyoondú je Nte'yam je kyutojkun kajx, vintso ve'e je Maja Vintsán je maa'yun tyo'nuxjidi pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap jetse'e dujaanchjávadat je Jesucristo. ²⁸ Jek jatye'e je Pablo maat je Bernabé jem dumaaattaandi je jaanchja'vivatajk.

¹ Van'it tse'e jye'ydi jem Antioquía je yaa'tyajakta juu' ve'e jem Judea tsoo'ndu jetse'e dutuk'ix'ukvaandi je jaanchja'vivatajka. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Pan ka'a xa miitse'e myakpaajmjada je ixta'nun jetse'e xni'kxmadat xkojmadat ax jo'n je Moisés dupavaajñ, ka'a tse'e m'o'yixjadat jetse'e xjayéptat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

² Ax je Pablo maat je Bernabé, je'e tse'e vaandu jets ka'a je'e ve'e ve'em dupaa'ty du'akeega. Je'e kajx tse'e makk dumaatnakyojtsvintsoojvjidi. Ka'a tse'e dukojts'o'yidi. Van'it tse'e yakpaamdi je Pablo maat je Bernabé maat je utsta je ajchta juu' ve'e vyinkoõndu, jetse'e ñajkxtat jem Jerusalén jetse'e jem dukojts'óyadat, je'e ve'e najkx dutukmaatkojtsmókta je kukátsivatajk maat je'e pan pan jatye'e dunuvinténidup je jaanchja'vivatajk juu' ve'e jemda. ³ Je'eda ve'e pakejxjudu je jaanchja'vivatajk pan pan jatye'e nay'amojkijidup jem Antioquía.

Ku ve'e ñajkxti, najxtu tse'e jem feníciat jets samaari-ait y'it jootmda. Jem tse'e dutukmumaajntykti vintso ve'e je jayu juu' ve'e ka je israeejlitap, je'e tse'e dumasooktu je kyõ'oy joojntykinda jetse'e uxyam dujaanchjávada je Jesucristo. Nujom tse'e je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada pan pan jatye'e du'amotunajxtu, tyukxoojntktuts je'e ve'e.

⁴ Ku ve'e je Pablo maat je Bernabé jye'ydi jem Jerusalén, oy tse'e kyuvajkjidi pan pan jatye'e jem nay'amojkijidup, je'e maat tse'e vye'niva je kukátsivatajk jets je'e pan pan jatye'e dunuvinténidup je jaanchja'vivatajk. Van'it tse'e dutukmumaajntykti nujom juu' ve'e je Nte'yam tyoon je'e maat. ⁵ Van'it tse'e tyénidi je fariséoda juu' ve'e dujaanchja'vidup je Jesucristo, jetse'e vyaandi:

—Tun vinkopk xa je'e ve'e jetse'e je ixta'nun yakpaajmjadat je jaanchja'viva pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyu-

vap, jətse'e duni'kxmadat dukojmadat, jətse'e yaktuk-pava'andat jətse'e dukutyóndat je Moisés je pyava'nun.

⁶ Van'it tse'e ñay'amojkijidi je kukátsivatajk maat pan pan jatye'e dunuvinténidup je jaanchja'vivatajk jətse'e dukojtsmóktat, dupayo'oydat. ⁷ Jékani tse'e dukotsta vye'na, van'it tse'e je Pedro tyeni, jətse'e vyaajñ:

—Utsta ajchta, mnuja'vidup xa miitse'e jəts jəmani atse'e je Nte'yam xvinkán jəts atse'e nvaajnjadat ya oy kats ya oy ayook je'eda pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, ve'em tse'e dujaanchjávadat je Jesucristo. ⁸ Je Nte'yam, juu' ve'e du'ixp dunuja'vip je jayu je jyoot je jya'vin, je'e tse'e dvinškoompa juu' ve'e ka je israeejlit jáyuvap, yaknuke'xnatajki tse'e ku ve'e dupaajmji jem jya'vin kajxmda je Espiritu Santo, ve'em ax jo'n je'e ve'e dupuujm yam uu'm nja'vin kajxmamda je Espiritu Santo. ⁹ Tsojkkjuduvap xa je'e ve'e je Nte'yam, ve'em ax jo'n je Nte'yam uu'm xtsojkumda jo'n. Je'e tse'e je jya'vinda yakvaatsuxjudu kux jyaanchja'vidup je'e ve'e je Jesucristo, ve'em ax jo'n uu'm ya nja'vinamda duyakvaach ku ve'e je Jesucristo njaanchja'vi'ukva'numdi. ¹⁰ Ax tyajx tse'e x'ixuva'anda joma vaate'e je Nte'yam juu' dukuvuk, jətse'e je jaanchja'vivatajk xtuknujokuva'anda juu' ve'e ni uu'ma xka'o'yixumjudup jətse'e nkutyo'numdat jətse'e ni je njujpit jáyuvamda kya'o'yixjidi jətse'e kudukutyoondi? ¹¹ Je'e tse'e njaanchja'vimdup jəts jə Maja Vintsán Jesucristo je myaa'yun kajxe'e njajejpumda je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, jəts nay je'e je myaa'yun kajxe'e dujajejptuvat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap.

¹² Ku ve'e je Pedro ve'em vyaajñ, van'it tse'e y'amo'tkajxti jətse'e du'amotunajxti ku ve'e je Bernabé maat je Pablo tyukmumaajntykjidi je mújit nuja'vin jəts jə mújit atuva juu' ve'e je Nte'yam tyoon je'e maatta ku

ve'e y'otsta jem je jayu y'it jootmda pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap. ¹³ Ku ve'e kyojtskajxti, van'it tse'e je Santiago vyaajñ:

—Utsta ajchta, amotunaxta ats. ¹⁴ Ta xa ve'e je Simón Pedro xtukmumaajntykumda vintso ve'e je Nte'yam je y'ayook yakvaajni'ukvaandi pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, je Nte'yamts je'e ve'e dūvinkoonduva jetse'e y'ijttuvat je'e je jyayu. ¹⁵ Navyaatjup ya'a ve'e ax jo'n dujatyaaandi je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. Jidu'um tse'e dujatyaaandi:

¹⁶ Ku xa ve'e tyónjūt je ayook juu' ve'e jep Kunuu'kx Jatyan kujxp,

van'itts atse'e nmiinnuvat.

Ve'em ax jo'n je jayu duyakpojtuknuva to'k je tajk juu' ve'e kitu,

ve'emts atse'e mpámūt jets atse'e je jayu xvinjavadat xvintsā'agadat

ax jo'n dutoondi ku ve'e jyoojntyki je yakkutojkpa David.

¹⁷ Je'e kajxts atse'e ve'em ntónūt

jets atse'e je jayu xjaanchjavadat juu' ve'e ka je israeejlitap,

ve'emts atse'e anañujoma xjaanchjavadat juu' atse'e nvinkoon.

¹⁸ Jidu'um tse'e je Maja Vintsán vyaajñ, juu' ve'e dukutyoomp ti ve'e kyajtsp.

Jujpanam tse'e je jayu yaktuknuja'vi'ukvaajñ.

¹⁹ Van'it tse'e je Santiago jyaa'kvaajñ:

—Je'e kajxts atse'e nva'añ jets ka'a ve'e nyaktso'oxjajtumdat pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap juu' ve'e dumasooktup je kyō'oy joojntykinda jetse'e dupanajkxta je Nte'yam. ²⁰ Je'ejyji ve'e chajkp jetse'e nnuja'yimdat jets ka'a ve'e duja'kxtat je tsu'uts juu' ve'e yaktukvintsā'kip juu' ve'e ka je Nte'yamap, ka'a ve'e je kaṭs

dutukmaatjayéptat je yaa'y je ta'ax juu' ve'e ka púkap jyayejtup, ka'a ve'e duja'kxtat je tánuk tsu'uts juu' ve'e yuktsum'oo'kp, jets ka'a ve'e duja'kxtat je nuu'pun.
²¹ Kux jémani ve'e jyéjada kakkajpun pan pan jatye'e du'ava'nidup je Moisés je jyatyán, je'e ve'e ku ve'e je nak yaktukvinkótsada jep tsaptujkp vimpoo'kxtkun xaaj.

²² Van'it tse'e je kukatsivatajk jets pan pan jatye'e dunuvinténidup je jaanchja'vivatajk maat nujom pan pan jatye'e nay'amojkjidup, je'e tse'e duvinkoöndu aje'ejjjida jetse'e dukejxti jem Antioquía, jetse'e dumaa-dadat je Pablo maat je Bernabé. Vyinkoöndu ve'e je Judas juu' ve'e duxaajivap Barsabás, jets je Silas, ñumájidup je'e ve'e je jaanchja'vivatajk maatta. ²³ Je'e tse'e tyukmukejxididup je nak juu' ve'e jidu'um vaamp: “Aats, je Nte'yam je kyukátsivada jets pan pan jatye'e dunuvinténidup je jaanchja'vivatajk, maat je utsta je ajchta, máyam aatse'e je Dios ntuknukex je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada juu' ve'e ka je israeejlit jáyuvap jem Antioquía jets jem siiriat jets cilíciat y'it jootmda. ²⁴ Nmotu aatse'e je kats jets najkxtu ve'e jem je jayu juu' ve'e yaja tsoo'ndu. Akujaaxkup je'e ve'e ñajkxti, ka'ats aats je'e ve'e nvintsonuujmidi. Je'e tse'e mvinma'yunmooyjudup je'e kajx juu' ve'e kyojtstup jetse'e mkojtsjotmootskajada ku ve'e vya'anda jets tun vinkopk je'e ve'e jetse'e myak-paajmjadat je ixta'nun jetse'e xni'kxmadat xkojmadat jetse'e je Moisés je pyava'nun xkutyóndat. ²⁵ Je'e kajx tse'e kux aatse'e tunkojtsmúk, oyts aatse'e njava jets a'aatsji ve'e tunvinkán jetse'e najkx mku'íxjada. Je'e tse'e dumaaadadap je Bernabé jets je Pablo, je utsta je ajchta juu' ve'e ooy ntuntsojkumdup ²⁶ jetse'e ñapyaajmjidi jem kutsa'aga jootm je nMaja Vintsánamda Jesucristo kajx. ²⁷ Ax ntuknukexjtup tse'e je Judas maat je Silas, je'eda ve'e aviinm ah'am mva'nuxjadap jetse'e mtukvinjávajadat.

²⁸ Y'oyja'vi xa ve'e je Espíritu Santo jets ve'empa aats, jets ka'a aatse'e ntuknujókut je cho'ox je'e, ya'ajyji ve'e chajkp jetse'e yaktónut: ²⁹ Ka'a tse'e xja'kxtat juu' ve'e yaktukv-intsa'kip juu' ve'e ka je Nte'yamap, ka'a tse'e xja'kxtat je nuu'pun, ka'a tse'e xja'kxtat je tánuk tsu'uts juu' ve'e yuktsu'oo'kp, jets ka'a tse'e je kats xtukmaatjayéptat je yaa'y je ta'ax juu' ve'e ka púkap mjayejptup. Pan ka'a tse'e xtonda ya kyó'oy je'e, oyts je'e ve'e juu' ve'e mtoondup. Dios maate'e mtaandini.”

³⁰ Ku ve'e yakpakejxti, van'it tse'e ñajkxti jem Antioquía. Jem tse'e duyaknay'amojkijidi je jaanchja'-vivatajk jetse'e je nak dutukkatajkidi. ³¹ Ku ve'e je nak dutukvinkojsidi je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada, ooyts je'e ve'e tyunxoojntkti jetse'e jyot'amájjidi. ³² Kyojtsnajxtup tse'e je Nte'yam je y'ayook je Judas maat je Silas, je'e tse'e dukojtsjidup je jaanchja'vivatajkta may viijn jetse'e dukojtsmákkidi.

³³ Ku ve'e je it ñajxy, van'it tse'e je utsta je ajchta yakmasooktini jetse'e vyimpijttinit jem Jerusalén, ve'em tse'e dunuujmidi jets máyame'e je Dios dumo'odat je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada juu' ve'e jemda. ³⁴ Ax je Silas, jem Antioquíaji tse'e tyaaññ maat je Pablo jets je Bernabé. ³⁵ Jem tse'e je jayu dutuk'ixti dutukka'amaaydi je Maja Vintsán je kyats je y'ayook, numay tse'e juu' ve'e ve'em tukputajkijidu, je oy kats je oy ayook dutuk'ixtuva.

Ku je Pablo mumejtsk nax ñujkx ka'amaayva

³⁶ Jaa'knajx tse'e je it. Van'it tse'e je Pablo dunuujmi je Bernabé:

—Ja'mus duku'íxumnuva je jaanchja'vivatajkta nujom je kajpun joma ve'e n'ava'nim je Maja Vintsán je kyats je y'ayook jetse'e n'íxumut pan vintso ve'e jemda.

³⁷ Chojkts je'e ve'e je Bernabé jetse'e dumaadat je Juan juu' ve'e duxaajivap Marcos; ³⁸ ax ka'a tse'e je Pablo

du'oyjava j̄etse'e dumaadadat kux masookjidinu ve'e jem Panfilia j̄ets ka'a ve'e y'ukputajkijidini. ³⁹ Ka'a tse'e dukojts'o'yidi, je'e kajx tse'e kakje'e je tyoo' dupajkti. Je Bernabé, myaatnajkx̄ts je'e ve'e je Juan Marcos j̄etse'e jem barco jootm̄ ñajkx̄ti jem Chipre; ⁴⁰ je Pablo, je Silasts je'e ve'e vyoōv. Ku ve'e je utsta je ajchta dumunoo'kxtkti je Maja Vintsán j̄etse'e duyak'ítut je myaa'yun maat, van'it tse'e je Pablo maat je Silas choo'ndi, ⁴¹ jeme'e ñajkx̄ti siiriat̄ j̄ets cilfciait y'it jootmda. Jem tse'e je Pablo je jaanchja'vivatajk dukojtsmákki.

16

Ku je Timoteo dumujatyoo'i je Pablo maat je Silas

¹ Ku ve'e je Pablo maat je Silas jye'ydi jem deerbeit j̄ets liistrait kyajpun kajxmda, jem tse'e dumaatnavyaatjidi to'k je jaanchja'viva juu' ve'e duxaaj Timoteo, israeejlit jáyuts je'e ve'e tyaakip, je'e tse'e dujaanchja'viva je Jesucristo. Ax ka je israeejlit jáyuvapts je'e ve'e tyee'ip. ² eñukojtsijidupts je'e ve'e je Timoteo je utsta je ajchta juu' ve'e tsuunidup jem Listra j̄ets jem Iconio. ³ Chojke'e je Pablo j̄etse'e je Timoteo myujatyoo'ajat. Van'it tse'e je ixta'nun dupaajmji j̄etse'e duni'kxmat dukojmat ax jo'n je Moisés je pyava'nun vya'añ. Je'e kajx tse'e ve'em dutuujn j̄etse'e kyako'oyjávajadat je israeejlit jáyuda juu' ve'e jem tsuunidup, kux ñuja'vidinup je'e ve'e anañujoma j̄ets ka je israeejlit jáyuvap je'e ve'e tyee'ip. ⁴ Ax nujom tse'e je it joma ve'e ñajkx̄ti, vyaajn̄j̄idu tse'e je jaanchja'vivatajkta je'e juu' ve'e ñupaajmtkidu je kukátsivada maat je'e pan pan jatye'e dunuvinténidup je jaanchja'vivatajk juu' ve'e jem Jerusalén. ⁵ Ve'em tse'e dukojtsmákkidi pan pan jatye'e dujaanchja'vidup je Jesucristo; jóvum xaaj tse'e ñuma'yi'ata'atsta.

Ku je Pablo yak'ixji to'k je macedóniait yaa'tyajk

⁶ Ka'a tse'e je Espíritu Santo yakjajtuxjidi jetse'e je oy kats je oy ayook du'avánadat jem ásiait y'it jootm, je'e kajx tse'e dutuknajxti jem frígiait jets galáciait y'it jootmda, ⁷ ve'em tse'e jye'ydi jem to'k ado'om mísiait y'it jootm. Jem tse'e tyakava'anda bitíniait y'it jootm. Ax ka'a tse'e yakjajtuxjuduva je Espíritu Santo, juu' ve'e ijtp jem je Jesús jya'vin kajxm. ⁸ Van'it tse'e jem mísiait chova am ñajxti jetse'e jye'ydi jem trooasit kyajpun kajxm. ⁹ Jem tse'e je Pablo koo'ts yak'ixji to'k je macedóniait yaa'tyajk tyena, jetse'e myunoo'kxtkji: “Minu to'k aaj yaja macedóniait y'it jaat jets aatse'e xputákat.”

¹⁰ Tun koojyji tse'e je Pablo je'e yak'ixji, van'itts aatse'e n'apaajmtki jets aatse'e jem Macedonia nnajkxut, nnu-ja'vinup aatse'e jets je Nte'yam aatse'e xkejxp jets aatse'e jem nvaajnjadat je oy kats je oy ayook.

Ku je Pablo maat je Silas vye'nada jep Filipos

¹¹ Jemts aatse'e Troas je barco mpujk jets aatse'e tuvji nnujkkx jem Samotracia. Je ku'óxitts aatse'e nje'y jem Neápolis. ¹² Jemts aatse'e ntsaa'n jets aatse'e jem Filipos nmujkkx, to'k je kajpun juu' ve'e dunumájip jem macedóniait y'it jootm. Je rómaim yakkutojkpa juu' ve'e je maja kutojkun duká'mip, je'e tse'e duyakjajtji je filíposit jáyuda jetse'e dutóndat juu' ve'e je jayu tyoondup jem rómaim cyiudaaj kajxm. Jemts aatse'e Filipos je it nyaknajxy.

¹³ Ku ve'e je poo'kxtkun xaaj dupaaty, van'itts aatse'e nkajpumpítsum jeja maja napa'ayi, jeja joma aatse'e nnsa-ja'vi jetse'e je jayu chapkats. Van'itts aatse'e n'ajxtk jets aatse'e nvaajnjadi je oy kats je oy ayook je ta'axtajkta juu' ve'e jeja nay'amojkijidup. ¹⁴ Nuto'k je ta'axtajkta, vyinja'vip vyintsá'kipts je'e ve'e je Nte'yam, Lidia ve'e xyaaaj, tiatiirait jayu je'e ve'e, je oojyit tso'ojmk vit je'e

ve'e tyaa'kp. Ku ve'e je Lidia du'amotunajxy juu' ve'e je Pablo kyajtsp, van'it tse'e je Maja Vintsán yak'avaatsuxji je jya'vin jetse'e dukuvákut je Pablo je y'ayook. ¹⁵ Ku ve'e ñapejt maat nujom je jayu juu' ve'e jep jyuump tyujkp, van'itts aatse'e xmunoo'kxtk jidu'um:

—Pan ve'em xa ve'e xpayo'oyda jets njaanchja'vip atse'e je Maja Vintsán, tándats jem ats ntak'am.

Ax je'e kajx tse'e kux aatse'e xmunoo'kxtk, paatyts aatse'e nnujkk.

¹⁶ To'k nax ku aatse'e nnujkk joma ve'e je jayu chapkats, van'itts aatse'e nmaatnavyaatji to'k je kiixuta'ax juu' ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap juu' ve'e je jayu duyak-maayp; ooy je'e ve'e tyunnumeempákjada je vyintsanda ku ve'e myay. ¹⁷ Je kiixuta'axts aatse'e xpa'ux'ooki jetse'e makk vyaajñ:

—Ya yaa'tyajka, je Nte'yam ya'a ve'e myutoondup myupajktup, ya'a tse'e je jayu duvaajnidup vintso ve'e dujajejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

¹⁸ Ve'em tse'e jyátuka y'ijt may xaaj. Ku ve'e je Pablo ñuu'kx kuxe'e ve'em vane'em yakkats, van'it tse'e vyimpijt jetse'e dunuuji je ko'oyjáyuvap juu' ve'e jem je kiixuta'ax jya'vin kajxm. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Je Jesucristo kajx xa ats mitse'e ntukpava'añ jetse'e mpítsumnit jem ya'a jya'vin kajxm.

Tun jatyji tse'e pyítsumni je ko'oyjáyuvap.

¹⁹ Ku ve'e je kiixuta'ax je vyintsán du'ixti jets ka'a ve'e y'uk'o'yini jetse'e dunumeempáktat, van'it tse'e je Pablo maat je Silas dumajtsi jetse'e duyaknajkxti jem kumoon.

²⁰ Ku ve'e jye'ydi jem, van'it tse'e jeja je tokin payo'yva vyinkujka dupaamdi jetse'e vyaandi:

—Ya israeejlit jáyuda xa ve'e duyakyoojmuktup duyak'ajxuktup je njáyuvamda, ²¹ je'e ve'e tyuk'íxtup je costumbre juu' ve'e kyapaatyp kyah'akeeguij jetse'e

nkuvajkumdat ukpu nkutyo'numdat, kux rómaid jayu uu'me'eda.

²² Ku ve'e je numay jayu ñupojtukjidi, van'it tse'e je tokin payo'yva dupavaandi jetse'e yaknujéndat jetse'e yakvóptat je kup maat. ²³ Távani tse'e ooy tyunyakvopta vye'na, van'it tse'e duyakjapyoxuntakpaajmjidi jetse'e dupavaandi je poxuntak'ix'ijtpa jetse'e oy du'ix'íttat. ²⁴ Ku ve'e ve'em yaknuujmi, jep tse'e duyaktajkidi joma ve'e dunukaaka jep poxuntujkp jetse'e je tyekta dupaamdi jep pu'u tukpaajva'ach akujkp, vimpennúk tse'e je tyek tyaandi.

²⁵ Ax tso'm jo'n tse'e vye'na ku ve'e je Pablo maat je Silas chapkojtsti jetse'e y'aavdi, myótudu tse'e je myupoxuntakjáyuda, ²⁶ van'it tse'e to'mayji ojts makk tyun'ojxa, xyijte'e je poxuntakne'ev jep naaxyp paat. Van'it tse'e nujom je poxuntak'aka'a y'avaach jetse'e myukejikujx nujom je poxuntakjayu je kyadénada. ²⁷ Ku ve'e jyotvij je poxuntak'ix'ijtpa, jetse'e du'ix jets távani ve'e je poxuntak'aka'a y'avatskux, van'it tse'e du'ukyakpítsum je chojx jetse'e kuñaajk'oo'kji, ve'eme'e vyinmay jets távani ve'e je poxuntakjayu kyekkajxtini. ²⁸ Ax van'it tse'e je Pablo makk myukojttsji:

—Kadi mnavyintsotunju, uxyap xa aatse'e nujom.

²⁹ Van'it tse'e je poxuntak'ix'ijtpa je ta'kxpa du'amotu je tyoompa jetse'e kyakno'mi. Ooy tse'e tyuntsa'ki jetse'e tyunmipp. Van'it tse'e je Pablo maat je Silas divinkoxkteni jetse'e je vyijn je y'aaj je naax dutukpaaty je vintsa'kin maat. ³⁰ Van'it tse'e duyakpítsumdi jetse'e du'amotutúvidi:

—¿Tise'e tsojkjup jets atse'e ntónut jets atse'e ntso'okut?

³¹ Van'itts je'e ve'e y'atsoovdi:

—Jaanchjáva je Maja Vintsán Jesucristo, ve'em tse'e xjayéput je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Ax pan jyaanchja'viduvap tse'e je jayu juu' ve'e jep mjuump mtujkp, jyajejptuvapts je'e ve'e je joojntykimpa juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

³² Van'it tse'e je Pablo maat je Silas dujaa'ktukmukojtsti je Maja Vintsán je kyats je y'ayook, je'e maat je jayu juu' ve'e jep jyuump tyujkp. ³³ Van'it tse'e je poxuntak'ix'ijtpa je Pablo maat je Silas je xya'ajka dupuj. Van'itts je'e ve'e ñapejt maat nujom je jayu juu' ve'e jep jyuump tyujkp. ³⁴ Van'it tse'e jem tyak'am duvoovdi kaayva; ooy tse'e je jyayu dutunmaattukxoojntk kuxe'e je Nte'yam dujaanchja'vidi.

³⁵ Je kujápit tse'e je tokin payo'yva dukejxti je kutoonk-tajkta jetse'e dunaajmadat je poxuntak'ix'ijtpa jetse'e dumaso'oktat je jayu. ³⁶ Van'it tse'e je poxuntak'ix'ijtpa dunuujmi je Pablo:

—Ta xa atse'e xtukpava'anda je tokin payo'yvada jets ats miitse'e nmasooktinit. Nvaatts miitse'e mnajkxtinit to'k aaj to'k joot.

³⁷ Van'it tse'e je Pablo dunuujmidi je kutoonkta:

—Oyam aatse'e rómaait jayu jets aatse'e nkayaktokim-payo'oy, jéjats aatse'e je numay jayu vyinkujk tunyakvap; ¿ax ayu'utsjits aatse'e xmaso'okuva'anda? ¡Ka'a xa je'e ve'e dupaa'ty du'akeega! Va'ane'e viinm dumetsta jets aatse'e xyakpítsumdat.

³⁸ Tyukmumaajntyktuts ya'a ve'e je kutoonkta je tokin payo'yvada. Van'it tse'e ooy tyuntsa'kidi ku ve'e je kats dumótudi jets rómaait jayu je'e ve'eda, ³⁹ paaty tse'e ojts je mee'kxun du'amótuda je Pablo maat je Silas, jetse'e jep poxuntuujkp duyakpítsumdini, jetse'e dumunoo'kxtkti jetse'e je kajpun dutukvaatstinit. ⁴⁰ Ku tse'e jep poxuntuujkp pyítsumdini, van'it tse'e ñajkxti jem je Lidia tyak'am. Ku

ve'e duku'ixti je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada jetse'e dukojtsjidi jets makke'e ñaajk'ijtidinit to'k muk je Cristo maat, van'it tse'e choo'ndini.

17

Ku je numay jayu yoojmukti y'ajxukti jep Tesalónica

¹ Ku ve'e je Pablo maat je Silas choo'ndi jem Filipos, van'it tse'e ñajxti jem anfípolisit jets apolóniait kyajpun kajxmda, jetse'e jye'ydi jem tesalónicait kyajpun kajxm. Jem tse'e y'ijit to'k je tsaptajk juu' ve'e je israeejlit jayu jye'eda. ² Van'it tse'e je Pablo ñujkx jep tsaptujkp, ve'em ax jo'n dutún ku ve'e jyajuu'kajpункujxa jye'ya. Toojk náxani tse'e je Pablo duyaknajxy je poo'kxtkun xaaj jep tsaptujkp jetse'e je jayu dumaatnakyátsju je Kunuu'kx Jatyán kajx, ³ je'e tse'e je jayu dutukvinja'vidup, va'ajts tse'e dutuk'ixta jets tun vinkopk je'e ve'e jetse'e chaach-paa'tut je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, ax ku tse'e aa'kani vye'nat, van'it tse'e jyoojntykpaajknuvat. Jidu'um tse'e dunujmidi:

—Je Jesús, juu' ats miitse'e ntuknuja'vidup, je'ejyamts je'e ve'e je Cristo.

⁴ Jeme'e je israeejlit jáyuda juu' ve'e dukuvajktu je Pablo maat je Silas je y'ayookta jetse'e je Cristo dujaanchja'vidi, jyaanchja'viduva tse'e numay je jayu juu' ve'e ka je israeejlitap jetse'e je Nte'yam dvinjávada dvintsa'agada, nay ve'empa ve'e numay je ta'axtajk juu' ve'e dunumájidup jem kajpun kajxm. ⁵ Ax jémdava tse'e je israeejlit jayu juu' ve'e dukakuvajktu je'e je y'ayookta jetse'e dumujotma'tti je Pablo maat je Silas maat je jayu juu' ve'e amotunajxjudup. Je'e tse'e dvmojktu je ko'oy jáyuda juu' ve'e nooxvítup jetse'e je jayu duyakyoojmukti duyak'ajxukti. Jem je Jasón tyak'am tse'e du'íxtidi je Pablo maat je Silas,

yakkitsumuvaandup je'e ve'e jetse'e dupámdat jem je yakkutojkpa kya'm jeja je numay jayu vyinkujk.

⁶ Ax ku tse'e dukapaatti, van'it tse'e duvaa'njátsundi je Jasón jets je viijnk jaanchja'vivada jeja je yakkutojkpa vyinkujkta. Van'it tse'e dunuxa'aidi jidu'um:

—Je jayu juu' ve'e ya naxviijnit it dutukvittkajxtup jetse'e je jayu duyakvinmama'atta, ta tse'e yaja myejtstuva.

⁷ Je'e tse'e vaandup jets jéjake'e jado'k je yakkutojkpa, Jesusuk je'e ve'e xyaaj. Ax ve'em tse'e dukakuvakta je rómaait yakkutojkpa je pyava'nun. Ya Jasón tse'e tuyakmatánjada.

⁸ Ku ve'e du'amotunajxti, ooy tse'e dutunvinmaaydi je numay jáyuda jets pan pan jatye'e je kajpun duyakkutojkjidup. ⁹ Van'it tse'e dunuujmidi je Jasón jets je myujatyoo'da jetse'e je meen dupámdat. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Ku ve'e je jayu ñajkxtinit juu' ve'e je'ydu, van'itts aats miitse'e je meen nmojyumpijtnit.

Ax ku tse'e je meen dupaamdi, van'it tse'e yakmasooktini.

Ku je Pablo maat je Silas vye'nada jep Berea

¹⁰ Van'it tse'e je jaanchja'vivatajk jatyi dupakejxti koo'ts je Pablo maat je Silas jem Berea. Ku ve'e jem kajpun kajxm jye'ydi, van'it tse'e ñajkxti jep je israeejlit jayu chaptujkp. ¹¹ Nuyojk oy jáyuts je'e ve'eda je israeejlit jáyuda juu' ve'e jem tsuunidup jets ni ka'a ve'e juu' ve'e jem Tesalónica tsuunidup, kux to'k joot'e'e dukuvajkti je oy kats je oy ayook jetse'e jóvum du'íxtada jep Kunuu'kx

Jatyan kujxp pan pyaatyp y'akeeguipe'e juu' ve'e yaktukmukojtstup. ¹² Ax ve'em tse'e numay je israeejlit jayu dujaanchja'vidi je Jesucristo, jyaanchja'viduva tse'e je jayu juu' ve'e ka je israeejlitap, ve'em tse'e je ta'axtajk juu' ve'e dunumájidup, nay ve'empa tse'e je yaa'tyajkta.

¹³ Ax ku tse'e dunuja'vidi je israeejlit jáyuda juu' ve'e jem

Tesalónica tsuunidup jets jeme'e beréait kyajpun kajxm je Pablo dutukka'amáy je Nte'yam je kyats je y'ayook, van'it tse'e jem dununajkxti jetse'e je Pablo dutso'oxpajkti. ¹⁴ Ku ve'e ve'em jyajty, jatyji tse'e je jaanchja'vivada je Pablo dukejxti jeja maaxy napa'ayi namvaate'e je Silas maat je Timoteo tyaandi jem Berea. ¹⁵ Pan pan jaty tse'e dumujatyoo'idu je Pablo, jem tse'e aténasit kyajpun kajxm duyaknajkxti. Van'it tse'e je Pablo ña'muxjidi jets jatyji ve'e je Silas maat je Timoteo ñunajkxjadat jem Atenas.

Ku je Pablo vye'na jep Atenas

¹⁶ Namvaate'e je Pablo du'a'ix je Silas maat je Timoteo jem Atenas, ooy tse'e tyunnavyinma'yunmooyji ku ve'e du'ix jets ooye'e jem je apamnax. ¹⁷ Je'e kajx tse'e dumaatnakyojtsvintsoojvjidi jep tsaptujkp je israeejlit jáyuda jets pan pan jatye'e ka je'epta juu' ve'e je Nte'yam duvinja'vidup duvintsa'kidup; jóvum xaaj tse'e dumaatnakyojtsvintsoojvjuduva jem maa'y jootm pan pan jatye'e jem ve'nidup. ¹⁸ Jeme'e je yaa'tyajkta juu' ve'e yaktijtup epicuureoda, je'e tse'e dutoonkidup je ixpajkun juu' ve'e je Epicuro yaktaan. Jempa ve'e je yaa'tyajkta juu' ve'e yaktijtup estoícada, je'e tse'e dutoonkidup je ixpajkun juu' ve'e je Zeno yaktaan. Je'e tse'e dumaatnakyojtsvintsoojvjudup je Pablo. Jem tse'e juu' ve'e vaandu:

—¿Tis ya'a ve'e kyajtsp ya apajkxun?

Jem tse'e viijnk juu' ve'e vaanduvap:

—Ya'a xa n'ite'de du'ava'nip viijnk juu' ve'e yakvinja'vip yakvintsa'kip.

Je'e kajx tse'e ve'em vyaandi kux tukmukojsjudupe'e je Pablo je oy kats je oy ayook, je'e ve'e ku ve'e je jayu yakvaajña je Jesús jye'e, y'ava'nivap je'e ve'e jets joojntykpajktinuvape'e je jayu jado'k nax ku ve'e aa'kani vye'nadat. ¹⁹ Van'it tse'e duvoovdi joma ve'e to'k je it juu'

ve'e duxaaj Areópago, jem je'e ve'e ñay'amókajada y'ijt ku ve'e juu' dukojtsmokuva'anda. Van'it tse'e je Pablo dunujmidi:

—Nvaate'e jets aatse'e nnujávát ti nam ixpajkune'e myakmiimp myakje'yp. ²⁰ Ka'ana aatse'e n'amotunaxy vintso mitse'e xkats, je'e aatse'e nnujavavaampy pan ti ya'a ve'e tyijp.

²¹ Jidu'ume'e vyaandi kux nujome'e pan pan jatye'e kukajpunidup jem Atenas jets pan pan jatye'e jem je'ydu tsuuniva, je'ejjjits je'e ve'e tyonuvaandup jetse'e dukót-stat jetse'e du'amotunáxtat juu' jatye'e nam ixpajkun.

²² Van'it tse'e je Pablo tyeni jem je'e vyinkojkmda jem Areópago, jetse'e vyaajñ:

—Mii'tsta, aténasit yaa'tyajka, nujom juu' jaty atse'e yaja tun'ix mkajpun kujxta, je'ets atse'e xtuknuja'vip jets ooye'e je vintsa'kin xtunmo'oda juu' jatye'e mvinja'vidup mvintsa'kidup. ²³ Kux ku xa atse'e naxy ntaka, jets atse'e n'ix joma jatye'e mvinjávada mvintsa'agada, jemts atse'e to'k je vojxpejtun mpaaty juu' ve'e jidu'um nuja'a: “Je Nte'yam Juu' ve'e Kayak'ixa.” Ax je'e tse'e juu' ve'e mvinja'vidup mvintsa'kidup, óyame'e xka'ixada, je'ets ats miitse'e ntukmukojtstup.

²⁴ 'Je'e pane'e ya naxviiijnit it dupaam jets nujom juu' jaty jéjip, je Nte'yamts je'e ve'e, je'e tse'e duka'mip ya tsajmit it jets ya naxviiijnit it. Ka'a je'e ve'e chuuna jep tsaptujkp juu' ve'e jayu pum, ²⁵ ka'a je'e ve'e kyatih'ijituxju jets je'e ve'e je jayu je maa'yun tyo'nuxjut, je'e ve'e viinm je jayu dujoojntykinmooyp, je'e tse'e je jayu duyakxejp jetse'e xmo'yumda nujom juu' jaty.

²⁶ 'Je Nte'yam tse'e to'k je jujpit jayu kajx duyakjeji nujom je jayu, ve'em tse'e duyakvintojkkáxtat vinxup to'k it to'k naxviiijn, je'e tse'e dunupaajmtki je xaaj ku ve'e jyoojntykadat jets je it joma ve'e chaanadat. ²⁷ Ve'em tse'e

dūtuūjn j̄etse'e j̄e j̄ayu dū'íxtadat vintso ve'e j̄e Nte'yam dū'íxtat j̄etse'e dupaa'ttat, óyame'e xkamujékumimda to'k jado'k, ²⁸ kux j̄e'e ve'e xmo'yumdup j̄e njoojntykinamda, j̄e'e kajx tse'e nnaxyi'numjada j̄etse'e n'íjtumda. Ve'em xa ya'a ve'e ax jo'n vyaanduva juu' ve'e pítsumdu j̄eja miits mvij j̄ayu akujkta: “J̄e Nte'yam j̄e chaan j̄e kyooj xa uu'me'eda.” Jidu'um tse'e vyaandi.

²⁹ 'Ax pān j̄e Nte'yam j̄e chaan j̄e kyoojts uu'me'eda, ka'a tse'e nvaat nvinma'yumdat j̄ets ve'eme'e j̄e Nte'yam ax jo'n j̄e apam̄nax juu' ve'e oro, juu' ve'e plata, ukpu tsaaj, juu' ve'e ve'em pum ax jo'n j̄e j̄ayu dumutaayvaa'ty.

³⁰ Ka'a tse'e j̄e j̄ayu jujpani dunuja'vidi j̄ets ooy j̄e'e ve'e kyatun'oya juu' ve'e tyoondu kyojstu. Ve'emji ve'e j̄e Nte'yam duyaknajxy ku ve'e j̄e j̄ayu ve'em dutoondi; ax uxyam, j̄e'e tse'e nujom j̄e j̄ayu tyukpavaampy j̄etse'e vyinmayumpijttinit, j̄e kyo'oy joojntykin dumasooktinit, j̄etse'e j̄e tuvutoo' dupanajxtinit. ³¹ J̄e'e kajx tse'e ve'em dutsak kux to'ke'e j̄e xaaj dunupaajmtki ku ve'e j̄e j̄ayu dutokimpayo'ynit vintso ve'e dupaa'ty du'akeega. To'k tse'e j̄e j̄ayu kajx ve'em dutónut juu' ve'e vyinkoon. Va'ajts tse'e j̄e Nte'yam ya'a duyaknuké'xnatajki ku ve'e duyakjoojntykpajknuva —jidu'um tse'e j̄e Pablo vyaajñ.

³² Ku ve'e du'amotunajxti j̄ets joojntykpajktinuvape'e j̄e oo'kpatajk jado'k nax, jem tse'e juu' ve'e dunuxiiktup dutukxiiktup. Jempa tse'e juu' ve'e vaanduvap:

—Van'it aatse'e n'amotunajxnuvat jado'k nax ku aats mitse'e xtukvinkojtsinuvat.

³³ Van'it tse'e j̄e Pablo myasookjidi. ³⁴ Jem tse'e j̄e j̄ayu juu' ve'e dumaatnapyajjudu j̄e Pablo j̄etse'e dujaanch-ja'vidi j̄e Jesús. Dionisio ve'e to'k xyaaj, kuvijts j̄e'e ve'e j̄etse'e j̄e myujatyoo' dumaatnay'amókaja jem joma ve'e j̄e Areópago. Jempa tse'e to'k j̄e ta'axtajk juu' ve'e duxaaj Dámaris. Nay jempa tse'e juu' ve'e viijnktava.

18

Ku je Pablo vye'na jep Corinto

¹ Van'it tse'e je Pablo jem Atenas chaa'n jetse'e ñujkx jem coriintovit kyajpun kajxm. ² Jem tse'e dumaatnavyaatji to'k je israeejlit jayu juu' ve'e Aquila duxaaj. Póntovit jayu je'e ve'e. Nam je'yanume'e je Aquila maat je ñuda'ax Priscila. Jem Italia ve'e pyítsumdi kux je yakku-tojkpa Claudio ve'e dupavaan jetse'e pyítsumdinit jem rómaait cyiudaaj kajxm nujom pan pan jatye'e israeejlit jayu. Ojts tse'e je Pablo kyu'íxjada. ³ Je vit juu' ve'e yaktuktaknupaamp, je'ets je'e ve'e yak'o'yidup, je toonkjam juu' ve'e je Pablo tyuump. Je'e kajx tse'e jem dumaat-taandi jetse'e kjpg je vit duyak'o'yidi. ⁴ Vimpo'o'kxtkun xaaj tse'e je Pablo jep tsaptujkp ñujkx, jep tse'e dumukaats je israeejlit jáyuda jets pan pan jatye'e ka je'epta, ve'em tse'e dujaanchjavadat je Jesucristo.

⁵ Ku ve'e je Silas maat je Timoteo choo'ndi jem macedóniait y'it jootm jetse'e jye'ydi jem Corinto, je'ejyji tse'e je Pablo tyukka'amaay je oy kaats je oy ayook, va'ajts tse'e duvaajnja je israeejlit jáyuda jets je Jesús je'e ve'e je Cristo, je'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit. ⁶ Ku ve'e je Pablo dutso'oxpajk'ukvaandi jetse'e dvinjojt-spejt'ukvaandi, van'it tse'e je Pablo je vyit dvinxijt jetse'e je jayu dunuujmidi:

—Viinm xa miitse'e xtókinadat ku ve'e xa'ma kajx mtsaachpaattinit, ka'ats atse'e ntókinat; je'e kajxts ats miitse'e uxyam nmaso'okta jets atse'e nvaajnjadat je oy kaats je oy ayook pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap.

⁷ Van'it tse'e pyítsum jep tsaptujkp jetse'e ñujkx jeja to'k je yaa'tyajk tyak'aajy juu' ve'e Justo duxaaj, to'k je'e ve'e y'ijt juu' ve'e je Nte'yam dvinja'vip dvintsa'kip, tun jeejyji je'e ve'e tsaptakpa'ayi chuuna. ⁸ Je Crispo,

je tsaptujkpit je ñuvintsán, maát nujom je jayu juu' ve'e jep jyuump tyujkp, je'e tse'e dujaanchja'viduva je Maja Vintsán. Jyaanchja'viduva tse'e numay je coriintovit jáyuda ku ve'e du'amotunajxti je oy kats je oy ayook, van'it tse'e ñapejtti. ⁹ To'k tse'e je tsooj van'it je Pablo yak'ixji je Maja Vintsán, jetse'e ña'muxji:

—Kadi mtsa'aga. Jaa'kka'amáyu mits. Ka'a tse'e m'amó'otut. ¹⁰ Ats mitse'e n'ixp njayejpp, ni pana ve'e kya'o'yixju jetse'e vintso mtónjut. Numay xa ya'a ve'e ya jáyuda juu' atse'e xjaanchjávadap yaja kajpun kujx.

¹¹ Ax ve'em tse'e je Pablo chuuni to'k joojnt jagojkm jem Corinto jetse'e ooy dutunjaa'ktukyak'ixpajkti je jayu je Nte'yam je kyats je y'ayook.

¹² Yakkutojpk tse'e vye'na je Galión jem acáyait y'it jootm. Van'it tse'e je israeejlit jáyuda dukojtsmojkti jetse'e je Pablo dutso'oxpáktat, jetse'e duyaknajxti jem je yakkutojpkpa Galión vyinkojkm. ¹³ Van'it tse'e dunuujmidi je Galión:

—Ya'a xa ve'e je jayu duyakvinmama'ttup, ve'eme'e je jayu dutukjaanchjávada jets jéjake'e jado'k viijn vintso ve'e je Nte'yam yakvinjávát yakvintsa'agat; ax ka'a tse'e dupaa'ty du'akeega maát je pava'nun.

¹⁴ Kotsuvaamp tse'e je Pablo vye'na ku ve'e je Galión jidu'um dunuujmi je israeejlit jáyuda:

—Israeejlit jáyuda, pan ka óyap je'e ve'e juu' ve'e kudutún, uk pan je maja tó'kine'e kuy'it, xtukkadaakpts atse'e jets atse'e miits je m'ayookta nmuténat jets ats miitse'e n'amotunáxtat. ¹⁵ Ax je'e kajx tse'e kuxe'e xyaktso'oxada je mkátsjida je m'ayookjida jets je mpava'nun-jida, kojts'óyadats amiitsjida; ats, ka'ats atse'e ntituk-tákat.

¹⁶ Van'it tse'e yakpavojptini. ¹⁷ Van'it tse'e nujom juu' ve'e ka je israeejlit jáyuvap, je'e tse'e dumajststu

je Sóstenes, je tsaptujkpit je ñuvintsán, jetse'e jeja je Galión vyinkujk duvojpti; ax ka'ats je'e ve'e je Galión dumajapuujm.

Ku je Pablo vyimpijtnuva jep Antioquía jetse'e chaq'n mu-toojk nax ka'amaayva

¹⁸ May xaaj ve'e je Pablo jem Corinto jyaa'k'ijit. Van'it tse'e kyojtskukajxi joma ve'e je jaanchja'vivatajk jetse'e ñujkx jem Cencrea. Jemts je'e ve'e Cencrea vye'na ku ve'e yakkukee'pkujx. Je'e kajx tse'e ve'em yaktuujn kuxe'e je vaanduk dupuujm je Nte'yam maat jetse'e juu' dutónut. Ax je'e kajx tse'e jetse'e nujava tyánut jetse'e je vaanduk dupuujm, ka'a tse'e je vyaajy dukée'p vi'name'e dukakutyún juu' ve'e je Nte'yam tyukvinva'ni. Van'it tse'e tyajki jem barco jootm jetse'e ñujkx jem siiriat y'it jootm. Myaatnajkxtu ve'e je Priscila maat je Aquila.

¹⁹ Namvaate'e ñajkxti, van'it tse'e jye'ydi jem éfeso-vit kyajpun kajxm. Jeme'e tyaandi je Priscila jets je Aquila. Van'it tse'e je Pablo ñujkx jep tsaptujkp jetse'e ojts dumaatnakyátsju je israeejlit jáyuda juu' ve'e jep nay'amojkjidup. ²⁰ Je'e tse'e munoo'kxtkjudu jetse'e jem dujaa'kmaattándat; ax ka'a tse'e dukuvujk. ²¹ Van'it tse'e kyojtskukajxini jidu'um:

—Tun vinkopk je'e ve'e jets atse'e nxaajat jem Jerusalén; ax pan vaamp tse'e je Nte'yam, mínupts ats miitse'e nku'íxtinuva.

Van'it tse'e je barco dupujk jetse'e choo'nni jem Éfeso. ²² Ku ve'e jem Cesarea jye'y, van'it tse'e je Pablo vyimpejt jem Jerusalén jetse'e ojts dukojtspaa'kx je utsta je ajchta maat je utsta je tsalada. Van'it tse'e kyadaaky jem Antioquía. ²³ Jem tse'e je it duyaknajxy. Van'it tse'e ñajkxnuva, jetse'e ojts du'ayo'oy to'k jado'k je it joma ve'e je jaanchja'vivatajk ñay'amókajada jem galáciait jets

frígiait y'it jootmda, jetse'e ojts dukojtsmákkada je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada juu' ve'e jemda.

Ku je Apolos kya'amaajy jep Éfeso

²⁴ Je'y tse'e jem Éfeso to'k je israeejlit jayu juu' ve'e Apolos duxaaj, jem Alejandría ve'e kyukajpuna. Oy ka'amaayvats je'e ve'e y'ijit jets oy tse'e dunujava juu' ve'e jatyán ijtp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp, ²⁵ ñu'ixpajkip je'e ve'e je Maja Vintsán jye'e, to'k aaj to'k joot tse'e je jayu dutuk'ix, va'ajts tse'e je y'ixpajkun dupuujm je Jesús kajx, óyame'e je'ejyji dunujava juu' ve'e je Yaknapejtpa Juan tyukka'amaay. ²⁶ Kaja'vina katsa'kina tse'e je Apolos kyajts jep tsaptujkp. Ku ve'e je Priscila jets je Aquila y'amotunajxjidi, van'it tse'e duvoovdi jem tyak'amda jetse'e dujaa'kkojtsvaach je Nte'yam jye'e. ²⁷ Najkxuvaan tse'e je Apolos jem acáyait y'it jootm. Ku ve'e je jaanch-ja'vivatajk dunuja'vidi, van'it tse'e dunuujmidi jets oy je'e ve'e jetse'e jem ñajxut. Van'it tse'e dunuja'yidi je jaanch-ja'vivatajk juu' ve'e jemda jetse'e oy yakxón dukuváktat. Ku tse'e je Apolos jem jye'y, ooy tse'e dutumputajki je'eda pan pan jatye'e je Nte'yam je myaa'yun kajx dujaanch-ja'vidup je Jesucristo. ²⁸ Ooy tse'e dutumputajkidi kux yaknuke'xnatajkipe'e jeja nujom je jayu vyinkujk joma ve'e je israeejlit jayu tyoo'tókida, ka'a tse'e pan y'o'yix-jada jetse'e dununkakuváktat jets tyúvam je'e ve'e juu' ve'e kyojts, je Kunuu'kx Jatyán kajx tse'e dutuk'ix jets je Jesús je'e ve'e je Cristo, je'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit.

19

Ku je Pablo vye'na jep Éfeso

¹ Jem tse'e Corinto je Apolos vye'na ku ve'e je Pablo ñajxy jem ton'am tsov jetse'e jye'y jem éfesovit kyajpun

kajxm. Jem tse'e dumaatnavyaatji je jaanchja'vivada,
²jetse'e du'amotutúvidi:

—¿Tajki ve'e jem mja'vin kajxmda je Espíritu Santo ku ve'e xjaanchja'vi'ukvaandi je Jesucristo?

Van'it tse'e y'atsoovdi:

—Ni je'e xa aatse'e nkamotu jets jeja ve'e je Espíritu Santo.

³ Van'it tse'e je Pablo y'amotutúvijidi:

—¿Pan kajxts miitse'e mnapejtji?

Van'it tse'e y'atsoovdi:

—Ve'em aatse'e nnapet ax jo'n je Yaknapejtpa Juan je jayu dutuk'ix.

⁴ Van'it tse'e je Pablo ña'muxjidi:

—Yaknapejt xa ve'e je Juan je jayu ku ve'e vyinmayumpijtti jetse'e dumasookti je kyo'oy joojtykinda; ax ñuujmi tse'e je numay jayu jets jyaanchjávadape'e je'e pane'e pa'ux'oookijup, je Jesuusts je'e ve'e, je Cristo.

⁵ Ku ve'e du'amotunajxti, napejtta tse'e je Maja Vintsán Jesús kajx. ⁶ Ku ve'e je Pablo je kya'aj tyuknukoojnjidi, van'it tse'e je Espíritu Santo ñukadaakjidi, kyojtstup tse'e je ayook juu' ve'e kyavinmótudup, jetse'e je Nte'yam je y'ayook dukojtsnáxta. ⁷ Numakmejtsk jo'ne'e je yaa'tyajk y'ijtti.

⁸ Toojk po'o tse'e je Pablo ñajkxténi jep tsaptujkp. Jep tse'e kaja'vina katsa'kina dutuk'ix vintso je'e ve'e ku ve'e je jayu y'it jem je Nte'yam y'am kya'm. Ve'em tse'e dukajts jetse'e je jayu dujaanchjávadat je Jesucristo. ⁹ Ax jem tse'e juu' ve'e je vyinma'yun dumakpaaamdu jetse'e dukakuvajkti je oy kats je oy ayook. Van'it tse'e je numay jayu juu' ve'e jem nay'amojkijidup, jeja tse'e vyinkujkta vyaandi jets ka'a je'e ve'e y'oya je ayook juu' ve'e je Pablo tukmukojtsjudup. Van'it tse'e je Pablo duvaajv pan pan jatye'e dukuvajktu je y'ayook jetse'e duyaknujxkx joma

ve'e je Tiranno je jayu duyak'ixpuk. Jem tse'e je Pablo je jayu dutuk'ix jóvum xaaj. ¹⁰ Ve'em tse'e mejtsk joojnt dutuujn; y'amotunajxtu tse'e je Maja Vintsán Jesús je kyats je y'ayook nujom pan pan jatye'e tsuunidup jem ásiait y'it jootm, ve'em tse'e je israeejlit jáyuda ve'em tse'e pan pan jatye'e ka je'epta. ¹¹ Je mújit atuva tse'e je Pablo tyoon je Nte'yam je kyutojkun kajx, ¹² je paayu paat tse'e ukpu je viijnk vit juu' ve'e je ñi'kx je kyopk tyukpaatyp, je'e tse'e yaknajxtup joma ve'e je pa'am jáyuda. Ku ve'e ve'em dutonda, van'it tse'e jyotkadaaktini pan pan jatye'e pajjudup jetse'e tyukvaatsjidini je ko'oyjáyuvap pan pan jatye'e jem jya'vin kajxmda je ko'oyjáyuvap.

¹³ Jem tse'e je israeejlit jáyuda juu' ve'e muxim muyam duyakpítsumdu je ko'oyjáyuvap jem je jayu jya'vin kajxmda, je'e tse'e du'uknupaajmtkidu jetse'e je Maja Vintsán Jesús je xyaaj dukojtspaa'ttat jetse'e duyakpítsumdat. Jidu'um tse'e dunaajmada je ko'oyjáyuvap:

—Je Jesús, juu' ve'e je Pablo tyukka'amaayp, je'e kajxts ats miitse'e ntukpava'anda jetse'e jem ya jayu jya'vin kajxm mpítsumdinit.

¹⁴ Ve'eme'e jyátukada y'ijt je Esceva nuvuxtojtuk je myajntkta. Je Esceva, je israeejlit jáyuts je'e ve'e, je tee'tajk je vyintsán. ¹⁵ Ku ve'e ve'em jyátkidi to'k nax, van'it tse'e je ko'oyjáyuvap y'atsoojvjidi:

—N'ixa xa ats je'e ve'e je Jesús, nnuja'vivapts atse'e jets pan je'e ve'e je Pablo, jets miits, ¿tits miitse'e mnatyij-jada?

¹⁶ Van'it tse'e ñuyejtsukjidi je jayu juu' ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap, jetse'e tyuntsii'kjidini jetse'e y'amaadaaguijidi; ax ve'em tse'e kyeektini nuva'ajts axva'a-jts jets tum tsaachada tum xa'ajkada. ¹⁷ Ñuja'vidupts ya'a ve'e nujom pan pan jatye'e jem Éfeso tsuunidup, je israeejlit jáyuda jets pan pan jatye'e ka je'epta. Ax

ve'em tse'e je jayu ooy tyuntsa'kidi jetse'e duyakmájidi duyakjaanchidi je Maja Vintsán Jesús.

¹⁸ Nay ve'empa numay pan pan jatye'e dujaanchja'vidu je Jesús, y'ava'niduts je'e ve'e je kyo'oy je'e juu' ve'e tyoondup y'ijit. ¹⁹ Numayda tse'e juu' ve'e maaydup y'ijitti, je'e tse'e duyaknajxxtu je ñakta joma ve'e dutoonkada y'ijit je maayk jetse'e duyaktooydini je ñakta jeja je numay jayu vyinkujk. Ku ve'e yakpayo'y pan vinxup je'e ve'e dutsova je ñakta, mókuxp jatooguxp joojnt numutún jo'n tse'e vyinjajty to'k ka'ajyji je ñakta. ²⁰ Ax ve'em tse'e je Maja Vintsán je kyats je y'ayook vya'kxtk'atu'uts jetse'e myakpajk'atu'uts.

²¹ Ax ku tse'e ve'em jyajty, van'it tse'e je Pablo dunu-paajmtki jetse'e najkx duku'ixnuva je jaanchja'vivatajka juu' ve'e jem macedóniait jets acáyait y'it jootmda jetse'e ux'ook ñajxxt jem Jerusalén. Ve'em tse'e vyaampa jets ku ve'e jem Jerusalén ñajxxt, jets vinkopk je'e ve'e jetse'e ñajxpat jem Roma. ²² Van'it tse'e dunukejxidi jem macedóniait y'it jootm numejtsk je pyatto'niva, Timoteo jets Erasto je'e ve'e xyaajta, namvaat je'e ve'e javee'n jyaa'ktáñ jem ásiait y'it jootm.

Ku je jayu yoojmukti y'ajxukti jep Éfeso

²³ Ax ve'em tse'e tyoojnji kyojtsji van'it, jetse'e je jayu yoojmukti y'ajxukti, jotma'ttu ve'e je'e kajx ku ve'e numay je jayu je Jesucristo dujaanchja'vidi. ²⁴ Jem tse'e vye'na to'k je yaa'tyajk juu' ve'e Demetrio duxaaj, je platero toonk je'e ve'e tyukjoojntykip. Je Diana juu' ve'e vyinja'vidup vyintsá'kidup, je'e tse'e je chaptajk y'apam-najxyp je plata maat. Ooyts je'e ve'e dutuntoonkma'a je'e juu' ve'e du'apamnajxtuvap je tsaptajk. ²⁵ Je Demetrio tse'e duyaknay'amojkijidu pan pan jatye'e nay je'e je toonk dutoonduvap, jetse'e dunuujmidi:

—Yaa'tyajta, mnuja'vidup xa miitse'e jets ya toonk je'e ve'e juu' ve'e je jayu nuyojk duyakmeempaap.
²⁶ M'íxtup mmótudup xa miitse'e ti ve'e je Pablo tyuump kyajtsp. Ve'em tse'e vya'añ jets ka'a ve'e je vintsa'kin duyayepa juu' jatye'e je jayu y'apamnajxyp. Numay tse'e je jayu dutukvin'uu'n jetse'e dutukkuvuk juu' ve'e kyajtsp. Ka yaajyap tse'e éfesovit kyajpun kujx ve'em jyátuka, ve'empa ve'e yaja nujom ásiait y'it jaat. ²⁷ Kutsa'agats ya'a ve'e jets ya ntoonkamda vyintókinit; ka ya'ajyap tse'e, nay ve'empa ve'e vyintókivat je vintsa'kin juu' ve'e yakmooyp je Diana juu' ve'e nvinja'vimdup nvintsa'kimdup, ve'em tse'e yakvijnk'íxnit je'e juu' ve'e je jayu vyinja'vidup vyintsa'kidup yaja nujom ásiait y'it jaat jets vinxup to'k it to'k naxviijn.

²⁸ Ku ve'e du'amotunajxti, ejkjudu jot'aajnjudu tse'e ooy, jetse'e makk vyaandi:

—¡Numájip xa ve'e je Diana juu' ve'e yakvinja'vip yakvintsa'kip yaja Éfeso!

²⁹ Nujom tse'e je jayu jem kajpun kajxm yoojmukti y'ajxukti. Tun to'mayji tse'e ñay'amojkijidi jep kumoon tujkp. Jep tse'e dupavaa'ndi je Gayo jets je Aristarco, macedóniait jáyuda je'e ve'e, je Pablo je myujatyoo'da. ³⁰ Jyatuktakavaants je'e ve'e je Pablo, ax ka'a tse'e je jaanchja'vivatajk duyakajtti. ³¹ Nay ve'empa tse'e je ásiait yakkutojkpada juu' ve'e je Pablo myaatnayja'vijidup, je'e tse'e je Pablo je kats dutuknukejxtu jets ka'a ve'e tyákat jep kumoon tujkp. ³² Jep tse'e yoojmukti y'ajxukti joma ve'e ñay'amojkijidi. Jep tse'e to'k viijn juu' ve'e makk kojstsup, nay jepa tse'e jado'k viijn juu' ve'e makk kojstsupap, ax numay tse'e je jáyuda juu' ve'e dukanjuja'vidup pan tyajxe'e ñay'amojkijidi. ³³ Ax jepa tse'e je jáyuda juu' ve'e je Alejandro duvaajnjudu. Van'it tse'e je israeejlit jayu duti'tspítsumdi jeja je numay jayu

vyinkujk. Tukvinja'vijidu tse'e je Alejandro je kya'aj maat jetse'e y'amo'ottat kux kyukotsuvaampye'e je israeejlit jáyuda jeja je numay jayu vyinkujk. ³⁴ Ku ve'e dunuja'vidi jets israeejlit jayu je'e ve'e, van'it tse'e mejtsk hora jo'n mak vyaandi:

—iNumájip xa ve'e je Diana juu' ve'e yakvinja'vip yakvintsa'kip yaja Éfeso!

³⁵ Van'it tse'e je jaayva je numay jayu duyak'ama't, jetse'e vyaajñ:

—Éfesovit yaa'tyajka, ¿pants vine'e dukanuja'vip jets ya éfesovit kajpune'e tukkadaakjup jetse'e du'ix'ijtnit je Diana je chaptajk jets je kunuu'kx tsaaj juu' ve'e jem tsapjootm kadaak? ³⁶ Ka'a tse'e pan y'o'yixju jetse'e dununkakuvákut. Je'e kajxts atse'e nva'añ jets yaknaxkada'akta je m'aahta je mjootta jetse'e oy xpayo'oydat juu' ve'e mtonuvaandup. ³⁷ Kux ya yaa'tyajka juu' ve'e tuxyakmetsta, ka'ats ya'a ve'e divinkojtspétta je Diana juu' ve'e nvinja'vimdup nvintsa'kimdup, ni ka'a tse'e juu' dumee'tsta joma ve'e yakvinjava yakvintsa'aga. ³⁸ Pan nuxa'aavaajnjudup tse'e je Demetrio jets pan pan jatye'e myaattoondup, va'an tse'e dunuxa'aada. Je'e kajx tse'e jyeja je tokin payo'yvada jets pan pan jatye'e yakkutojktup, jeja je'e vyinkujkta tse'e dukótstat kakje'e pan ti jatye'e natyuknuxa'ajjidup. ³⁹ Pan viijnks je'e ve'e juu' ve'e m'amótudup, kojts'óya tse'e dutsak jep kumoon ku ve'e kátsani jetse'e je jayu ñay'amókajadat. ⁴⁰ Ka'a tse'e y'oya jets uu'me'e uxyam nyoojmukumdat n'ajxukumdat. Pan myótudup xa je'e ve'e pan pan jatye'e je maja kutokun dujajeyjptup jetse'e xvats'o'vumdat, tso'oxpaatumdap tse'e, kux ka'a xa ve'e tii ti ve'e nvaajnjimdap.

⁴¹ Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e je jayu dunuujmidi jetse'e ñajxtinit.

20

Ku je Pablo ñujkx jep Macedonia jets jep Acaya

¹ Ku ve'e ñajxy je yoojmuk je ajxuk, van'it tse'e je Pablo duyaxmujk je jaanchja'vivatajk jetse'e dukojtsmákki. Van'it tse'e ñachee'njidi jetse'e ñavya'kxjidi. Van'it tse'e ñujkx jem macedóniait y'it jootm. ² Ku ve'e jem vye'na, ooy tse'e dutunkojtsmákkidi je jaanchja'vivatajk, van'it tse'e ñajkxpa jem acáyait y'it jootm. ³ Jem tse'e chuuni toojk po'o. Van'it tse'e je barco du'ukpakuvaanni jetse'e jem siiriat y'it jootm vyimpijtnuvat. Ku ve'e dunu-ja'vi jets ta ve'e je israejlit jayu du'ukkojtsmókta jets yak'o'o'kuvaampye'e, van'it tse'e dunupaajmtkitíktsnuva jetse'e je tyoo' du'avimpijtinuvat, je macedóniait it dutuk-najxnuvat. Ax ve'em tse'e dutuujn. ⁴ Mujatyoo'ijidu tse'e je beréait Sópater, je tesalónicaít Aristarco, je tesalónicaít Segundo, je deerbeit Gayo, je Timoteo, je ásiait Tíquico, jets je ásiait Trófimo. ⁵ Je'eda tse'e too'vajktu jets aatse'e x'a'ix jem Troas. ⁶ Ku ve'e ñajxy je xaaj ku ve'e yakkay je tsapkaaky juu' ve'e je levadura dukamaat, van'itts aatse'e jem Filipos ntsaa'n jem barco jootm jets aatse'e kumugoxxaaj nmaspaadi je'eda jem Troas. Vuxtojtuk xaajts aatse'e jem n'ijit.

Ku je Pablo y'ats jep Troas

⁷ Domingo tse'e vye'na, muto'k xaaj je semana, jets aatse'e nnay'amojkiji jets aatse'e je tsapkaaky ntojkva'kxut, van'it tse'e je Pablo duyak'ixpujk je jaanchja'vivatajk. Je kujápit tse'e je Pablo choo'nuva'añ vye'na, je'e kajx tse'e kya'amaajy tso'm jo'n paat. ⁸ Jemts aatse'e nnay'amojkiji jep mutoojk nukavyet kujxp joma ve'e vye'na may je ta'kxpa. ⁹ Jem tse'e chuuna vye'na ventana am to'k je mootsk ónuk juu' ve'e Eutico duxaaj. Paatjinu tse'e je tsooj ku ve'e je Pablo jek tyunkojtsni, van'it tse'e

myanajxy j̄etse'e kyustajki j̄em ventana am j̄ep mutoojk nukavyet kujxp. Van'it tse'e d̄uvijtsukti aa'kani. ¹⁰ Ku tse'e j̄ep ñukadaakji j̄e Pablo j̄etse'e yakpojtukji, j̄etse'e chee'nukji, van'it tse'e vyaajñ:

—Kadi mtsa'agada, joojntykip xa ya'a.

¹¹ Van'it tse'e j̄e Pablo pyejtnuva, j̄etse'e d̄utojkva'kxy j̄e tsapkaaky, j̄etse'e j̄e jaanchja'vivatajk d̄umaatkaajy. Ve'em tse'e d̄utuujn ax jo'n j̄e Jesús d̄utuujn ku ve'e j̄e y'ixpajkpatajk jado'k nax d̄umaat'a'óxi. Van'it tse'e jyaa'kkajts j̄e kujápit paat. Ku ve'e kyojtskujx, van'it tse'e choo'n̄ni. ¹² J̄e mootsk ónuk juu' ve'e k̄ustajki, joojntykt̄s j̄e'e ve'e d̄uyaknajkxtini, jot'amaj tse'e nujom tyaandini.

Ku choo'ndi j̄ep Troas j̄etse'e j̄ye'ydi j̄ep Mileto

¹³ Van'itts aatse'e j̄em barco jootm ntsaa'n j̄ets aatse'e nnuj̄kx j̄em asoonit kyajpun kajxm, jemts aatse'e j̄e Pablo nmaatnavyaa'tj̄ut kux ve'em aatse'e tunkojtsmúk, tékum j̄e'e ve'e ñuj̄kx. ¹⁴ Ku aatse'e nmaatnavyaatji j̄em Asón, van'itts aatse'e nmaatnuj̄kx j̄em barco jootm j̄em mitiléneit kyajpun kajxm. ¹⁵ Jemts aatse'e ntsaa'n j̄ets aatse'e j̄e ku'óxit nmajxy jeja quíovit myu'avinkujk, to'k j̄e naax juu' ve'e j̄em maaxy naaj akójkm. J̄e kumaaxkitts aatse'e nje'y j̄em Samos. J̄e kumadookitts aatse'e nje'y j̄em Mileto. ¹⁶ Ka'a tse'e j̄e Pablo jek y'ituvaañ j̄em ásiait y'it jootm, j̄e'e kajx tse'e kyanuj̄kx j̄em Éfeso, jatyji ve'e j̄ye'yavaajñ j̄em Jerusalén kux chajkpe'e j̄etse'e j̄em d̄uyaknaxut j̄e pentecostés xaaj.

Ku j̄e Pablo d̄umukajts pan pan jatye'e d̄unuvinténidup vye'na j̄e éfesovit jaanchja'vivatajk

¹⁷ Ku aatse'e nje'y j̄em milétovit kyajpun kajxm, van'it tse'e j̄e Pablo d̄unukejxi pan pan jatye'e d̄unuvinténidup vye'na j̄e jaanchja'vivatajk j̄em Éfeso. ¹⁸ Ku ve'e j̄ye'ydi, van'it tse'e d̄unuuj̄m̄idi:

—Mnuja'vidinup xa miitse'e vintso atse'e juu' ntuujn nkajts, van'ítani atse'e ve'em nton'ukvaajñ nkojts'uk-vaajñ ku atse'e yaja ásiat y'it jaat nje'y. ¹⁹ Nmutoon nmupajkts atse'e je Maja Vintsán je nuu'k aaj je nuu'k joot maat, je jayu atse'e nnyaaaxtu kuxe'e dukakuvakta je Nte'yam je y'ayook; juu'ts atse'e ntoon nkojts, je'e kajxts atse'e je israeejlit jayu ooy xtunyaktsaachpaatti. ²⁰ Ax ijtpsts ats miitse'e nvaajnjidi juu' ve'e mtuk'o'lyidup, jeja atse'e je numay jayu vyinkujk jets jep mtujkpta je jayu nyak'ixpajkti, ²¹ ve'em je israeejlit jáyuda ve'em pan pan jatye'e ka je'lepta. Ve'em atse'e nnuujmide jets tun vinkopk je'e ve'e jetse'e vyinmayumpijttinit, jetse'e dumasooqtinit je kyo'oy joojntykinda, jetse'e je Nte'yam dupanajxtinit, jetse'e dujaanchja'vidinit je nMaja Vintsánamda Jesucristo. ²² Uxyamts atse'e jem Jerusalén nmujkx, je Espíritu Santo tse'e ats ya nja'vin duvoop, ka'ats atse'e nnujava vintso atse'e jem je jayu xtón-dat, ²³ je'ejyji atse'e nnuja'vip, pan joma atse'e nnujx, ve'emts atse'e xnuujma je Espíritu Santo jets je poxuntajk atse'e n'a'ixp jets je tsaachpaatun. ²⁴ Ax ni tíats atse'e nkavinmay, ni viinma ats ya njoojntykin, je'ejyji ve'e jets atse'e nyakpooknit je toonk juu' atse'e xtuknuva'ni je Maja Vintsán Jesús, atse'e n'ijtnit ax jo'n je jayu juu' ve'e too'vajkp tujye'ya joma ve'e kyukaxa je noomk, atse'e je jayu nvaajnjadat je oy kats je oy ayook, je'ets je'e ve'e ku ve'e je jayu yakvaajñja vintso ve'e je Nte'yam je maa'yun tyo'nuxjada.

²⁵ 'Ntukka'amaayduts ats miitse'e anañujoma vintso je'e ve'e ku ve'e je jayu y'itta jem je Nte'yam y'am kya'm. Ax nmuja'vipts atse'e jets ka'a atse'e x'uk'íx-tinuvat yaja naxviijn. ²⁶ Pan mtsaachpaattinup tse'e xa'ma kajx jyapana miitsta, yaja ats miitse'e mvinkujkta nnaajmada jets ka'a atse'e ntókinat, kux nvaajnjidu xa ats

miitse'eda vintso ve'e xjayejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ²⁷ ntuknuja'viduts ats miitse'e nujom juu' ve'e je Nte'yam ñupaajmtki, ka'a ve'e tii juu' ats miitse'e nkavaajnjidu. ²⁸ Naajkkópkajada viinm jets ix'itta nujom je Nte'yam je jyayu juu' ve'e je Espíritu Santo mpaajmjidu jetse'e x'ix'íttat, je jayu juu' ve'e je Nte'yam natyukje'eiju ku ve'e je y'Onuk kyu'oo'kijidi. ²⁹ Nnuja'vip xa atse'e jets ku atse'e yaja nko'o'k'ijtnit, mnuje'yajadaps miitse'e je viijnk jayu jetse'e mtónjadat ax jo'n je mu'uk lobo dutonda jo'n je carneeroda. ³⁰ Jeja tse'e miitsam m'akujkta jyéjat pan pan jatye'e je jayu je taay dutukyak'ixpáktap, je'e tse'e chóktap jetse'e je Maja Vintsán je jyayu pyanajkx-jadat. ³¹ Mnay'ixjadap tse'e je'e kajxta, jaa'myésta jets toojk joojnt ats miitse'e nunyaaxnup jóvum xaaj jóvum tsooj to'k jado'k ntuk'ixti.

³² Utsta ajchta, uxyamts ats miitse'e mpamda jem je Nte'yam y'am kya'm jets je maja maa'yun maat juu' ve'e je Nte'yam je jayu tyoojnijip, je'ets je'e ve'e je ayook juu' ve'e je jayu yakvaajnijip jetse'e y'o'yixju jetse'e dumakkpaamnit je mjootta je mja'vinda, ve'em tse'e xjayejptinit je puk jem tsapjootm maat nujom je'eda pan pan jatye'e je Nte'yam apuk pyaam jetse'e y'ijttinit je'e je jyayu. ³³ Ka'a atse'e tunnas'ayova je viijnk jayu je myeen ukpu je viijnk jayu je vyit je xyox. ³⁴ Va'ajts xa miitse'e xnujávada jets ya nka'ajam atse'e ntuktoon jetse'e jyéji juu' atse'e xka'ijtji jets juu' ve'e ka'ijtuxjudu ats je nmujatyoo'da. ³⁵ Ve'emam xa ats miitse'e ntukyak'ixpakta jetse'e je jayu tyónut jetse'e yakputákadat pan pan jatye'e katih'ijtuxjudup, jetse'e yakjaa'myétsut juu' ve'e je Maja Vintsán Jesús kyojts ku ve'e vyaajñ: “Nuyojk tse'e je xoonduk joot njayejpumda ku ve'e je jayu nmo'yumda juu' jets ka'a ve'e ku ve'e je jayu juu' xmo'yumda.”

³⁶ Ku ve'e ve'em vyankujx, van'it tse'e kyoxkténidi je

Pablo jets nujom je'eda, jetse'e chapkojtsti. ³⁷ Ooy tse'e anañujoma dutunnuyaaxti je Pablo, jetse'e dutsee'ndi, jetse'e dutsoo'kxti, ³⁸ ooy tse'e tyuntsaachvinmapyajkti kux ve'eme'e ña'muxjada jets ka'a ve'e du'uk'íxtinit yaja naxviijn. Van'it tse'e ojts dunasvo'vidini joma ve'e je barco.

21

Ku je Pablo ñujkx jep Jerusalén

¹ Ku aatse'e nmasaak je jaanchja'vivatajk jem Mileto, van'itts aatse'e nuujkx jem barco jootm ix jatyuuv jets aatse'e nje'y joma ve'e je it duxaaja Cos. Je ku'óxitts aatse'e nje'y jem Rodas. Jemts aatse'e ntsaa'n jets aatse'e Pátara nuujkx. ² Jemts aatse'e Pátara mpaaty to'k je barco juu' ve'e jem feníciat y'it jootm tso najkxp, je'ets aatse'e xyaknajkx. ³ Mpaanajxts aatse'e jem Chipre, anajts aats je'e ve'e nmasaak, jets aatse'e nuujkx jem siiriat y'it jootm. Jemts aatse'e nje'y tiirovit kyajpun kajxm, je'e kajx ku ve'e jem je barco je tsum dumaso'okut. ⁴ Van'itts aatse'e n'ixti je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada juu' ve'e jem, je'ets aatse'e nmaattsuunidu vuxtojtuk xaaj. Ax je'eda tse'e je Espíritu Santo kajx dunuujmidu je Pablo jets ka'a ve'e ñajkxut jem Jerusalén. ⁵ Ku ve'e ñajxy je vuxtojtuk xaaj, tsoo'nnuts aatse'e. Nujom je jaanchja'vivatajk maat je y'ónukta je ñuda'axta, je'ets aatse'e ojts xnasvo'vidini jem kajpun pa'am. Jemts aatse'e nkoxkteni jets aatse'e ntsapkajts. ⁶ Van'itts aatse'e xnuujmidini:

—Dioose'e mmaadajadap.

Jets aatse'e n'atsoovdinuva:

—Nay ve'empa miitsta, Dios maate'e mtaandini.

Van'itts aatse'e jem barco jootm ntajki jets je'e ve'e vyimpijttini jem tyak'am.

⁷ Van'itts aatse'e ntsaa'n jem Tiro jets aatse'e nje'y jem Tolemaida. Ku aatse'e je barco ntukvaach, van'itts aatse'e nkojtspaa'kx je utsta je ajchta maat je utsta je tsa'ada juu' ve'e jemda, jets aatse'e nmaatxanaxti. ⁸ Je ku'oxitts aatse'e ntsoo'nnuva jets aatse'e nje'y jem cesaréait kya-jpun kajxm. Jemts aatse'e nnujx je Felipe tyak'am, to'k je'e ve'e juu' ve'e je jayu duvaajnjp je oy kats je oy ayook, je'e ve'e nuto'k je nuvuxtojtuk yaa'tyajkta juu' ve'e yakvinkoonda jetse'e duputakadat je kukatsivada. Jemts aatse'e nmataajñ. ⁹ Je Felipe, numaktaaxk tse'e je ñaax, tum kiixuta'ax je'e ve'eda, je'e tse'e dukojtsnajxtup je Nte'yam je y'ayook. ¹⁰ Ku aatse'e mejtsk toojk xaaj jem nve'na, van'it tse'e jye'y to'k je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa, Agabo je'e ve'e xyaaj, jemts je'e ve'e Judea chaa'n. ¹¹ Je'ets aatse'e ojts xku'ix. Van'it tse'e dukaaajn je Pablo je tyiintsóm jetse'e ñatyukkatsoojmji ñatyukpak-tsoojmji. Van'it tse'e vyaajñ:

—Ve'em xa ve'e vya'añ je Espíritu Santo jets jeme'e Jerusalén je israeejlit jáyuda jidu'um dutsómdat pan pan ya'a ve'e jye'e ya tiintsóm, jetse'e jem je viijnk jayu kya'm dupámdat.

¹² Kuts aatse'e n'amotunajxy, van'itts aatse'e je Pablo nmunoo'kxtk jets ka'a ve'e ñajxkut jem Jerusalén. Munoo'kxtkjuduva tse'e je cesaréait jayu. ¹³ Ax jidu'um tse'e je Pablo y'atsaajv:

—¿Tyajxse'e mya'axta jets atse'e xyaktsaachvin-mapyakuva'anda? Pan vaamp xa ve'e je Maja Vintsán Jesús, nnayja'vijinupts atse'e jets atse'e n'oo'kut je'e kajx jem Jerusalén, ka koojyape'e jets atse'e nyaktsómüt je'e kajx.

¹⁴ Ax kuts aatse'e xka'o'yixju jets aatse'e nnaxkótsut, van'itts aatse'e nmasookni. Jidu'umts aatse'e nvaajñ:

—Va'an ve'em dutunju pan vintso ve'e je Maja Vintsán dutsak.

¹⁵ Van'itts aatse'e nmay'apaajmtkiji jets aatse'e nnujxk jem Jerusalén. ¹⁶ Xmujatyoo'iduts aatse'e je cesaréait jaanchja'vivada jem je Mnasón tyak'am paat, chípreit yaa'tyajk je'e ve'e juu' ve'e jékani dujaanchja'vi'ukvaan je Jesucristo, je'ets aatse'e xyakmatánup.

Ku je Pablo ojts duku'ix je Santiago

¹⁷ Ku aatse'e nje'y jem Jerusalén, va'ajts xoojntkpts aatse'e je uts je ajch maat je uts je tsa'a xkuvajkti. ¹⁸ Je ku'óxitts aatse'e je Pablo ojts ntukmaatku'ix je Santiago, jempa tse'e vye'nada nujom pan pan jatye'e dunuvin-ténidup je jaanchja'vivatajk jem Jerusalén. ¹⁹ Van'it tse'e je Pablo kyojtspoo'kxjidi jetse'e tyukmumaajntykjidi ti jatye'e je Nte'yam tyoon je'e kajx joma ve'e ka je israeejlit jáyuvapta. ²⁰ Ku ve'e du'amotunajxti, yakmájidu yak-jaanchiduts je'e ve'e je Nte'yam. Van'it tse'e je Pablo dunujmidi:

—M'ixp xa mitse'e jets miijl ámani ve'e je israeejlit jáyuda juu' ve'e dujaanchja'vidup je nMaja Vintsánamda Jesucristo, ax nujom tse'e vya'anda jets tun vinkopk je'e ve'e jetse'e yakkutyónut je Moisés je pyava'nun. ²¹ Ta tse'e je kats dumótuda jets je'e mitse'e mtuk'ixp je israeejlit jáyuda juu' ve'e tsuunidup joma ve'e duka'itjoot-mada, ve'eme'e xnuujma jets ka'a ve'e dumajapámdat juu' ve'e je Moisés pyavaan, ka'a ve'e dupaajmjadat je ixta'nun je y'ónukta, jets ni ka'a ve'e dutóndat ax jo'n je israeejlit jayu je kyostuumbreda. ²² ¿Tise'e yaktónup? Nay'amókajadap xa n'ite'e je numay jayu ku ve'e dumótudat jets yaja mitse'e tumje'ya. ²³ Nuyojk oy xa ya'a ve'e xtónut. Jeja xa ve'e yaja aats maat numaktaaxk je yaa'tyajk juu' ve'e je vaanduk dupaamdu je Nte'yam maat.

²⁴ Maatnajxxtats n'it jetse'e xmaatnaajkva'atsjadat. Mits tse'e mkujóyup je tánuk jets juu' jatye'e tsojkjup jetse'e yakyóxut jep maja tsaptujkp, ve'em tse'e y'o'yixjadat jetse'e yakkukee'pxtat. Pan mtuump tse'e ve'em, van'it tse'e je israeejlit jayu dunujáavadat jets ka'a mitse'e ve'em mjátuka ax jo'n je kats dumótuda, je'e ve'e jets viinme'e xkutyún juu' ve'e je Moisés pyavaan. ²⁵ Ax pan pan jaty tse'e ka je israeejlit jáyuvap juu' ve'e je Jesucristo dujaanchja'vidup, nnuja'yiduts aatse'e jets ka'a je'e ve'e dutivinmáydat, je'ejyji ve'e tyóndap jetse'e dukaja'kxtat juu' ve'e yaktukvintsa'kidup juu' ve'e ka je Nte'yamap, jetse'e dukaja'kxtat je nuu'pun, jetse'e dukaja'kxtuvat je tánuk tsu'uts juu' ve'e yuksum'oo'kp, jetse'e ni pana je kats dukatukmaatjayéptat je yaa'y je ta'ax juu' ve'e ka púkap jyajejptup.

Ku je Pablo yakmajch jep maja tsaptujkp

²⁶ Van'it tse'e je Pablo dumaatnujckx je numaktaaxk yaa'tyajkta. Je ku'óxit tse'e dumaatnaajkvats'ukvaajnidi. Van'it tse'e tyajki jep maja tsaptujkp jetse'e du'avánat vin'ite'e kyukáxat je xaaj ku ve'e ñaajkva'atsjada, je'e ve'e ku ve'e je yax dupámdat kakje'e.

²⁷ Ax kaxuvaannup tse'e je vuxtojtuk xaaj vye'na ku ve'e ñaajkva'atsjada, van'it tse'e je israeejlit jáyuda juu' ve'e jem ásiat y'it jootm tsoo'ndu, je'e tse'e du'ixtu je Pablo jep maja tsaptujkp. Van'it tse'e nujom je jayu duyakyoojmukti duyak'ajxukti, je'e tse'e je Pablo duma-jtstu ²⁸ jetse'e makvyaandi:

—¡Israeejlit jáyuda, putákada aats! Ya'a xa ve'e je yaa'tyajk juu' ve'e nujom je it dutukvittp jetse'e je numay jayu duyak'ixpuk, ve'em tse'e dutuk'ix juu' ve'e kya-paatyp kyah'akeeguij maat je jaanchja'vin juu' uu'me'e njajejpumdup, ni ka'ats je'e ve'e dupaatpa du'akeeguiva

maat je Moisés je pyava'nun ukpu je vintsá'kin juu' ve'e nmo'yumdup ya maja tsaptajk. Ax ka je'ejyap tse'e, ta xa ve'e duyaktajkiva yaja maja tsaptujk pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, ve'em tse'e tuduyakvintsá'kintóki ya it.

²⁹ Je'e kajxe'e ve'em vyaandi kux y'ixtu ve'e je Pablo ku ve'e jem kajpun jootm dumaatve'na je Trófimo, to'k je éfesovit jayu. Ve'em tse'e vyinmaaydi jets je Pablo ve'e yaktajkiju jep maja tsaptujkp.

³⁰ Ku ve'e yoojmukti y'ajxukti nujom je jayu, van'it tse'e noomp je Pablo dununajkxti. Van'it tse'e duma-jtsti jetse'e duvaa'mpítsumdini jep maja tsaptujkp. Ku tse'e duvaa'mpítsumdi, van'it tse'e je tsaptajk duyak'a-tojkti. ³¹ Yak'oo'kuvaandinup tse'e vye'na ku ve'e je kats dumotu je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk jets yoojmuktup ajxuktupe'e nujom je jayu jem Jerusalén. ³² Van'it tse'e duyaknay'amojkijidi je tyojpada jets je'eda pan pan jatye'e dunuvintsánidup numókupx jaty je tojpatajkta, jetse'e noomp ñajkxti joma ve'e je jáyuda. Ku tse'e je jayu du'ix je tojpa juu' ve'e dunuv-intsánip numiijl je tojpatajk maat je tyojpada, van'it tse'e dutsii'k'atúvidi je Pablo. ³³ Van'it tse'e je tojpatajk je vyintsán je Pablo divinkunajkxi jetse'e duyakjamyajtsji, jetse'e duyakjachoojmji mejtsk je cadena maat. Van'it tse'e du'amotutuvi pan pane'e je Pablo jets pan ti ve'e tudutún. ³⁴ Ax mak k tse'e je jayu kyotsta, kojtsp tse'e to'k kojtsp tse'e jado'k, je'e kajx tse'e kya'o'yixju je tojpatajk je vyintsán jetse'e juu' duvinmótuvut. Van'it tse'e je Pablo duyakjapyavijsji joma ve'e je tojpa chaanada. ³⁵ Ku ve'e jye'ydi joma ve'e je escalera, van'it tse'e je Pablo je tojpa pyatsaajmjidi kux yak'oo'kuvaajnjupe'e je numay jáyuda. ³⁶ Jidu'um tse'e mak k vyaandi:

—¡Va'an du'aa'ku!

Ku je Pablo ñakyukojsji jeja je numay jayu vyinkujk

³⁷ Ku ve'e je Pablo duyaktakavaandi jep joma ve'e je tojpa chaanada, van'it tse'e dunuujmi je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk:

—¿Nvaat ats mitse'e nmukótsut?

Van'it tse'e je tojpatajk je vyintsán y'atsoojvji:

—¿Tis, mkajtsp mitse'e je griego aaj? ³⁸ ¿Ka je'ep mitse'e to'k je egíptovit jayu juu' ve'e je jayu duyakpojtuk jetse'e numaktaaxk miijl je yakjaju'oo'kpa duyaknujix joma ve'e je jayu kyatsuuna?

³⁹ Van'it tse'e je Pablo y'atsaajv:

—Israeejlit jayu xa atse'e, jem atse'e Tarso nkukajpuna, ñumájip tse'e je kajpun jem cilíciat y'it jootm. Toojnik ats to'k aaj je maa'yun jets atse'e ya jayu dumukotsta.

⁴⁰ Masookju tse'e je tojpatajk je vyintsán. Ténip tse'e je Pablo vye'na jeja escalera kujx, van'it tse'e je kya'aj maat je numay jayu duyak'amat. Ku tse'e y'amó'tkajxti, van'it tse'e dutukmukajts je hebreo aaj. Jidu'um tse'e dunuujmi:

22

¹ —Nmu'israeejlit jáyuda, mújit jayutajkta, amotunaxta juu' atse'e nkotsuvaampy.

² Ku ve'e du'amotunajxti jets je hebreo aaj ve'e myukót-sjada, jaa'k'amó'ttu tse'e. Van'it tse'e je Pablo jyaa'kvaajñ:

³ —Israeejlit jayu xa atse'e. Jem atse'e Tarso nke'x, jem cilíciat y'it jootm. Ax yájats atse'e Jerusalén tunyee'k, je Gamaliel atse'e xyak'ixpajk, ve'em atse'e pu'ukam xtuk'ix xtuknuja'vi je njujpit jáyuvamda je pyava'nun. To'k aaj to'k joot atse'e je Nte'yam nmutún nmupuk, ve'em ax jo'n miitsta uxyam je Nte'yam xmutonda xmupakta jo'n. ⁴ Njomtoondup ntitoondup xa atse'e y'ijt pan pan jatye'e je Jesús dujaanchja'vidup jets atse'e n'ix vintso ve'e y'oo'ktat. Nyakjamyajtsjuduts atse'e je yaa'tyajik

jets je ta'axtajk, jets atse'e nyakjapyoxuntakpaajmjidi.
⁵ Je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta jets
 nujom je jáyuda juu' ve'e dunumájiduvap jep tsaptujkp,
 ñuja'vidupts je'e ve'e oy jets je'e atse'e xmooydu je nak
 jets atse'e ntukkatákadat je nmu'israeejlit jáyuvamda juu'
 ve'e tsuunidup jem damaascovit kyajpun kajxm. Je'e
 atse'e jem najkx n'íxtada pan pan jatye'e je Jesús du-
 jaanchja'vidup jets atse'e kunyakmejtsti yaja Jerusalén
 jetse'e kuchaachpaatti.

*Ku je Pablo dumaajntyk vintso ve'e je Jesucristo dujaanch-
 ja'vi'ukvaajñ*

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Ax jemts atse'e n'uknunujkx vye'na, jeena tse'e too'
 aajy, je damaascovit kajpun mutámani, kujk xaaj jo'n,
 van'itts atse'e tun to'mayji je tsapjootmit ajajtk ooy xtun-
 nujaj xtunnu'tu'kx. ⁷ Van'itts atse'e nnaxvipp jets atse'e
 n'amotunajxy to'k je ayook juu' ve'e vaan: “Saulo, Saulo,
 ¿tyajxts atse'e xtso'oxpúk?” ⁸ Van'itts atse'e n'amot-
 utuvi: “¿Pants mitse'e?” Van'it tse'e y'atsaajv: “Je
 Jesús xa atse'e, je nazarétit jayu juu' ve'e mtuntso'ox-
 pujkp.” Jidu'umts atse'e xnuujmi. ⁹ Je'eda juu' atse'e
 nmaatve'nidup, y'íxtuts je'e ve'e ku atse'e ooy xtunnujaj
 xtunnu'tu'kx, jetse'e cha'kidi, ax ka'a tse'e duvinmótudi je
 ayook juu' atse'e xtukmukojs. ¹⁰ Van'itts atse'e nvaajñ:
 “¿Tis atse'e ntónup?, Maja Vintsán.” Van'itts atse'e je
 Maja Vintsán xnuujmi: “Pojtuku jets najkxu jem Dam-
 asco, jem tse'e myakvaajnjat nujom pan ti ve'e mtónup.”
¹¹ Xyakviintsits atse'e ku atse'e je ajajtk n'ix, je'e kajxts
 atse'e xmajtsti je nmujatyoo' yam ats nka'm jets atse'e
 pavits xyaknajkxti jem Damasco.

¹² Jem tse'e vye'na to'k je jayu juu' ve'e Ananías duxaaj,
 vyinja'vip vyintsá'kipts je'e ve'e je Nte'yam ax jo'n je

Moisés je pyava'nun vya'añ, oñukojsijidupts je'e ve'e nujom je jáyuda juu' ve'e tsuunidup jem Damasco. ¹³ Je Ananíasts atse'e ojts xku'ix. Ku ve'e jye'y, van'itts atse'e xnuujmi: “Uts Saulo, vin'ixpajknuva.” Tun játyjits atse'e nvin'ixnuva jets ats je'e ve'e n'ix. ¹⁴ Van'itts atse'e xnuujmi: “Je Nte'yam, juu' ve'e je njujpit jáyuvamda vyin-ja'vidup vyintsá'kidup y'ijit, je'e tse'e mvinkoojnju jetse'e x'ixut je Jesús, tuv je'e ve'e je jyáyuvín je jyoojntykin, jetse'e x'amotunáxut ku ve'e viinm kyótsut. ¹⁵ Mpaajmjar mits je'e ve'e je tuvakojsun je'e kajx jeja nujom je jayu vyinkujk, jetse'e x'avánat juu' ve'e tux'ix tuxmótu. ¹⁶ ¿Ax tits mitse'e m'a'ixp? Pojtuku jets napetu, amótuvu je Nte'yam jetse'e je mtokin mtuknuvaatsjinit.”

Ku je Pablo du'ava'ni vintsq ve'e yaktuknukejx pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap

¹⁷ Ku atse'e nvimpijt yaja Jerusalén, tsapkojspts atse'e nve'na jep maja tsaptujkp, ¹⁸ jets atse'e xyak'ix je Maja Vintsán, jets atse'e xnuujmi: “Jatyji ve'e mpítsumut yaja Jerusalén, ka'a ve'e yaja je jayu dumajapámdat juu' ve'e mkajtsp ats kajx.” ¹⁹ Van'itts atse'e nnuujmi: “Maja Vintsán, oy xa ya'a ve'e dunujávada jets najkxp atse'e n'ijit jep tsaptujkp, jets atse'e nyakjamyátsjada pan pan jatye'e mjaanchja'vijidup, jets atse'e nyakjapyoxuntakpámjada, jets atse'e nyakjavyópjada. ²⁰ Ku ve'e je Esteban y'aa'k, je'e juu' ve'e je tuvakojsun dupaam mits kajx jeja je numay jayu vyinkujk, jemts atse'e nténiva vye'na, n'oyja'vits atse'e ku ve'e duyak'oo'kti, ats tse'e n'ix'ijit je vyitta pan pan jatye'e duyak'oo'ktu.” ²¹ Ax jidu'umts atse'e je Maja Vintsán xnuujmi: “Najkxu, ntuknukéxtapt ats mitse'e pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap.”

Ku je Pablo jem je tojpa kya'm tyaañ

²² Je vaatji tse'e je Pablo yak'amotunajxy. Van'it tse'e mačk vyaandinuva:

—¡Va'an du'aa'ku! ¡Ka'a xa ve'e dupaa'ty du'akeega jetse'e y'ukjoojntykinit!

²³ Mačk tse'e jyaa'kkajtsti, jetse'e je vyit dujeendi jetse'e du'ojtkti, jetse'e je naax dutsajvinvajti jetse'e jyajk, kux mačk aa'ke'e dutunmu'ékjada je Pablo. ²⁴ Van'it tse'e je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk, je'e tse'e duyakjatyajkiju je Pablo jep joma ve'e je tojpa chaanada. Jep tse'e du'ukyakjavyopuvaajnji kux je'e ve'e chojk jetse'e je Pablo du'avánat pan tyajxe'e je numay jayu mačk vyaandi, pan tyajxe'e mačk cho'oxpákjada. ²⁵ Tsúmani tse'e je Pablo vye'na jetse'e yakvóput, van'it tse'e dunujmi je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numókupx je tojpatajk:

—¿Yakjajtype'e je pava'nun jetse'e xvóptat to'k je ró-mait jayu pan ka'anume'e yaktokimpayo'oy?

²⁶ Ku ve'e du'amotunajxy je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numókupx je tojpatajk, van'it tse'e ojts dūvaa-jñja je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk. Jidu'um tse'e dunujmi:

—Tun ixu juu' ve'e mtonuvaampy, kux ró-mait jáyudam xa ya'a ve'e ya yaa'tyajk.

²⁷ Van'it tse'e je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk, je'e tse'e dununajkx je Pablo jetse'e du'amotutuvi:

—¿Tyúvame'e jets ró-mait jayu mitse'e?

Van'it tse'e je Pablo y'atsaajv:

—Je'e xa atse'e.

²⁸ Van'it tse'e je tojpa vyaannuva:

—Va'ajts tsóvax xa atse'e xpítsumji jets atse'e nromaitjáyuva.

Van'it tse'e je Pablo y'atsaajv:

—Je nke'xtkún kajxts atse'e rómaít jayu.

²⁹ Van'it tse'e dvinva'kvaatsti je'eda pan pan jatye'e je Pablo du'ukvopuvaandu; tsa'ki tse'e je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk ku ve'e dunuja'vi jets rómaít jayu je'e ve'e je Pablo jets je'e ve'e duyakjachoojmju.

Ku je Pablo dvinteni pan pan jatye'e dunumájidup jep tsaptujkp

³⁰ Je ku'óxit tse'e je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk, je'e tse'e duyakjamyukéjiju je Pablo kux je'e ve'e ñujavavaampy pan ti ve'e yaktukkumajtsip. Je'e kajx tse'e duyaknay'amojkiji je tee' je ñuvintsantajk maat nujom pan pan jatye'e dunumájiduvap jep tsaptujkp. Van'it tse'e je Pablo duyakjapyítsumji joma ve'e je tojpa chaanada jetse'e duyakjañajkxji jeja je tsaptujkpit jayu vyinkujkta.

23

¹ Van'it tse'e je Pablo dvin'ix je'eda pan pan jatye'e dunumájidup jep tsaptujkp, jetse'e dunujmídi:

—Nmu'israeejlit jáyuda, ka'a atse'e ti nnatyukjávaja jeja je Nte'yam vyinkujk uxyam paat.

² Van'it tse'e je tee' Ananías juu' ve'e dunuvintsánikajxp je tee'tajkta, je'e tse'e dutukpavaan pan pan jatye'e je Pablo paa'ténijidup jetse'e du'akupa'kxadat.

³ Van'it tse'e je Pablo y'atsaajv:

—Je Nte'yam xa mitse'e myaktsaachpaa'tjup! Ve'em xa mitse'e ax jo'n to'k je ne'ev juu' ve'e po'o'p, ka'a tse'e kye'ex pan ti ve'e jep akujkp. ¿Je'e kajx mits je'e ve'e mtsuuna jetse'e nnatyijju jets atse'e xtókippayo'oyut ax jo'n je Moisés je pyava'nun? ¿Ax tyajxts atse'e xyakjay'akupá'kxava'añju?, ka'a xa ve'e ve'em pyuma jep je Moisés pyava'nun kujxp.

⁴ Van'it tse'e vyaandi pan pan jatye'e je Pablo du-paa'ténidup:

—¿Ve'eme'e xvinkojtspét ya tee' juu' ve'e dunuv-intsanikajxp je tee'tajkta jetse'e je Nte'yam dumutún dumupuk?

⁵ Van'it tse'e je Pablo vyaajñ:

—Nmu'israeejlit jáyuda, ka'a atse'e nnujava jets tee'-dam ya'a ve'e juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta, kux jidu'ume'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ: “Ka'a tse'e xko'oñukótsadat pan pan jatye'e myakkutojkuxjudup.”

⁶ Van'it tse'e je Pablo je nuja'vin dupujk jets jeme'e juu' ve'e je saduceotajk jets jeme'e juu' ve'e je fariseotajk, je'e kajx tse'e jidu'um mak̄k vyaajñ:

—Nmu'israeejlit jáyuda, fariseo xa atse'e, fariséovats atse'e je chaan je kyooj. Je'e kajxts atse'e nyaktokimpay-o'oy kux njaanchja'vip atse'e jets joojntypajktinuvape'e jado'k nax je oo'kpatajkta.

⁷ Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e je fariseotajk jets je saduceotajk ñakyojtsvintsov'ukvaajnidi, ka'a tse'e kijpx je vinma'yun dujajejpti. ⁸ Ve'eme'e je saduceotajk vya'anda jets ka'a ve'e je oo'kpatajk y'ukjoojntypajktinuvat, jets ka'a ve'e pan ángeles, jets ka'a ve'e pan ko'oyjáyuvap; ax je fariseotajkta, jyaanchja'vidupts je'e ve'e jets jeme'e je ángeles, jets jeme'e je ko'oyjáyuvap, jets joojntypajktinuvape'e jado'k nax je oo'kpatajk. ⁹ Van'it tse'e mak̄k ñañe'mjidi, jetse'e tyénidi je tsaptujkpit yak'ixpajk-pada juu' ve'e fariséoda, jetse'e vyaandi:

—Ka'a xa aats ya'a ve'e ti tokin mpaatyja. Jets pan je ángeles ijk ya'a ve'e tumyukatsju, kadi je Nte'yam ntso'oxpajkumda —jidu'um tse'e vyaandi.

¹⁰ Ax nuyojk mak̄k tse'e ñakyojtsvintsoojvjidi. Tsa'kipe'e je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk kux ku ve'e je Pablo mak̄k duyaktsaachadat.

Je'e kajx tse'e dunukejxi je tyojpatajk jetse'e jep duyakpítsumdat jetse'e duyaknajkxtinuvat joma ve'e je tojpa chaanada.

¹¹ Je tsooj tse'e je Pablo yak'ixji je Maja Vintsán, jetse'e ña'muxji:

—Pablo, jot'amaja. Ve'em ax jo'n je tuvakojsun tux-pum ats kajx yaja Jerusalén, tun vinkopk je'e ve'e jetse'e ve'em najkx je tuvakojsun xpaampa ats kajx jem Roma.

Ku je israeejlit jayu du'ukkojsmojkti pan vintso ve'e je Pablo kuduyak'oo'kti

¹² Je ku'óxit tse'e je israeejlit jayu du'ukkojsmojkti pan vintso ve'e je Pablo kuduyak'oo'kti. Jidu'um tse'e ñavyaajnidi:

—Va'an je Nte'yam xyaktsaachpaatumda pan ka'yumdup ookumdupe'e ku ve'e je Pablo kya'aa'kna.

¹³ Nuvujxtkupx naxye'e je yaa'tyajka juu' ve'e ve'em vaandu. ¹⁴ Van'it tse'e ojs du'ixta je tee'tajk je vyintsanda maat je israeejlit je myújit jáyuda, jetse'e vyaandi:

—Ta xa aatse'e nva'añ jets ka'ajam aatse'e nkáyut n'oo'kut vi'name'e je Pablo kya'aa'k. Pan ntuumps aatse'e ve'em, va'ants aatse'e je Nte'yam xyaktsaach-paatni. ¹⁵ Najkxtats n'it miitse'e jets pan pan jatye'e dunumájiduvap jep tsaptujkp, najkxu x'amótuda je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk jetse'e kep duyakmétsut je Pablo, je'e ve'e mtuk'akótstap jets mjaa'knujavavaandupe'e ti je'e ve'e tyoon. Apaamdukan-its aatse'e nve'nat jeja too' aajy jets aatse'e nyak'oo'kut.

¹⁶ To'k je mix ónuk juu' ve'e je Pablo du'lámip je tyaak kajx, je'e tse'e dumotu ti ve'e tyonuvaandup. Van'it tse'e ñujkx joma ve'e je tojpa chaanada jetse'e duvaajnji je Pablo. ¹⁷ Van'it tse'e je Pablo dunukejxi to'k je tojpa

juu' ve'e dūnūvintsánip numókupx je tojpatajk, jetse'e dūnūujmi:

—Yaknajkxu to'k aaj ya mix ónuk joma ve'e je tojpa juu' ve'e dūnūvintsánip numiijl je tojpatajk, kux jepe'e juu' ve'e tyukmukotsuvaampy.

¹⁸ Van'it tse'e je tojpa juu' ve'e dūnūvintsánip numókupx je tojpatajk, je'e tse'e je mix ónuk dumaaadi jetse'e dūnūujmi je tojpa juu' ve'e dūnūvintsánip numiijl je tojpatajk:

—Je Pablo juu' ve'e nmajtsumdu, je'ets atse'e tuxnuujma jets atse'e ya mix ónuk nmaatmínut kux jepuke'e juu' ve'e mtukmukotsuvaajnjud.

¹⁹ Van'it tse'e je tojpa juu' ve'e dūnūvintsánip numiijl je tojpatajk, je'e tse'e je mix ónuk dumajts jem kya'm jetse'e apuk dūvaajv, jetse'e du'amotutuvi:

—¿Tits atse'e xtukmukotsuvaamp?

²⁰ Van'it tse'e je mix ónuk y'atsaajv:

—Tā xa ve'e je israejlit jayu dukojtsmókta jetse'e myaknaajmat jets kepe'e xyaknajkxut je Pablo joma ve'e ñay'amókajada pan pan jatye'e dūnumájidup jep tsaptujkp. Ax je'e tse'e tyuk'akótstap jets jyaa'knūjavavaandupe'e pan ti ve'e je Pablo tyoon. ²¹ Kádits xjaanchjáva, kux naxy je'e ve'e nūvujxkupxta je yaa'tyajk y'a'íxtat jeja too' aajy. Tā xa ve'e vya'anda jets ka'ajam je'e ve'e kyáydat y'oo'ktat vi'name'e je Pablo kya'aa'k. Pan tyoondupts je'e ve'e ve'em, y'amótuduts je'e ve'e je Nte'yam jetse'e yaktsaachpaatjidinit. Je'ejyji tse'e y'a'íxtup pan vintso mitse'e mva'añ.

²² Van'it tse'e je tojpa juu' ve'e dūnūvintsánip numiijl je tojpatajk, je'e tse'e dupakejxnu je mix ónuk jetse'e dūnūujmi jets ni pana ve'e dukavaajnjat jets távani ve'e du'avana.

Ku je Pablo yakpakejx jeja je yakkutojka Félix vyinkujk

²³ Van'it tse'e dūnūkejxi nūmejtsk jē tyojpa juu' ve'e dūnūvintsánidup kāk mōkupx jaty jē tojpatajk jētse'e dū-tukpavaajñ jētse'e du'apaamdukadat nūmejtsk mōkupx jē tojpada juu' ve'e tékum, nūtoogupxuk majk juu' ve'e jem caballo ni'kxmda, jets nūmejtsk mōkupx juu' ve'e jē lansa dūpakajptup, ve'em tse'e ñajkxtat jem cesaréait kyajpun kajxm koo'ts taaxtojtuk yaaxp. ²⁴ Yakjay'apaaajmtkiju tse'e jē caballo juu' ve'e jē Pablo tyuktsaanap jētse'e dūpavaajñ jētse'e makksatsots jē Pablo dūyaknajkxtat jeja jē yakkutojkpa Félix vyinkujk. ²⁵ Tyukmukejxidu tse'e jē nak juu' ve'e jidū'um vaamp: ²⁶ “Ats, jē Claudio Lisias, nvinkukojsip ats mitse'e, ñumájiva yakkutojkpa Félix. ²⁷ Jē israeejlit jayu ve'e dūmajtstu ya yaa'tyajk jētse'e dū'ukyak'oo'kuvaandi. Ku atse'e nnuja'vi jets rómaait jayu ya'a ve'e, van'litts atse'e nmaadi jē ntojpatajk jets aatse'e ojs nyaktsa'ak. ²⁸ Nnujavavaampyts atse'e pan ti ve'e tyukkuyak'oo'kavaandup, je'e kajxts atse'e nyaknujckx jeja jē'e vyinkujkta pan pan jatye'e dūnumájidup jep tsap-tujkp. ²⁹ Jē'edam tse'e tyuknuxa'aidup jē kats juu' ve'e je'e jē pyava'nun kajxta. Ax ka'a tse'e dūpaa'ty dū'akeega jets ya'a ve'e y'oo'kut, ni je'e jētse'e pyoxuntaktsaanat. ³⁰ Nnuja'vi atse'e jets y'ukkojtsmojkto ve'e jē israeejlit jáyuda jētse'e kuduyak'oo'kti, je'e kajxts ats mits ya'a ve'e ntuknukex. Tats ats je'e ve'e nnaajmada jets jeja ve'e mits mvinkujk najkx dukotsta pan ti ve'e tyuktso'oxpajktup. Vanxúpjits je'e ve'e juu' ats mitse'e ntuknuja'yip. Jē nnavyaatumjut.”

³¹ Van'it tse'e jē tojpa dūyaknajkxti koo'ts jē Pablo jem Antípatris, ve'em ax jo'n yaktukpavaandi. ³² Jē ku'óxit tse'e vyimpijttini jē tojpatajk juu' ve'e tékum; pan pan jaty tse'e jem caballo ni'kxmda, jyaa'kmaatnajkxtu tse'e jē Pablo. ³³ Ku ve'e jye'ydi jem Cesarea, van'it tse'e dūmooydi jē nak jē yakkutojkpa jētse'e dūtukkatajkidi jē

Pablo. ³⁴ Ku ve'e je yakkutojkpa je nak dukojtskujx, van'it tse'e du'amotutuvi je Pablo pan jómit jayu je'e ve'e. Ku ve'e dunuja'vi jets cilciait jayu je'e ve'e, ³⁵ van'it tse'e dunuujmi:

—Van'it xa ats mitse'e n'amotunáxut ku ve'e myétstat pan pan jatye'e mnuxa'ajjidup.

Van'it tse'e dupavaajñ jetse'e yakpámüt joma ve'e yak'ix'ítüt jem tajkm juu' ve'e ijt je yakkutojkpa Herodes jye'e.

24

Ku je Pablo dūvinteni je Félix

¹ Kumugoxxaaj tse'e je Ananías, je tee' juu' ve'e dunuv-intsanikajxp je tee'tajkta, je'e tse'e je'y jem Cesarea maat je israeejlit je myújit jáyuda jets to'k je kojtsaava juu' ve'e Tértulo duxaaj, je'e tse'e najkxtu jeja je yakkutojkpa vyinkujk jetse'e dunuxa'aadat je Pablo. ² Ku ve'e duyak-je'ydi je Pablo, van'it tse'e je Tértulo ñuxa'ajji. Jidu'um tse'e dunuujmi je Félix:

—Ñumájiva yakkutojkpa, mits kajx xa aatse'e n'it oy joot, ka'a ti muvaampa ka'a ti tso'oxpajkpa, oy tse'e ntsuunimda kuxe'e aats xyakkutujkja je vijin je kejun maat. ³ Ñumájiva Félix, ooyts aatse'e ntunkejxtuk ya maa'yun juu' aats mitse'e xtoojnip. ⁴ Ax ka'ats ats mitse'e nyak'atanuva'añ jek, je'e kajxts aats mitse'e nmunoo'kx-tuk jets aatse'e to'k mejtsk aaj xkats'amotunáxut. ⁵ Ve'em aatse'e mpaa'ty jets yaknacho'oxpajkjup ya'a ve'e je jayu. Nujom pan vinxupe'e je it je naax joma ve'e je israeejlit jayu chaanada, ve'em tse'e je jayu duyaknapyajkva'kxyju, ñukuvajkip tse'e je jáyuda juu' ve'e yaktijtup nazarétit jáyuda. ⁶ Y'ukyakvintsa'kintokiyuvaan tse'e je maja tsap-tajk, je'e kajxts aatse'e nmajch jets aatse'e ntokimpay-o'oyut ax jo'n aats je mpava'nun vya'añ. ⁷ Ax je tojpa

juu' ve'e Lisias duxaaj, juu' ve'e dunuvintsánip numiijl je tojpatajk, je'e tse'e dutuktajki jets aatse'e akee'y xpajkji, ⁸ jetse'e vyaajñ jets pan pan jaty aats ya'a ve'e nnuxa'aip, jets yaja aatse'e nmétsut mits mvinkujk. Viinm tse'e m'o'yixju jetse'e x'amotutúvat, ve'em tse'e xnujávát jets tyúvam je'e ve'e juu' aatse'e ntuknuxa'aip.

⁹ Je israeejlit jáyuda juu' ve'e jem ve'nidup, ñukojt-spejttu tse'e je Tértulo je y'ayook, ve'eme'e vyaandi jets ve'emam je'e ve'e. ¹⁰ Van'it tse'e je yakkutojkpa je Pablo dutukvinja'vi jetse'e kyótsut. Van'it tse'e je Pablo vyaajñ:

—N'oyja'vip atse'e jets atse'e nnakyukótsjut yaja mits mvinkujk, kux nmuja'vinup atse'e jets may joojntani mitse'e myakkutojkpatsuuuna yaja naxkujx kajpun kujx. ¹¹ Pan mtsajkp, m'o'yixjupts mitse'e jetse'e xnujávát jets uxyaanume'e makmejtsk xaaj y'it atse'e nje'ya jem Jerusalén, je Nte'yam atse'e nvinjavavaan nvintsa'a-gavaan, ¹² ka'ats atse'e pan nmaatnakyojtsvintsoojvi, ni ka'ats atse'e je jayu nyakoojmuk nyak'ajxuk jep maja tsaptujkp, ni jem kajpun jootma. ¹³ Ka'a xa ya'a ve'e y'o'yixjada jetse'e dutuk'íxtat jets tyúvam je'e ve'e juu' atse'e xtuknuxa'a'idup. ¹⁴ Ax juu'ts atse'e nkuvujkp, je'ets je'e ve'e jets nvinja'vip nvintsa'kip atse'e je Nte'yam, juu' ve'e aats je njujpit jayu vyinja'vidup vyintsa'kidup y'ijit, je Jesús je tyoo' atse'e nyo'oy, juu' ya'a ve'e tyijitup viijnk ixpajkun, kux njaanchja'vip atse'e nujom juu' ve'e jyatyaandu jep Kunuu'kx Jatyán kujxp je Moisés jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. ¹⁵ Ve'emts atse'e je Nte'yam njaanchjáva ax jo'n ya'ada, njaanchja'vivapts atse'e jets joojntykpajktinuvape'e jado'k nax je oo'k-patajktá, ve'em tse'e juu' ve'e tuv jáyuvídu joojntykidu, nay ve'empa tse'e juu' ve'e jomjáyuvídu tijáyuvídu jetse'e jyomjoojntykidi tyijoojntykidi. ¹⁶ Je'e kajxts atse'e juu' ntun vintso atse'e ti nkanatyukjávajat jeja je Nte'yam

vyinkujk jets jeja je jayu vyinkujk.

¹⁷ 'May joojnt atse'e n'ijt joma viijnk it viijnk naax, van'itts atse'e nvimpijtnuva jem Jerusalén, nmo'ovaampyts atse'e je ayooa jayu je putajkin, nay ve'empats atse'e n'ukpamuvaajñ je yax. ¹⁸ Je'ets atse'e ntuump vye'na ku atse'e jep maja tsaptujkp xpaatti je israeejlit jáyuda juu' ve'e jem Asia tsuundup, távani atse'e nnaajkva'achju vye'na, ka je numay jayu maatap, jets ka'a ve'e je jayu yoojmukti y'ajxukti. ¹⁹ Pan jep xa ve'e ats je ntokin kuy'it, tukkadaakjudupts je'e ve'e jetse'e yaja kuy'itta pan pan jaty atse'e x'ixtu jep maja tsaptujkp jets atse'e xnuxa'aadat. ²⁰ Pan jep tse'e ats je ntokin kuy'it, va'ants ya'ada juu' ve'e yájada dunukotsta pan ti tokin atse'e xpaatjidu ku atse'e nve'na jeja je'e vyinkujkta juu' ve'e dunumájidup jep tsaptujkp. ²¹ Ukpü nunajtp tse'e jetse'e jem je jáyuda juu' ve'e vaandup jets njajejpp atse'e je tokin ku atse'e makk jidu'um nvaajñ jeja je'e vyinkujkta: "Je'e xa ats miitse'e xtuktokimpayo'lydup kuxe'e ats njaanchjáva jets joojntykpajktinuvape'e jado'k nax je oo'kpatajkta."

²² Ku ve'e je Félix du'amotunajxy, van'it tse'e vyaajñ jets ux'ooknume'e je Pablo dujaa'ktokimpayo'oyut, kux ñuja'vip je'e ve'e oy vintso ve'e dujaanchjávada pan pan jatye'e je Cristo dupanajxtup. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Ku ve'e myétsut je tojpatajk je vyintsán juu' ve'e Lisias duxaaj, van'itts atse'e njaa'knujávat vintso ve'e ya mkats xyak'ixuvada.

²³ Van'it tse'e je Félix dupavaajñ to'k je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numókupx je tojpatajk jetse'e je Pablo dujaa'kyakjay'ix'ítjüt jetse'e du'itumo'ot pan pan jatye'e myaatnayja'vijup jetse'e kyu'ixjüt jetse'e pyattónajat.

²⁴ Vee'n tse'e je it ñajxy ku ve'e jye'y je Félix maat je ñu-da'ax Drusila, israeejlit ta'axtajk je'e ve'e y'ijt, van'it tse'e

je Félix dunukejxi je Pablo jetse'e je Pablo vya'nuxji vintso je'e ve'e ku ve'e je Jesucristo yakjaanchjáva. ²⁵ Ku ve'e je Pablo du'ava'ni je tuv joojntykin, je nay'akuvaa'nin, jets je tokin payo'yun juu' ve'e miinnup, tsa'kipajk tse'e je Félix jetse'e vyaajñ:

—Nvaatani vanxup. Ku atse'e je tiempo njayéput, van'itts ats mitse'e nnukejxinuvat.

²⁶ Je'e tse'e je Félix chajkp jetse'e je Pablo je meen myo'ojut jetse'e dumaso'okut, je'e kajx tse'e may nax duyaxtsaajv jetse'e dujaa'kmaatnakyótsjut. ²⁷ Je'e tse'e je Félix chojk jetse'e je israeejlit jayu y'oyjávajat, je'e kajx tse'e je Pablo pakmuk duyaktaajñ. Mejtsk joojnt tse'e ve'em je it ñajxy, van'it tse'e je Félix pyítsumni jep kyutojkun jaatp jetse'e tyajki je Porcio Festo.

25

Ku je Pablo duvinteni je Festo

¹ Ku ve'e je Festo tyajki yakkutojkpa, kutoojk xaajts je'e ve'e jem Cesarea chaa'n jetse'e ñujkx jem Jerusalén.

² Jem tse'e je tee' je ñuvintsantajkta jets je israeejlit jáyuda juu' ve'e dunumájidup, je'e tse'e dunuxa'aidinuva je Pablo. ³ Je'e ve'e y'amótudu je maa'yun jetse'e je Pablo dunukéxat jetse'e ñajkxut jem Jerusalén, y'ukyak'oo'kuvaandu ve'e jeja too' aajy. ⁴ Van'it tse'e je Festo y'atsaajv jets jeme'e Cesarea je Pablo y'it pakmuk jets viinme'e je Festo ñajkxut jem. ⁵ Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Miiitsta, pan pan jatye'e yakkutojktup, kijpx tse'e nja'mdat jem Cesarea. Pan jyayejppe'e je yaa'tyajk je tokin, m'o'yixjadapts miitse'e jetse'e jem je tyokin xyaknuke'xnatákatat.

⁶ Toodojtuk uk majk xaaj jo'n tse'e je Festo y'ijt jem Jerusalén, van'it tse'e vyimpijtnuva jem Cesarea. Je ku'óxit tse'e y'ajxtk joma ve'e yakkutuk jetse'e je Pablo

dunukejxi. ⁷ Ku ve'e je Pablo tyajki, van'it tse'e ñaajktámi-jidi je israeejlit jáyuda juu' ve'e jem Jerusalén tsoo'ndu jetse'e makk tyuknuxa'ajjidi may viijn, ka'a tse'e tii ti ve'e tyuktokimpámdap. ⁸ Jidu'um tse'e je Pablo ñakyukatsju:

—Ka'a xa atse'e ti tokin ntun. Ka'a atse'e nyakvintsa'k-intóki je israeejlit jayu je pyava'nun jets ka'ava je maja tsaptajk, ni je rómaït yakkutojkpa.

⁹ Je'e tse'e je Festo chajkp jetse'e je israeejlit jayu du'oyjávát vintso je'e ve'e juu' dutún, je'e kajx tse'e du'amótutuvi je Pablo:

—¿Mtsajkpe'e jetse'e mnajkxut jem Jerusalén jets ats mitse'e jem ntokimpayo'oyut?

¹⁰ Van'it tse'e je Pablo y'atsaajv:

—Yaja xa ve'e dutsak jets atse'e nyaktokimpayo'oyut joma ve'e je rómaït yakkutojkpa tyokimpayo'oy, ka jemap Jerusalén. Oy xa mitse'e xnujáva jets ka'a atse'e nmuto'kintún je israeejlit jayu. ¹¹ Pan jep xa ve'e ats je ntokin kuy'it juu' ve'e je oo'kun duvinmajtsjup, nvaatts atse'e n'oo'kut; ax pan taayts je'e ve'e juu' ats ya'a ve'e xtuknuxa'aidup, ni pana tse'e kyatukkada'akyju jets ats je'e ve'e xtukka'atákadat. Je'e atse'e n'amótup jets atse'e je yakkutojkpa César viinm xtokimpayo'oyut.

¹² Ku ve'e je Festo dukojtsmojkti maat je jyayu, van'it tse'e je Pablo dunuujmi:

—Pan je'e xa ve'e mtsajkp jetse'e je yakkutojkpa César mtokimpayo'oyjut, mtokimpayo'oyjupts mits je'e ve'e.

Ku je Pablo duvinteni je yakkutojkpa Agripa

¹³ Ku ve'e ve'e'n je it ñajxy, van'it tse'e jye'y je yakkutojkpa Agripa maat je Berenice jem Cesarea, je Festo ve'e ojts duku'ixta. ¹⁴ Ku ve'e jem y'ijtti mejtsk toojk xaaj, van'it tse'e je Festo tyukmumaajntykjidi jidu'um:

—Jeja xa ve'e yaja to'k je yaa'tyajk juu' ve'e je Félix myasook pakmuk. ¹⁵ Ku atse'e jem Jerusalén nve'na, jemts atse'e x'amótudi je tee'tajk je vyintsanda maat je israeejlit je myújit jáyuda jets atse'e je Pablo nyak-jay'oo'kjut. ¹⁶ Van'itts atse'e n'atsoovdi jets ka'a ve'e je rómaít yakkutojkpa pan duyakjay'aa'kju pan ka'a ve'e je yaknuxa'aiva aviinm ah'am dumaaatnavyinténaja jeja je yakkutojkpa vyinkujk, ve'em tse'e y'o'yixjut jetse'e ñakyukótsjut. ¹⁷ Je'e kajx tse'e, ku je'e ve'e myejtsti, ka'ats atse'e je tiempo nyakvintoki. Je ku'óxitts atse'e n'ajxtk joma atse'e nyakkutuk jets atse'e nnukejxi je yaa'tyajk. ¹⁸ Ax je'eda juu' ve'e ojts ñuxa'aajada, ni vinxupa tse'e dukatuknuxa'aídi juu' atse'e n'ukvinmaay; ¹⁹ je'ejyji ve'e tyuktso'oxpajktup juu' ve'e jyaanchja'vidup, jets to'k je jayu juu' ve'e Jesús duxaaaj, juu' ve'e oo'k, juu' ve'e je Pablo tyijp jets joojntypajknuva ve'e jado'k nax. ²⁰ Ka'a atse'e nnujava pan ti atse'e ntónup, je'e kajxts atse'e je Pablo n'amotutuvi pan chajkpe'e jetse'e jem Jerusalén ñajkxut jets atse'e jem ntókimpayo'oyut. ²¹ Ax ku tse'e du'amotu jetse'e je yakkutojkpa César tyókimpayo'oyjut, je'e kajxts atse'e pakmuk nyaktaannuva van'it paat ku ve'e y'óyat jets atse'e ntuknúkéxut je yakkutojkpa.

²² Van'it tse'e je Agripa dunuujmi je Festo:

—N'amotunaxuvaampap xa atse'e je yaa'tyajk.

Van'it tse'e je Festo y'atsoojvji:

—Kep xa ve'e x'amotunáxut.

²³ Je ku'óxit tse'e je Agripa maat je Berenice tyajkidi jep je yakkutojkpa tyujkp, ooy tse'e dutunyaknúke'xnatajkidi je majin juu' ve'e jyajejptup. Je'e maat tse'e je tojpa juu' ve'e dunuvintsánidup kakmiijl je tojpatajk, jets je viijnk jayu juu' ve'e jem dunumájidup kajpun kajxm. Van'it tse'e je Festo dunukejxi je Pablo. ²⁴ Ku ve'e duyakmejtsti, van'it tse'e je Festo vyaajñ:

—Yakkutojkpa Agripa, jets miitsta, jáyuda, pan pan jatye'e yaja tumnay'amókajada, uxyájats je'e ve'e je yaa'tyajk, máyani xa ve'e je israeejlit jayu, ve'em tse'e jem Jerusalén ve'em tse'e yaja Cesarea, je'ets atse'e makk xnuujmidup jets vyinmajtsjupe'e jetse'e y'oo'kut. ²⁵ Ax ve'emts atse'e mpaa'ty jets ka'a ya'a ve'e duvinmachju jetse'e y'oo'kut. Kux ats ya'a ve'e x'amotu jetse'e tyokimpayo'oyjut je yakkutojkpa César, je'e kajxts ats je'e ve'e ntuknukexava'añ. ²⁶ Ax ka'ats atse'e mpaa'ty ti atse'e ntuknujáyap je yakkutojkpa ya'a kajx. Je'e kajxts atse'e yaja miits mvinkujkta mpum, jets vinkopke'e yaja mits mvinkujk yakpum, yakkutojkpa Agripa, jetse'e to'k aaj x'amotutúvadat jetse'e yak'ixut pan yakpaatpe'e je tyokin jetse'e y'óyat vintso atse'e nnujáyat je yakkutojkpa juu' ve'e je maja kutojkun duka'mip. ²⁷ Ve'em atse'e njava jets ni vinxupa ve'e dukapaa'ty dukah'akeega jets atse'e nkéxut to'k je jayu juu' ve'e pakmuk ijtp jets atse'e nka'avánat pan ti tókin'e'e tudutún.

26

Ku je Pablo dutuknuja'vi je yakkutojkpa Agripa jets ti ve'e yaktuktso'oxpajkp

¹ Van'it tse'e je yakkutojkpa Agripa dunuujmi je Pablo: —O'yip xa ve'e jetse'e mnakyukótsjut.

Van'it tse'e je Pablo je kya'aj duyakpojtuk, jetse'e vyaajñ:

² —Yakkutojkpa Agripa, xoojntkp xa atse'e nnayjávaja ku atse'e yaja mits mvinkujk nmakyukótsjut jets ats mitse'e ntuk'ixut jets xnuvampejtup atse'e je israeejlit jáyuda ku atse'e xnuxa'aada, ³ kux mnuja'vinup xa mitse'e nujom je israeejlit jayu je kyostuumbreda jets je'e juu' aatse'e nnatyukkojtsvintsoojvup. Je'e kajxts atse'e to'k aaj n'amotu jetse'e x'amotunáxut joma vaat atse'e nkats.

Vintsə je Pablo jyoojntyki ku ve'e ka'anum je Jesucristo dujaanchjáva vye'na

⁴ Van'ítani ku atse'e pi'knum nve'na, ñuja'vidup xa je'e ve'e nujom je israeejlit jayu vintsə atse'e njoojntyki joma ve'e ats je n'it je nnaax jets jem Jerusalén. ⁵ Pan je'e ve'e kudukotsuva'anda, kudu'avánadats je'e ve'e jets fariséovam atse'e van'ítani ku atse'e mootsknum nve'na; je ixpajkun juu' ve'e pyanajkxtup, je'e tse'e dunutso'oxikajxp juu' ve'e je israeejlit jayu ज्याanchja'vidup. ⁶ Ax je'ets atse'e uxyam yaktuktokimpayoy'yp kux njaanchja'vip atse'e jets je Nte'yame'e duyakjoojntykpajknuvap je oo'k-patajka, ve'em ax jo'n dutukvinva'ni aats je njujpit jayu. ⁷ Je'e aatse'e n'a'ixp jetse'e tyónjut kyótsjut juu' aatse'e je Nte'yam xtukvinva'ni, aats, je makmejtsk jaka'a juu' ve'e je israeejlit jáyuda. Je'e kajxts aatse'e je Nte'yam jóvum xaaj jóvum tsooj nvinjava nvintsá'aga. Yakkutojkpa Agripa, je'e kajxts atse'e uxyam xnuxa'aada je israeejlit jáyuda kuxe'e ats n'avana jets joojntykpajktinuvape'e je oo'kpatajk jado'k nax. ⁸ ¿Jadi ka'a mitse'e xjaanchjáva jets je Nte'yame'e duyakjoojntykpajknuvap je oo'kpatajka?

Ku je Pablo dujomtún dutitún y'ijt je jaanchja'vivatajk

⁹ Viinm atse'e nnasja'vi jets pyaatyp y'akeeguij je'e ve'e jets atse'e njomtónut ntitónut je jayu juu' ve'e dujaanchja'vidup je Jesús, je nazarétit jayu. ¹⁰ Ve'em atse'e ntun y'ijt jem Jerusalén. Je tee'tajk je vyintsanda atse'e xmooydu je kutojkun jets atse'e nyakjapyoxuntak-paajmjidi numay je jayu juu' ve'e dujaanchja'vidup je Jesús. Ku aats je'e ve'e ntokimpayoy'di, vaants atse'e jetse'e y'oo'ktat. ¹¹ May naxts atse'e ntsaachtoondi jetse'e ve'em vya'andat jets ka'a ve'e du'ukjaanchja'vidini je Jesús. To'k tsaptajkm jado'k tsaptajkmnts atse'e ve'em

njátuka y'ijit. Qoyts atse'e ntuntukmu'ejkjidi ntuntukmu-jot'aajnidi, je'e kajxts atse'e njomtonda ntitonda y'ijit yaja jets joma ve'e viijnk tsóvit it viijnk tsóvit naax.

Ku je Pablo du'ava'ninuva vintso ve'e je Jesucristo du-jaanchja'vi'ukvaajñ

(Hch 9:1-19, 22.6-16)

¹² 'Ve'em atse'e mpayo'oy vye'na ku atse'e nnujkx jem Damasco je kutojkun maat juu' atse'e xmooydu je tee'tajk je vyintsanda. ¹³ Mits, yakkutojkpa, ku atse'e jeja too' aajy nve'na, kujk xaaj jo'n, van'itts atse'e n'ix je tsapjootmit ajajtk, je'ets atse'e maat ats je nmujatyoo'da ooy xtunnujaj xtunnutu'kx, va'ajts makkts aats je'e ve'e xtunnujaj xtunnutu'kx jets ka'a ve'e je aampa xaaj je ty'a'kxun. ¹⁴ Van'itts aatse'e nujom nmaxvippkujx jets atse'e n'amotunajxy to'k je ayook juu' atse'e jidu'um xnuujmi je hebreo aaj: "Saulo, Saulo, ¿tyajxts atse'e xtso'oxpúk? Viinm xa mitse'e mnakyo'otyúnju ku atse'e ve'em xtun." ¹⁵ Van'itts atse'e n'atsaajv: "¿Pants mitse'e?" Van'itts atse'e xnuujmi: "Ats xa je'e ve'e je Jesús, juu' ve'e mtuntso'oxpujpk. ¹⁶ Pojtuku. Je'e kajxts atse'e tunnaajknuke'xnatákaja yaja mits mvinkujk jets ats mitse'e xmutónut xmupákut jetse'e je tuvakojsun xpámüt juu' ve'e uxyam tux'ix jets je'e juu' ats mitse'e ntukyaknuke'xnatákap ux'ook. ¹⁷ N'ixup njayépupts ats mitse'e ku ve'e m'ítüt joma ve'e je israeejlit jáyuda jets pan pan jatye'e ka je'epta, je'eda juu' ats mitse'e uxyam ntuknukexjp. ¹⁸ Je'e kajxts ats mits je'e ve'e ntuknukex jetse'e dunujávatat jets ka óyap je'e ve'e juu' ve'e tyoondup jets jeme'e je Satanás kya'm y'itta. Ve'emts atse'e ntsak jetse'e dumasooktinit je kyo'oy joojntykinda jetse'e pyítsumdinit joma ve'e je Satanás yak'ítjada jetse'e tyajkidinit jem je Nte'yam y'am kya'm, ntsajkpts atse'e

jets atse'e xjaanchja'vidinit, ve'em tse'e je Nte'yam tyok-inmee'kxjadat jetse'e y'ijttinit je'e je jyayu, je jayu juu' je'e ve'e vyinkoon jetse'e dujajeyptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ve'em tse'e y'ijttinit ax jo'n je jayu juu' ve'e ijttu jeja akoo'ts it jaat jetse'e tutyákada jeja ajajtk it jaat." Jidu'umts atse'e nyaknuujmi.

Ku je Pablo dukutyuujn juu' ve'e yak'ixju

¹⁹ 'Yakkutojkpa Agripa, ku atse'e ve'em xyak'ix je tsapjootmit nuja'vin, ka'ats ats je'e ve'e nvintsaajv juu' atse'e n'ix nmotu, ²⁰ ñojk'óy atse'e ntukka'amay'ukvaajñ je oy kats je oy ayook jem Damasco, van'itts jem Jerusalén, jets jem nujom je israeejlit jayu y'it jootmda, nay ve'empa ve'e joma ve'e chaanada pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, je'e atse'e nvaajnjidup jetse'e dumasooktinit je kyó'oy joojntykinda, jetse'e je Nte'yam dupanajkx-tinit, ve'em tse'e duyaknuke'xnatakadat jets ta ve'e vyinmayumpijttini. ²¹ Ya'a kajxts atse'e je israeejlit jayu xmajtsti jep maja tsaptujkp jets atse'e x'ukyak'oo'kuvaandi. ²² Ax je Nte'yamts atse'e xputajkip uxym paat, nvaajnjidupts atse'e nujom je jayu, je mújit je muutskit, juu' ve'e y'ava'nidu je Moisés jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, ve'emts je'e ve'e vyaandi jets ve'eme'e tyónjut kyótsjut ax jo'n atse'e nkats. ²³ Je'e tse'e vaandu jets tsaachpaa'tupe'e je Cristo jetse'e muto'k y'ítut pane'e joojntykpajknupap ku ve'e távani y'aa'k vye'na, yaknuke'xnatakaps je'e ve'e je Nte'yam je tyoo' jeja je israeejlit jayu vyinkujkta jets je'e vyinkujktava pan pan jatye'e ka je'epta.

Ku je Pablo dunuujmi je yakkutojkpa Agripa jetse'e je Jesús dujaanchjávát

²⁴ Ku ve'e je Pablo ve'em kyajts, van'it tse'e je Festo mákk vyaajñ:

—Ka'a xa mitse'e mvija, Pablo! Je'e ve'e ku ve'e ooy mtunnakutoonka, je'e kajx tse'e mkoo'kvijini.

²⁵ Van'it tse'e je Pablo y'atsaajv:

—Ka'a xa atse'e nkavija, ñumájiva Festo, juu' xa atse'e nkajtsp, oy payo'oyani jets tyúvamts je'e ve'e.

²⁶ Uxyaja xa ya'a ve'e ya yakkutojkpa Agripa juu' ya'a ve'e nujom dunuja'vikajxp, je'e kajxts atse'e to'k aaj to'k joot yaja ya'a vyinkujk nkats, vinjávani xa atse'e jets nujom ya'a ve'e dunuja'viva, kux ka'a ya'a ve'e y'ayu'utspúma.

²⁷ Yakkutojkpa Agripa, ¿mjaanchja'vipts mitse'e juu' ve'e kyojtstu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajka? Nnuja'vip xa atse'e jets mjaanchja'vip mits je'e ve'e.

²⁸ Van'it tse'e je Agripa y'atsaajv:

—Ve'em xa mitse'e xnasjava jets tun jatyji atse'e njaanchjávat jets je Jesús je'e ve'e je Cristo, ¿ve'em xaja, kadi?

²⁹ Van'it tse'e je Pablo y'atsaajv:

—Pan jatyji, uk pan ka'a tun jatyji, je Nte'yam xa ve'e va'anup jets ka mítsjyape'e, ve'empa ve'e nujom pan pan jaty atse'e uxyam x'amotunajxtup, ve'emts je'e ve'e kuy'ijttuva ax jo'n ats, je'ejyji ve'e ku ve'e cadena tsum kya'íttat.

³⁰ Ku ve'e ve'em je Pablo vyaajñ, van'it tse'e tyénidi je yakkutojkpa Agripa maát je Festo jets je Berenice maát nujom pan pan jatye'e jem tsuunidup vye'na. ³¹ Apuk tse'e ñajxkti jetse'e dukojtsmojkti. Jidu'um tse'e ñavyaajnjudi:

—Ka'a xa ya'a ve'e ya jayu tudutitún juu' ve'e kyu'oo'kap ukpu juu' ve'e kyupoxuntaktsaanap.

³² Van'it tse'e je Agripa dunuujmi je Festo:

—Kuyakmasaak xa ya'a ve'e ya jayu pan viinme'e kudukah'amotu jetse'e je yakkutojkpa César tyokimpay-o'oyjut.

27

Ku je Pablo yakpakejx jep Roma

¹ Ku ve'e dunupaajmtkidi jetse'e je Pablo dupakéxtat jem itáliait y'it jootm, van'it tse'e je Pablo maat je viijnk jáyuda pan pan jatye'e pakmuk ijttuvap, je'e tse'e yakpaamdu jem je tojpatajk je vyintsán kya'm juu' ve'e Julio duxaaaj, numókupx je'e ve'e je tojpa dunuvintsana, je'e tse'e dunuvintsánip to'k jaka'a je tojpa juu' ve'e je yakkutojkpa Augusto César jye'e. Nmaadi ats je'e ve'e je Pablo. ² Tajkits aatse'e jem adramítiovit byaarco jootm juu' ve'e tsoo'mp vye'na, jeme'e ásiait y'it jootm ñujkx. Jemts aatse'e nmaatve'niva je Aristarco, jem Tesalónica je'e ve'e kyukajpuna jem macedóniait y'it jootm. ³ Je ku'óxitts aatse'e nje'y jem sidoonit kyajpun kajxm. Jem tse'e je Julio oy jayu ñapyaajmji maat je Pablo. Van'it tse'e dumasaak jetse'e je Pablo najkx duku'ix pan pan jatye'e myaatnayja'vijup jetse'e pyutákajadat. ⁴ Kuts aatse'e jem Sidón ntsaa'n, anajts aatse'e nmasaak je Chipre, to'k je naax juu' ve'e jem maaxy naaj akojkm taamp, kux xvinkumi'nip aatse'e je poj. ⁵ Nnajxts aatse'e jem maaxy najootm jem cilíciait jets panfíliait myu'avinkojkm. Van'itts aatse'e nje'y jem Mira, to'k je kajpun juu' ve'e jem líciait y'it jootm.

⁶ Jem tse'e je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip numókupx je tojpatajk, je'e tse'e dupaat to'k je alejandríait barco, jem Italia je'e ve'e ñujkx, jemts aatse'e xyaktajki. ⁷ May xaaajts aatse'e otyún nyo'y, jets aatse'e akee'y nje'y jem gnídovit myu'avinkojkm. Xvinkumi'nipnats aatse'e je poj, je'e kajxts aatse'e nnajxy jem salmoonit myu'avinkojkm, naa'najxts aatse'e je crétait naax juu' ve'e jem maaxy naaj akojkm. ⁸ Tso'oxts aatse'e mpaa'yo'y je it, van'itts aatse'e nje'y joma ve'e to'k je it juu' ve'e duxaaaj Buenos Puertos, je laséait kajpun mutam.

⁹ Jékani tse'e je it ñaxy vye'na, kutsa'agani ve'e jetse'e je jayu jem maaxy najootm yo'oyut kux táminupe'e je to'aats je poj aats, je'e kajx tse'e je Pablo jidu'um ña'muxjidi:

¹⁰ —Miits, yaa'tyajkta, nnuja'vip xa atse'e jets ooye'e ntuntsaachpaatumdat pan jaa'kja'mdupe'e; ka ya baar-cojyap ka ya tsúmjyap tse'e vintókiyup, nay ve'empa uu'me'e nvintókimduvat.

¹¹ Ax munuyojkts je'e ve'e je tojpatajk je vyintsán dumajapuujm je barco je vyintsán jets je barco je yakyoyva je ñuvintsán jets ni ka'a ve'e je Pablo. ¹² Ka'a tse'e du'oyja'vidi je it jetse'e jem duyaknáxtat je xox aats, je'e kajx tse'e du'ukvinmaaydi jetse'e jem Fenice kujye'ydi, jem je'e ve'eva crétaít y'it jootm. Je maja na'akaya juu' ve'e kuyoyip je maaxy naaj jem tso joma ve'e je xaaj pyítsum, jeja je'e ve'e je'e pya'ayi je feníceit kyajpun tyañ.

Ku je maakk poj jyey joma ve'e ñaxta vye'na jem barco jootm

¹³ Ku ve'e vee'n pyoj'ukvaajñ, noortets je'e ve'e je poj ñujkx, je naaxe'e vyinkunajkxip, van'it tse'e y'ukvinmaaydi jets kuy'o'yixjidi ve'e jetse'e kuñajkxti jem Fenice. Tsoo'nts aatse'e jem jets aatse'e njaa'knujkx jem crétaít ñaxpa'am. ¹⁴ Ku ve'e vee'n je it ñajxy, van'it tse'e tun to'mayji maakk tyumpaj juu' ve'e yaktijp Nordeste, jeja je'e ve'e naxkujx chaa'n je poj. ¹⁵ Kux tse'e je poj dukayak'o'yi jetse'e je barco yo'oyut joma ve'e je naax dumutama, je'e kajxts aatse'e nyakajty jets aatse'e je poj xyaknajkxut pan joma ve'e dutsak. ¹⁶ Najxts aatse'e jep cláudait y'it janaadup juu' ve'e jem maaxy naaj akokm, joma ve'e maakk kyatumpaj. Manutsaachts aatse'e je barco ónuk nyaktajki jep maja barco jaatp. ¹⁷ Ku aatse'e nyaktajki je barco ónuk, van'it tse'e je maja barco dumutso'midi dumujokidi. Tsa'kidup tse'e kux ku ve'e je barco cha'kxnit

jep po'o jaatp, je'e kajx tse'e duyakvajntkti je vit juu' ve'e je barco yakyoyjup ku ve'e tyukpoja jets aatse'e ve'emji mpaójut. ¹⁸ Je ku'óxit tse'e makna pyaj, je'e kajx tse'e je barco je chum dunavaji'ukvaandi jem maaxy najootm jetse'e ve'em duyaktaa'tkadat je barco. ¹⁹ Kutoojk xaajts aatse'e ntuktsamvatskujx je barco je pyaamduk. ²⁰ May xaaj tse'e kyoo'kke'xni ni je xaaja ni je maatsa, je mak poj je mak toojts aatse'e xtukkoo'yip, ve'emts aatse'e n'ukvinmay jets ka'a aatse'e kuntsaak.

²¹ Jékanits aatse'e nkakay, van'it tse'e je Pablo duvinku-va'ki je jáyuda jetse'e vyaajñ:

—Mii'tsta, yaa'tyajka, nuyojk oy atse'e kuxkats'amotunajxti jetse'e jem Creta kunkatsoo'numdi. Pan kunta'numdi ve'e jem, ka'a tse'e uxyam je xyup njomjajtumda ntijajtumda. ²² Ax kádits mtsaachvinmáyda, óyame'e ya barco vyintókiyut, ni pana tse'e kya'oo'kut. ²³ Tsuij atse'e tuxyak'ix to'k je Nte'yam je y'aangeles, je Nte'yam, juu' atse'e je jyayu, je'e juu' atse'e nvinja'vip nvintsak'ip. ²⁴ Jidu'umts atse'e tuxnuujma: “Kadi mtsa'aga Pablo, tun vinkopk je'e ve'e jetse'e jeja je rómaít yakkutojkpa vyinkujk najkx xvintena. Je Nte'yam tse'e tumto'nuxju je maa'yun jetse'e ni pana kya'oo'kut juu' ve'e ijttup mits maat jem barco jootm.” Jidu'umts atse'e tuxnuujma. ²⁵ Mii'tsta, yaa'tyajka, jot'amájadats. To'k aaj to'k joot atse'e je Nte'yam njaanchjáva jets ve'eme'e tyónjut kyótsjut ax jo'n atse'e je ángeles tuxnuujma. ²⁶ Ax je'yumdapts uu'me'e joma ve'e to'k je it yam maaxy naaj akójkm —jidu'um tse'e je Pablo vyaajñ.

²⁷ To'k tse'e je tsooj ku ve'e tso'm jo'n vye'na, may xaajani aatse'e nyo'oy vye'na, jem aatse'e Adria maaxy najootm nve'na jets aatse'e je poj xtukkoo'ya, van'it tse'e je barco yakyoyva dunuja'vidi jets yakmutáminupe'e je naax. ²⁸ Ku ve'e dukijpxti je tujpx maat vinxupe'e kyaaka

je naaj, van'it tse'e du'ixti jets ii'px xajtuk jo'ne'e kyaaka. Ku ve'e javee'n jyaa'kyo'y je barco, van'it tse'e dukijpstin-uva, makmokx xajtuk jo'n tse'e y'ijit. ²⁹ Tsa'kidup tse'e ku ve'e je barco myajta'tspétut joma ve'e je tsaaj, je'e kajx tse'e dunasta'yidi maktaaxk je pojxun jo'kun jep barco naadup jetse'e duvaa'ntánut. Van'it tse'e du'a'ixti ku ve'e je it jyajtukut. ³⁰ Van'it tse'e je barco yakyo'yva y'ukke'ekuvaandini, je'e kajx tse'e dukustay'ukvaandi je barco ónuκ, ve'em tse'e je jayu duyakvinmayda jets je pojxun jo'kune'e yakvajntktup jeja je barco vyinkujk tsov. ³¹ Van'it tse'e je Pablo dunuujmi je tojpatajk je vyintsán maat je tyojpada:

—Pan ka'a xa ve'e je barco yakyo'yva tyanda yam barco jootm, yam tse'e maaxy najootm n'oo'kumdat.

³² Van'it tse'e je tojpatajk dumutsojkidi je tujpx juu' ve'e tyukkustaaydup vye'na je barco ónuκ jetse'e duyakkustajkidini jem najootm je barco ónuκ.

³³ Je kujápit tse'e ku ve'e jajviinup vye'na, van'it tse'e je Pablo ña'muxjidi jetse'e kyáydat. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Makmokx xaajani xa ve'e mkakayda mkama'ajta.

³⁴ Tonda je maa'yun, kayda, ve'em tse'e mmajuváktat, kux ni pana ve'e kya'oo'kut, ni tía ve'e mkajátjadat mkanáxjadat.

³⁵ Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e je Pablo je tsapkaaky dukaajn jetse'e je Nte'yam dukukojtsji jeja nujom je jayu vyinkujkta. Van'it tse'e dutojkva'kxy jetse'e kyay'ukvaajñ. ³⁶ Van'it tse'e nujom jyot'amájidi jetse'e kyaaydi.

³⁷ Numejtsk mókupx jatoogupxuk maktojt jáyuts aatse'e nve'na jem barco jootm. ³⁸ Ku aatse'e nkooxji, van'it tse'e je barco dutuksamvaatsti, dujaa'kyaktaa'tkidi, jetse'e je trigo jem maaxy najootm dunasjojkidi.

Ku je barco vyintoki

³⁹ Ku ve'e je it jyajtk, ka'a tse'e je barco yakyoyva du'ixkajpti je it; ax y'ixtu tse'e to'k je ava'ajts it jeja maaxy napa'ayi juu' ve'e ooy je po'o dutunmaat. Van'it tse'e du'uknupaajmtkidi jetse'e jem po'o jootm kuduyaktajkidi je barco. ⁴⁰ Van'it tse'e dumutsojkidi je tujpx juu' ve'e je pojxun jo'kun maat jetse'e dumasooktini jem maaxy najootm. Van'it tse'e je kup dumukéjidi juu' ve'e je barco dutoo'mooy, jetse'e duyakpojtukti je vit juu' ve'e jeja je barco vyinkujk jetse'e duyakpapójut, ve'em tse'e je barco tyami'ukvaajñ jeja maaxy napa'ayi. ⁴¹ Ka'anumts aatse'e nje'ya vye'na jeja maaxy napa'ayi, van'it tse'e je barco jajp cha'kxni jep maaxy napa'tkup, ka'a ve'e y'ukyoo'kxni. Van'it tse'e je barco ajx cha'px'ukvaanni kux va'ajts makke'e je maaxy naaj yaknape'tsji. ⁴² Van'it tse'e je tojpatajk du'ukyak'oo'kuvaandi je jáyuda juu' ve'e pakmuk ijttup, je'e ve'e vyinmaaydup ku ve'e navaa'mp kukyeektini. ⁴³ Ax je tojpa juu' ve'e dunuv-intsánip numókupx je tojpatajk, ka'ats je'e ve'e dutsak jetse'e je Pablo y'oo'kut, je'e kajx tse'e dukamasaak jetse'e ve'em dutóndat, ñojk'óye'e dupavaajñ jets too'vajkpe'e ñatákadat je'eda pan pan jatye'e je navaa'nk dujajttup, ⁴⁴ ux'ook tse'e je'eda pan pan jatye'e vintaandup, je'e tse'e dutuknáxtap je kup ukpu je barco pu'u tuktaja. Ve'emts aatse'e nujom nje'y joma ve'e je naax.

28

Ku je Pablo vye'na jep maaltait y'it jaatp

¹ Ku aatse'e jem naxkajxm nje'y, van'itts aatse'e nnu-ja'vi jets Malta je'e ve'e je it duxaaja. ² Juu' ve'e je jémit jáyuda, oy jayu tse'e ñapyaajmjidi aats maat, pyaamdu ve'e je jaajn kux ooye'e je it tyuntu'uj tyunxux, jets aatse'e xyaxjidi xaampa. ³ Van'it tse'e je Pablo ojts dupakmuk je ta'ajts ja'axy. Jyankajpip tse'e vye'na ku ve'e to'mayji

ojs to'k je tsaa'n pyítsum jep ja'axy jaatp ku ve'e je jaajn dukuke'ek, jetse'e ojs je Pablo je tsaa'n kyamutso'otsaja, ka'a tse'e je tsaa'n jatyji myasookji. ⁴ Ku ve'e je maaltait jayu du'ixti jets ka'a ve'e je Pablo je tsaa'n myasa'akju, van'it tse'e ñavyaajnidi:

—Yakjayu'oo'kpadam xa ya'a n'ite'e ya jayu; óyam ya'a ve'e dujakuke'ek je maaxy naaj, ka'a tse'e je Nte'yam yakjajtuxju jetse'e jyaa'kjoontykat.

⁵ Van'it tse'e je Pablo je tsaa'n dukusxijt jetse'e du-janvippi, ka'a tse'e vyintsotoojni. ⁶ Je'e tse'e nujom y'a'ixtup jetse'e je Pablo je kya'aj kyixut ukpu jatyji y'oo'kut. Ku ve'e du'ixta jets ka'a ve'e vyintsojaty ku ve'e jékani dujah'a'ixta vye'na, van'it tse'e vyinmatyiktsti jetse'e vyaandi jets je'e ve'e to'k juu' ve'e yakvinjávap yakvintsa'agap.

⁷ Je it mutam tse'e vye'na je naax juu' ve'e je Publio jye'e, ñumájip je'e ve'e jem. Je'e tse'e oy jayu napyajmju aats maat jets aatse'e toojk xaaj jem tyak'am xyaktsuuni. ⁸ Jem tse'e je Publio je tyee' vye'na, jampa'am jets nuu'pun pa'amts je'e ve'e pajkjup. Van'it tse'e ojs je Pablo kyu'ixju jetse'e duntsapajts, jetse'e je kya'aj dutuknukaajn. Ku ve'e ve'em dutuujn, van'it tse'e je Publio je tyee' jyotk-daakni. ⁹ Van'it tse'e jye'yduva pan pan jatye'e pajjudup jem jetse'e je Pablo yakjotkadaakjuduva. ¹⁰ Qoyts aatse'e je jayu xtunyakmájidi may viijn. Ku aatse'e je barco mpajknuva, xmooyduts aatse'e juu' aatse'e n'ajootap jeja too' aajy.

Ku je Pablo jye'y jep Roma

¹¹ Toojk po'ots aatse'e ntsuuni jem maaltait y'it jootm. Van'itts aatse'e mpajknuva to'k je barco juu' ve'e jem je xox aats duyaknajx, alejandríait barco je'e ve'e. Jeme'e dumáada je xeen ónuk je y'apamnaxta. Je xeen ónuk,

mejtsk je'e ve'eda juu' ve'e je jayu vyinja'vidup vy-intsa'kidup: to'k juu' ve'e duxaaj Cástor jets jado'k juu' ve'e duxaaj Pólux. ¹² Van'itts aatse'e nje'y jem Siracusa. Jemts aatse'e ntaajñ toojk xaaj. ¹³ Kuts aatse'e jem ntsaa'n, jéjats aatse'e nnujcx maaxy napa'ayi jets aatse'e nje'y jem Regio. Je ku'óxit tse'e jyeji je poj juu' aatse'e xputajki, noortets je'e ve'e ñujcx, ve'emts aatse'e kumejt-sxaaj nje'y jem Puteoli. ¹⁴ Jemts aatse'e nmaatnavyaatji je utsta je ajchta jets je utsta je tsa'ada, je'e aatse'e x'amótudu jets aatse'e ntánut je'e maat vuxtojtuk xaaj. Ku ve'e pyuuk je vuxtojtuk xaaj, van'itts aatse'e ntsoo'nni jets aatse'e nnujcx jem rómaït cyiudaaj kajxm. ¹⁵ Je utsta je ajchta pan pan jatye'e jemda Roma, je'e tse'e dumótudu jets je'yap aatse'e, je'e kajxts aatse'e x'amejtsidi je vaat joma ve'e dutijta Foro de Apio jets je it juu' ve'e duxaaj Tres Tabernas. Ku ve'e je Pablo du'ix je utsta je ajchta, kyukojsji tse'e je Nte'yam jetse'e jyot'amaji. ¹⁶ Ku aatse'e jem Roma nje'y, yakjajttuts je'e ve'e je yakkutojkipada jetse'e je Pablo apuk chaanat, je'ejyji ve'e to'k je tojpa ix'ijtju.

Ku je Pablo kya'amaajy jep Roma

¹⁷ Kutoojk xaaj tse'e je Pablo dunukejxi je israeejlit jáyuda juu' ve'e dunumájidup jem Roma. Ku ve'e ñay'amojkijidi, van'it tse'e je Pablo ña'muxjidi:

—Miiitsta, nmu'israeejlit jáyuda, óyam atse'e nkamutokintún je njáyuvamda jets atse'e nkayakvintsa'kin-tóki je njujpit jáyuvam je pyava'nunda, yakmajts tsatse'e jem Jerusalén jets atse'e jem je rómaït jayu kya'm nyakpuujm. ¹⁸ Ku atse'e nyaktokimpayo'y, x'ukmaso'okuvaanduts atse'e kux ka'a ve'e dupaatti pan ti atse'e xtukkuyak'oo'kadap. ¹⁹ Ax ka'a tse'e ve'em dutsojkti je njáyuvamda, je'e kajxts atse'e n'amotu jets atse'e je

yakkutojka César xtokimpayo'oyut. Ka je'e kajxapts atse'e nmin jets atse'e nnuxa'aadat uu'm je njáyuvamda. ²⁰ Je'e kajx ats miitse'e tunnukéxada jets ats miitse'e n'íx-tat jetse'e nmukótstat, kux je'e kajx atse'e uxyam cadena tsum n'it kuxe'e je Nte'yam njaanchja'vimda, uu'm, je israeejlit jáyuda.

²¹ Van'it tse'e vyaandi:

—Ka'a xa aatse'e ti nak xje'yja juu' ve'e jem Judea tsoo'mp jetse'e dukats mits kajx, jets aats je njáyuda juu' ve'e jem tuchoo'nda jetse'e yaja jye'yada, ni pánats aatse'e xkavintsonuujma mits kajx. ²² N'amotunaxuvaampy xa aatse'e pan ti mitse'e mjaanchja'vip, kux nmuja'vinup aatse'e jets oyjoma ve'e yaktso'oxpúk ya nam ixpajkun.

²³ Ñupaajmtkidu tse'e to'k je xaaj ku ve'e je Pablo myukótsjadat. Van'it tse'e numay je jayu ñay'amojkijidi joma ve'e je Pablo vye'na. Tun japyji tse'e je Pablo tyukmukojs'tukvaajnidi vintso je'e ve'e ku ve'e je jayu y'itta jem je Nte'yam y'am kya'm, taka xaaj paat tse'e tyukmukojs'jidi, tyuk'ixtu tse'e juu' ve'e jyatyaandu jep Kunuu'kx Jatyán kujxp je Moisés jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. Ve'em tse'e je Pablo dutuujn jetse'e je jayu dujaanchja'vidinit jets je Jesús je'e ve'e je Cristo, je'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit. ²⁴ Jem tse'e juu' ve'e dukuvajktup juu' ve'e je Pablo kyojts; jempa tse'e juu' ve'e dukakuvajktup. ²⁵ Ku tse'e ñakyojtsvintsoojvjidi aje'ejyjida, van'it tse'e choo'ndini, távani ve'e je Pablo jidu'um ña'muxjada vye'na:

—Oy xa ve'e je Espíritu Santo dutukkojtsnajxy je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Isaías ku ve'e je njujpit jáyuvamda dunuujmi. Jidu'um tse'e vyaajñ:

²⁶ Najkxu xnaajmada je numay jayu:

Mjah'amotunáxtap xa miitse'eda,
ka'a tse'e xvinmótudat;

mja'íxtapts miitse'eda,
ka'a tse'e xvinjávadat.

²⁷ Je'e kajx ku ve'e mačk je vvinma'yunda tıvyimpıjtnı,
ka'a tse'e dımotuvuva'anda jetse'e je vyıijn duyakpi'ıtsta.
Ve'em tse'e dıtonda jetse'e dıka'íxtat,
jetse'e je tyaatsk dıkatuk'amotunáxtat jetse'e jem jya'vin
kajxm dıkavınmótudat.

Je'e kajx tse'e ve'em dıtonda kuxe'e ats xkah'ami-
nava'anda jets atse'e nyaktso'oktat.

Jıdu'um tse'e je Espıritu Santo je Isaías tyukkojtsnajxji.

²⁸ Nujávadats n'ıt jets yakvaajnjadape'e ya oy kats ya oy
ayook pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, ve'em tse'e
je Nte'yam myo'ojadat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx
ıjtp ku ve'e je Jesucristo dujaanchjávada, je'e tse'e tuuv
du'amotunáxtap.

²⁹ Ku tse'e ve'em vyaajñ je Pablo, van'ıt tse'e je israeejlit
jaju ñajkxtini jetse'e ooy tyunnakyojtsvintsoojvjidi.

³⁰ Jem tse'e je Pablo chuuni mejtsk joojnt joma ve'e
tyak'ajotyujk, kyuvujkp tse'e nujom pan pan jatye'e najkx
kyu'ıxjada, ³¹ je'e tse'e je jaju duvaajnjip vintso je'e ve'e
ku ve'e je jaju y'ıtta jem je Nte'yam y'am kya'm, tyuk'ıxp
tse'e je jaju je Maja Vintsán Jesucristo jye'e. Ka'a tse'e
pan pane'e nun kayajjtıxjup jetse'e ve'em dıtónut.

Yá'a tse'e je nam kojstán juu' ve'e je Nte'yam_
 xyaktaajnjimdu je nMaj Vintsánamda Jesucristo kajx
 New Testament in Mixe, Totontepec (MX:mto:Mixe, Totontepec)

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totontepec Mixe, (Mixe, Totontepec)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Totontepec [mto], Mexico

Copyright Information

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Totontepec

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16
